

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ «ΜΟΝΟ ΑΠΑΞ»

Διπλωματική Εργασία

της

Ευθυμίας Δ. Παπαϊωάννου

Θεσσαλονίκη, 06/2022

ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ «ΜΟΝΟ ΑΠΑΞ»

Ευθυμία Δ. Παπαϊωάννου

Απόφοιτη του Τμήματος Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης,
2009

Διπλωματική Εργασία

υποβαλλόμενη για τη μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων του

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

Επιβλέπων Καθηγητής
Ευθύμιος Ταμπούρης

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή την 04/07/2022

Ευθύμιος Ταμπούρης

Βασίλειος Τζέμος

Φώτιος Φίτσιος

.....

.....

.....

Ευθυμία Δ. Παπαϊωάννου

Περίληψη

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιχειρήσαμε να καταγράψουμε την πορεία εφαρμογής της θεμελιώδους για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση αρχής «μόνο άπαξ» στην Ε.Ε. και να αναδείξουμε τις δυνατότητες και τα εμπόδια στην όλη διαδικασία μέσα από τη μελέτη περιπτώσεων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεδομένου ότι η συγκεκριμένη αρχή και η ενιαία ενσωμάτωσή της στην ευρωπαϊκή επικράτεια αποτελεί βασική προτεραιότητα της ευρωπαϊκής ατζέντας σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, η παρούσα εργασία θα εξετάσει τις πρακτικές και τις στρατηγικές εφαρμογής της εν λόγω αρχής μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε.. Η ανάλυση θα διεξαχθεί υπό το πρίσμα των προηγούμενων επιτευγμάτων στο συγκεκριμένο πεδίο και αποσκοπεί στον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών εκείνων που μπορούν να αξιοποιηθούν μελλοντικά για την ενιαία εφαρμογή της αρχής σε πανευρωπαϊκό επίπεδο ή να συμβάλουν στην περαιτέρω διάδοση της και σε άλλα μέλη κράτη της Ε.Ε..

Λέξεις Κλειδιά: Αρχή «μόνο άπαξ», θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών, καλές πρακτικές στα κράτη μέλη Αυστρία, Γερμανία, Γαλλία, Βέλγιο

Abstract

In the context of this dissertation, we attempted to document the implementation of, the fundamental for e-government, «once only» principle in the EU and to highlight the possibilities and obstacles in the whole process through the case study of European Union countries. Given that this principle and its integrated integration into European territory is a key priority of the European eGovernment Agenda, this paper will examine the practices and strategies for implementing this principle among EU Member States. The analysis will be carried out in the light of previous achievements in this field and aims to identify those characteristics that can be used in the future for the uniform application of the principle at pan-European level or to contribute to its further dissemination in other EU Member States.

Key Words: Once Only Principle, Stakeholder Theory, case study of the implementation of the principle in Member States of the Union Austria, Germany, France, Belgium

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	6
Abstract.....	6
Κεφάλαιο 1^ο : Εισαγωγή στο ερευνώμενο ζήτημα	9
1.1.Περιγραφή του προβλήματος.....	9
1.2.Αντικείμενο και στόχοι της μελέτης.....	12
1.3.Περιεχόμενα της μελέτης.....	13
Κεφάλαιο 2ο : Θεωρητική προσέγγιση του ζητήματος.....	15
2.1 Νομική θεμελίωση και κανονιστικές εφαρμογές της αρχής «μόνο άπαξ».....	15
2.2 Η προσέγγιση των κρατών στο ζήτημα της υιοθέτησης της αρχής «μόνο άπαξ».....	25
2.3 Τα οφέλη από την εφαρμογή της αρχής «μόνο άπαξ»	32
Κεφάλαιο 3^ο :Βιβλιογραφική επισκόπηση, εμπόδια, ευκαιρίες και η θεωρία των εμπλεκόμενων μερών	36
3.1 Η αρχή μόνο άπαξ στη διεθνή βιβλιογραφία.....	36
3.2 Τα εμπόδια και οι ευκαιρίες στην εφαρμογή της αρχής «μόνο άπαξ» εντός της Ε.Ε.	45
3.3 Η θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών και η εφαρμογή της στην περίπτωση της ΟΟΡ.	50
Κεφάλαιο 4^ο : Μελέτη περιπτώσεων χωρών της Ε.Ε.	61
4.1 Τα πρώτα βήματα στην προσπάθεια εφαρμογής της αρχής «μόνο άπαξ».....	61
4.2 Η περίπτωση της Αυστρίας.....	65
4.3 Η περίπτωση της Γερμανίας	70
4.4 Η περίπτωση της Γαλλίας	76
4.5 Η περίπτωση του Βελγίου.....	82
Κεφάλαιο 5^ο : Η αρχή «μόνο άπαξ» στην Ελλάδα	92
5.1 Η σύνδεση της ΟΟΡ με τις αρχές του διοικητικού δικαίου.....	92
5.2 Η ΟΟΡ και η αρχή της αναλογικότητας (ελαχιστοποίησης των δεδομένων) του ΓΚΠΔ	94
5.3 Παράδειγμα εφαρμογής στην Ελλάδα: δήλωση γέννησης	96
Κεφάλαιο 6ο : Επίλογος.....	98
6.1 Ο αντίκτυπος της εφαρμογής της αρχής «μόνο άπαξ» σε εθνικό επίπεδο	98
6.2 Όρια και περιορισμοί της έρευνας.....	103
6.3 Μελλοντικές Επεκτάσεις	105
Βιβλιογραφία	107

Κεφάλαιο 1^ο : Εισαγωγή στο ερευνώμενο ζήτημα

1.1. Περιγραφή του προβλήματος

Η ραγδαία ανάπτυξη που γνώρισαν οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) τις τελευταίες δεκαετίες έχουν μεταβάλει ριζικά την αντίληψη σχετικά με τη λειτουργία του δημόσιου τομέα. Η ως άνω εξέλιξη είχε ως αποτέλεσμα ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 να κάνει την εμφάνισή του ο όρος «ηλεκτρονική διακυβέρνηση». Πρόκειται για μια έννοια που έχει εισβάλει δυναμικά στο πεδίο της δημόσιας διοίκησης παγκοσμίως, σχετιζόμενη κυρίως με τη δυνατότητα ανεύρεσης και υλοποίησης λύσεων σχετικά με πληθώρα προβλημάτων και προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι κρατικοί μηχανισμοί διεθνώς. Ήδη από τα πρώτα χρόνια εμφάνισής της και παρά τις δεδομένες προκλήσεις που συνόδευαν και συνοδεύουν ακόμη και σήμερα τη διαδικασία υιοθέτησης των καινοτόμων εργαλείων της από τις δημόσιες διοικήσεις διεθνώς, εντούτοις η ηλεκτρονική διακυβέρνηση έμοιαζε ικανή να συμβάλει στη βελτίωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και στη γεφύρωση των διοικητικών σιλό.¹

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η έρευνα για τις δυνατότητες των ΤΠΕ να προσφέρουν λύσεις στη δημόσια διοίκηση και η ανάπτυξη τέτοιων ψηφιακών λύσεων πραγματοποιείται παράλληλα με την προσπάθεια υλοποίησης του οράματος της «ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης». Συγκεκριμένα, η απλούστευση του διακρατικού εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. συνέβαλε αποφασιστικά στην «οικονομική ολοκλήρωση» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναδεικνύοντας, αφενός την αυξημένη ζήτηση για διασυνοριακές υπηρεσίες (CBS), αφετέρου την ανάγκη δημιουργίας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς με πανευρωπαϊκούς ρυθμιστικούς φορείς και μηχανισμούς θέσπισης κανόνων². Η παραπάνω τάση έλαβε επίσημη πλέον μορφή το 1993, όταν η ΕΕ ανακοίνωσε τη δημιουργία της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς, θεσπίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία υπηρεσιών, αγαθών, εργασίας και κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών της.

Μετά ταύτα, θέτοντας πλέον επισήμως ως βασικό στόχο και προτεραιότητα την υποστήριξη των ως άνω τεσσάρων «ελευθεριών» και την ελεύθερη κυκλοφορία τους, η Ε.Ε. συνακόλουθα προώθησε την ανάπτυξη διασυνοριακών υπηρεσιών (CBS) μεταξύ των κρατών μελών της. Έτσι, ξεκίνησε σε ευρωπαϊκό επίπεδο μία διαδικασία

---

¹ Heeks, 1999

² Stone Sweet & Sandholtz, 2011

συνεργασίας για την ανάπτυξη και την παροχή υπηρεσιών CBS, αλλά και τη δημιουργία ενός ενιαίου νομοθετικού περιβάλλοντος. Ένα από τα πρώτα βήματα που έγιναν ήταν η προσπάθεια «ψηφιοποίησης» του δημόσιου τομέα, γεγονός που αναμφίβολα πρόσφερε νέα ώθηση στις ως άνω προσπάθειες, με αποτέλεσμα την ανάδειξη πληθώρας προτάσεων, έργων και πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην προώθηση της ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών και την υποστήριξη της υλοποίησης του οράματος για τη δημιουργία της «Ψηφιακής Ευρώπης». Ως εκ τούτου, πολλά σχέδια δράσης σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση εγκρίθηκαν, προκειμένου να προσδιοριστεί η στρατηγική κατεύθυνση για την υλοποίηση του στόχου της ψηφιοποίησης, με γνώμονα την ανάπτυξη νέων λύσεων σε σχέση με προηγούμενα ψηφιακά επιτεύγματα. Νέα νομοθετήματα της Ε.Ε., όπως ο Κανονισμός για την Ενιαία Ψηφιακή Αγορά, αλλά και ο ΓΚΠΔ (GDPR) στόχευαν στην ενσωμάτωση της επιλεγθείσας διαδρομής και την διευκόλυνση υλοποίησης της στρατηγικής της Ε.Ε., διασφαλίζοντας τη συμμόρφωση των νεοαναπτυσσόμενων ψηφιακών λύσεων με τα υφιστάμενα ευρωπαϊκά ρυθμιστικά πλαίσια.

Η πρωτοβουλία «Ψηφιακή Ευρώπη για Όλους» (DE4A), ένα από τα πλέον πρόσφατα και φιλόδοξα έργα ψηφιοποίησης στην Ε.Ε. έχει θέσει ως στόχο τη δημιουργία ενός κοινού οράματος για την ανάπτυξη μιας διασυνοριακής πλατφόρμας παροχής δημόσιων υπηρεσιών, τόσο για τους πολίτες, όσο και για τις επιχειρήσεις σε όλη την ΕΕ. Ειδικότερα, βασισμένο σε ήδη πλήρως ή και μερικώς υλοποιηθείσες προσπάθειες, το εν λόγω εγχείρημα φιλοδοξεί να επιτύχει στην πρακτική εφαρμογή της έννοιας της κοινής ψηφιακής αγοράς, καθιστώντας τις προσφερόμενες από τις δημόσιες διοικήσεις υπηρεσίες πλήρως ψηφιοποιημένες, εστιασμένες στο χρήστη, στηριζόμενες στα δεδομένα και αξιόπιστες - ασφαλείς ήδη από το σχεδιασμό τους (by design).

Η ως άνω μετατόπιση του ενδιαφέροντος προς μια προσέγγιση, στο επίκεντρο της οποίας ευρίσκεται ο ίδιος ο χρήστης-πολίτης και η δυνατότητα της απρόσκοπτης παροχής δημόσιων υπηρεσιών προς αυτόν, κατέστη δυνατή χάρις στην εισαγωγή της αρχής «μόνο άπαξ» (OOP). Συγκεκριμένα, στον πυρήνα της εν λόγω αρχής απαντάται η βασική ιδέα, ότι για την διευκόλυνση των πολιτών θα πρέπει τα δεδομένα τους, που συλλέγονται για πρώτη φορά από κάποια από τις δημόσιες διοικήσεις των κρατών μελών της Ε.Ε. να μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν από

άλλες υπηρεσίες, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διασυνοριακό επίπεδο, χωρίς την εκ νέου αλληλεπίδραση των πολιτών ή των επιχειρήσεων με τις εν λόγω δημόσιες υπηρεσίες. Έτσι, υποχρεώνοντας τις δημόσιες διοικήσεις να προβούν σε αναδιοργάνωση των γραφειοκρατικών τους διαδικασιών, η αρχή «μόνο άπαξ» προωθεί μία προσέγγιση που θέτει στο επίκεντρό της τον ίδιο το χρήστη, αλλά και τη μείωση του διοικητικού φόρτου³. Μετά ταύτα, η αρχή «μόνο άπαξ» δικαίως έχει χαρακτηριστεί ως μία από τις βασικότερες αρχές της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης⁴, έχοντας μάλιστα ομοίως καθιερωθεί ως ένα από τα πιο σημαντικά κριτήρια για την αξιολόγηση της προόδου της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Βέβαια, όπως θα καταστεί σαφές στη συνέχεια της παρούσας, η προσπάθεια υλοποίησης του οράματος της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η εφαρμογή της αρχής «μόνο άπαξ» δεν έχει επιτευχθεί στον ίδιο βαθμό σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε.. Ειδικότερα, σύμφωνα με το περιεχόμενο των εκθέσεων αναφοράς e-Government Benchmark, η πρόοδος στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και την εφαρμογή της αρχής «μόνο άπαξ» παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών. Πράγματι, η Ε.Ε. θα μπορούσε εύλογα να παρομοιαστεί με ένα διάσπαρτο πεδίο ψηφιακής προόδου, γεγονός που αναπόδραστα εμποδίζει την ομαλή εφαρμογή μιας ενιαίας πανευρωπαϊκής στρατηγικής, ενώ όσον αφορά στην αρχή «μόνο άπαξ», η ομοιόμορφη εφαρμογή της έρχεται ομοίως αντιμέτωπη με πολλαπλές προκλήσεις που εδράζονται στην ανομοιότητα της ψηφιακής εξέλιξης στην Ευρώπη.

Όπως αποδείχτηκε, λοιπόν, η εθελοντική συμμετοχή σε πιλοτικά έργα, η ανομοιόμορφη ανάπτυξη, κυρίως σε επίπεδο υποδομών ΤΠΕ και οργανωτικών διαδικασιών, ο μάλλον αφηρημένος και περιστασιακά μη δεσμευτικός χαρακτήρας των Κανονισμών της ΕΕ οδήγησαν σε ένα σαφώς ανομοιόμορφο επίπεδο ανάπτυξης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και ειδικά της εφαρμογής της OOP μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης.

Επειδή ακριβώς, όπως σημειώθηκε, η OOP αποτελεί μία από τις πιο ουσιαστικές προτεραιότητες στις ευρωπαϊκές στρατηγικές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, παρά το γεγονός, ότι ενσωματώθηκε σχετικά πρόσφατα σε αυτές, αποκτώντας ωστόσο

---

³ Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., Cepilovs, A. and Tambouris, E., 2017, June. Exploring and demonstrating the once-only principle: a European perspective. In Proceedings of the 18th annual international conference on digital government research (pp. 546-551).

⁴ Διακύρξη του Tallinn για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, 2017.

στρατηγική σημασία στα πλαίσια εκπόνησης του έργου DE4A, το πρόβλημα που ανακύπτει και θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε στην παρούσα εργασία καθίσταται σαφές. Ειδικότερα, η ανομοιόμορφη εξέλιξη των προσπαθειών ενσωμάτωσης της OOP στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση των ευρωπαϊκών κρατών σε καμία περίπτωση δεν εξυπηρετεί τις επιδιώξεις και τους σκοπούς των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το υπό κρίση ζήτημα, ούτε φυσικά το ευρωπαϊκό όραμα της ενιαίας (ψηφιακής) αγοράς και μετά ταύτα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί.

1.2. Αντικείμενο και στόχοι της μελέτης

Όλες σχεδόν οι πρόσφατες εξελίξεις στο πεδίο της ενσωμάτωσης και εφαρμογής της OOP στην ευρωπαϊκή επικράτεια συνηγορούν υπέρ της ανάγκης για εις βάθος μελέτη του εν λόγω ζητήματος με στόχο την άντληση γνώσεων σχετικά με τις πρακτικές και στρατηγικές OOP, οι οποίες μπορεί να αποδειχθούν χρήσιμες στο μέλλον σε πρακτικό επίπεδο για την επιτυχή και ομοιόμορφη ενσωμάτωση της αρχής συνολικά στα κράτη μέλη της Ένωσης. Ο διάσπαρτος πίνακας αποτελεσμάτων σχετικά με την εφαρμογή της OOP μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ υποδηλώνει τη διαθεσιμότητα διαφορετικών προσεγγίσεων για την ανάπτυξη της OOP, οι οποίες θα αποτελέσουν το αντικείμενο της παρούσας διατριβής.

Συγκεκριμένα, βασικός στόχος της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη της δυνατότητας υλοποίησης της ενιαίας εφαρμογής της OOP στην ευρωπαϊκή αγορά. Η προσέγγιση του ως άνω βασικού στόχου προϋποθέτει την μελέτη επί μέρους στόχων, με πιο σημαντικό τον εντοπισμό ηγετών και θετικών παραδειγμάτων εφαρμογής της εν λόγω αρχής στην ευρωπαϊκή επικράτεια και την ανάδειξη των βέλτιστων συγκριτικά λύσεων μεταξύ των χωρών με κορυφαίες επιδόσεις στο υπό κρίση πεδίο της υιοθέτησης της OOP. Έτσι, για την επίτευξη του καθορισμένου ερευνητικού στόχου, η παρούσα εργασία θα πρέπει να αναζητήσει την απάντηση, μεταξύ άλλων, στο ακόλουθο ερώτημα και δη: «πώς αντιμετωπίζουν τα διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ το ζήτημα της εφαρμογής της OOP και πώς η εμπειρία τους μπορεί να εφαρμοστεί σε άλλες χώρες;»

Η απάντηση στο παραπάνω ερώτημα είναι δυνατή, μόνο κατόπιν διεξαγωγής μιας διερευνητικής πολλαπλής μελέτης περίπτωσης πρακτικών εφαρμογής της OOP ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη (Yin, 2018). Στα πλαίσια της εν λόγω διερεύνησης θα πρέπει να εξεταστούν οι προηγούμενες εξελίξεις στο υπό κρίση ζήτημα στα

επιλεγμένα κράτη μέλη που θα εξεταστούν, με σκοπό τη διαμόρφωση μιας συνολικής εικόνας για τις πρακτικές εφαρμογής της OOP στην ΕΕ.

Ειδικότερα, καθεμία εκ των επιλεγμένων περιπτώσεων θα αναλυθεί ξεχωριστά υπό το πρίσμα των διοικητικών, νομικών και τεχνικών πτυχών της, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες προηγούμενων έργων που εκπονήθηκαν στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Επί μέρους στόχος της παραπάνω προσέγγισης είναι η ανάπτυξη μιας ολιστικής προσέγγισης και η συνολική κατανόηση των πρακτικών που εφαρμόζουν τα επιλεγμένα κράτη σε σχέση με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση γενικώς και την εφαρμογή της OOP ειδικότερα.

1.3. Περιεχόμενα της μελέτης

Η παρούσα εργασία θα δομήσει το περιεχόμενό της με στόχο την εξέταση και την προσέγγιση όλων των παραπάνω βασικών και επί μέρους ζητημάτων. Συγκεκριμένα, η παρούσα εργασία περιλαμβάνει αρχικώς τη διερεύνηση των εννοιών των διασυνοριακών υπηρεσιών και της διαλειτουργικότητας της αρχής «μόνο άπαξ». Στη συνέχεια, η διπλωματική εργασία θα επεξεργαστεί τη μεθοδολογία της έρευνας, καλύπτοντας το εφαρμοσμένο θεωρητικό πλαίσιο, τις μεθόδους συλλογής και ανάλυσης δεδομένων και τα κίνητρα επιλογής των περιπτώσεων μελέτης. Η επιλογή υπό μελέτη χωρών (Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία και Γαλλία) βασίζεται στην ποσοτική ανάλυση και βρίσκεται σε αντιστοιχία με το γενικό πλαίσιο των προσπαθειών της ΕΕ για πρόοδο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της OOP.

Ακόμη, αναγκαία για την προσέγγιση των ως άνω ζητημάτων και επί μέρους ερευνητικών στόχων είναι και η παρουσία επιλεγμένου θεωρητικού πλαισίου, με βάση το οποίο θα γίνει η ανάλυση των επιλεγμένων περιπτώσεων. Ειδικότερα, στην παρούσα μελέτη θα παρουσιαστεί το πλαίσιο της προόδου της υιοθέτησης της OOP, περιγράφοντας εν συντομία τις διαθέσιμες λύσεις, την αρχιτεκτονική και την υποδομή τους. Εν συνεχεία, θα ακολουθήσει η ανάλυση των τεσσάρων επιλεγμένων χωρών, καλύπτοντας τους διοικητικούς, νομικούς και τεχνικούς τομείς και συμπληρώνοντας εξίσου την αφήγηση με σχετική προηγούμενη εμπειρία όσον αφορά την υιοθέτηση της OOP.

Τέλος, η έρευνα θα επεκταθεί αργότερα και σε όσα σημαντικά ευρήματα προκύπτουν από την εξέταση των πρακτικών εφαρμογής της OOP, που αναπτύσσονται στις χώρες των μελετών. Έτσι, θα επιχειρήσει να ταξινομήσει τις

παραγόμενες πρακτικές σε κύριους τομείς και να αφηγηθεί την εφαρμογή της ΟΟΡ στο πλαίσιο της χώρας. Η εργασία αυτή θα ολοκληρωθεί με την καταγραφή των καταληκτικών παρατηρήσεων σχετικά με την αξιολόγηση των διατυπωμένων στόχων της έρευνας.

Συγκεκριμένα, τα κράτη που θα εξετάσουμε, ως μελέτες περίπτωσης στην παρούσα εργασία είναι τα κάτωθι:

Ερευνώμενο κράτος	Κριτήριο επιλογής	Επίπεδο ψηφιακών υποδομών
Αυστρία	Πρωτοβουλίες υλοποίησης εφαρμογών της ΟΟΡ	Υψηλό
Γερμανία	Ιδιαιτερότητες πολιτικού συστήματος και διοικητικής δομής	Υψηλό
Γαλλία	Ενσωμάτωση της ΟΟΡ στην εθνική νομοθεσία	Υψηλό
Βέλγιο	Συνδυασμός των παραπάνω παραγόντων	Υψηλό

Κεφάλαιο 2ο : Θεωρητική προσέγγιση του ζητήματος

2.1 Νομική θεμελίωση και κανονιστικές εφαρμογές της αρχής «μόνο άπαξ»

Σύμφωνα με την αρχή «μόνο άπαξ» («Once Only Principle») και εφεξής «OOP», όπως προελέχθη στην εισαγωγή της παρούσας, οι δημόσιες διοικήσεις πρέπει να συλλέγουν πληροφορίες από πολίτες και επιχειρήσεις μόνον άπαξ και εν συνεχεία μπορούν να τις κοινοποιούν τηρώντας τους κανονισμούς και με βάση τους περιορισμούς που τίθενται σε σχέση με την κοινοποίηση των συλλεγέντων πληροφοριών. Με άλλα λόγια, η OOP εισάγει την απαγόρευση ή σε κάθε περίπτωση τον περιορισμό της καταχρηστικής πρακτικής των δημόσιων διοικήσεων των κρατών μελών της Ε.Ε., να ζητούν επανειλημμένα από τους πολίτες έγγραφα και πληροφορίες που ήδη έχουν συλλέξει από αυτούς και βρίσκονται μετά ταύτα στην κατοχή τους. Έτσι, γεννάται επιπρόσθετα και παράλληλα με την άπαξ συλλογή η υποχρέωση της «κοινής χρήσης» των δεδομένων και των πληροφοριών που βρίσκονται στη διάθεση των δημόσιων διοικήσεων με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν τα σύγχρονα διαλειτουργικά συστήματα πληροφορικής.⁵

Στην πράξη, ήδη από το 2009 φαίνεται πως η υιοθέτηση και εφαρμογή της υπό κρίση αρχής υπήρχε στο μυαλό των αξιωματούχων της Ένωσης. Συγκεκριμένα, τούτο αποδεικνύεται από το περιεχόμενο της κοινής δήλωσης των Υπουργών των κρατών μελών της ΕΕ το εν λόγω έτος: «Θα αξιοποιήσουμε την ηλεκτρονική διακυβέρνηση για να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος, εν μέρει χάρις στον επανασχεδιασμό των διοικητικών διαδικασιών, κατά τρόπο που θα τις καταστήσει πιο αποτελεσματικές. Θα διερευνηθεί επίσης από κοινού, ο τρόπος με τον οποίο οι δημόσιες διοικήσεις θα μπορέσουν να μειώσουν τη συχνότητα με την οποία οι πολίτες και οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να υποβάλουν εκ νέου τις ίδιες πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές».

Πράγματι, η πολιτική βούληση που διαφαίνεται στην παραπάνω δήλωση αποδείχθηκε το 2015, όταν η OOP τοποθετήθηκε στο επίκεντρο της Στρατηγικής για την Ενιαία Ψηφιακή Αγορά στην Ευρώπη που ξεκίνησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την απόφαση να αναληφθεί η υλοποίηση ενός πιλοτικού έργου για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων δημιουργίας μιας ασφαλούς λύσης του κλάδου της

---

⁵ Krimmer,R.,Kalvet,T.,Toots,M.,Cepilovs,A.,Tambouris,A.:Exploring and demonstrating the once-only principle: a European perspective. In: 18th Annual International Conference on Digital Government Research, pp. 546–551. ACM (2017). <https://doi.org/10.1145/3085228.3085235>.

Τεχνολογίας της Πληροφορικής προς επίτευξη του στόχου της ευρείας εφαρμογής στην εδαφική επικράτεια της Ένωσης της υπό κρίση αρχής. Ήδη σημειώθηκε, ότι μέχρι εκείνο το σημείο, σύμφωνα με τα δεδομένα που είχαν στη διάθεσή τους τα αρμόδια θεσμικά όργανα της Ε.Ε., μόνον στο 48% των περιπτώσεων οι δημόσιες διοικήσεις των κρατών μελών της εφαρμόζαν ουσιαστικά στην πράξη την εν λόγω αρχή, χρησιμοποιώντας δεδομένα και πληροφορίες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, που ήδη βρίσκονταν στην κατοχή τους, χωρίς δηλαδή να προβούν σε επανασυλλογή τους.⁶

Γενικώς παρατηρείται εδώ και αρκετά χρόνια μία στροφή των δημόσιων διοικήσεων των κρατών μελών προς την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών τους και των διαδικασιών που τις συνθέτουν με στόχο μεταξύ άλλων την εξοικονόμηση χρόνου, τη μείωση του κόστους, την αύξηση της διαφάνειας και τη βελτίωση, τόσο της ποιότητας των δεδομένων όσο και των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών. Παρά ταύτα, η πολιτική βούληση, που σίγουρα υπάρχει στις κυβερνήσεις των κρατών μελών, δεν φαίνεται, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, αρκετή και αυτό γιατί, παρά τα αδιαμφισβήτητα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει στην ως άνω προσπάθεια, εντούτοις σε αρκετές χώρες δεν παρατηρείται ικανοποιητική πρόοδος.

Συγκεκριμένα, το ίσως πιο σημαντικό θεσμικό όργανο της Ένωσης, η Επιτροπή, επιβεβαίωσε ότι οι διεργασίες ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών στα κράτη μέλη δεν έχουν σε καμία περίπτωση ολοκληρωθεί επιτυχώς. Τούτων λεχθέντων, μοιάζει επιβεβλημένη η υιοθέτηση μιας συντονισμένης προσέγγισης σε όλα τα επίπεδα και δη, τόσο κατά την νομοπαρασκευαστική διαδικασία και την προετοιμασία των προς ψήφιση νομοσχεδίων, όσο και κατά την οργάνωση των διαδικασιών των δημόσιων διοικήσεων, τη διαχείριση των πληροφοριών και την ανάπτυξη συστημάτων των τεχνολογιών πληροφορικής για την υλοποίησή τους. Διαφορετικά, ο υπάρχων ψηφιακός κατακερματισμός θα επιδεινωθεί, θέτοντας σε κίνδυνο τις προσπάθειες για προσφορά διασυνδεδεμένων δημόσιων υπηρεσιών σε ολόκληρη την Ε.Ε.⁷⁸ Από τα παραπάνω σαφώς συνάγεται, ότι η OOP δεν είναι μια

---

⁶ European Commission. Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 6 May 2015, COM (2015) 192, A Digital Single Market Strategy for Europe (2015).

⁷ European Commission, Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 23 March 2017, COM (2017) 134 European Interoperability Framework – Implementation Strategy.

εντελώς νέα έννοια στον ευρωπαϊκό χώρο, καθώς έχει ήδη αξιοσημείωτη διείσδυση και πολιτικό υπόβαθρο στο εσωτερικό αρκετών κρατών μελών.

Υπό το συγκεκριμένο πρίσμα, στις έννομες τάξεις, όπου η αρχή έχει εγκριθεί σε κάποιο επίπεδο, παρατηρείται και η ψήφιση εθνικής νομοθεσίας για τη ρύθμιση της εφαρμογής της και των αποτελεσμάτων της. Η ανάγκη ψήφισης σχετικής νομοθεσίας είναι προφανής. Η ΟΟΡ, όπως ήδη σημειώθηκε, εξασφαλίζει, ότι ορισμένες πληροφορίες που αφορούν έναν πολίτη ή μια επιχείρηση θα μπορούν να μεταφερθούν σχετικά εύκολα από μια δημόσια υπηρεσία σε μία άλλη, καθιστώντας ουσιαστικά δυνατή την επαναχρησιμοποίηση των εν λόγω πληροφοριών. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η απαλλαγή των πολιτών, αλλά και των επιχειρήσεων από την κουραστική διαδικασία επανασυλλογής των ίδιων πληροφοριών, ενώ παράλληλα ενισχύεται η αποτελεσματικότητα και μειώνεται αισθητά το περιθώριο λάθους σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης.

Ωστόσο, παρά τα ως άνω προφανή οφέλη, η εφαρμογή της υπό κρίση αρχής αναμφίβολα συνεπάγεται και ορισμένους κινδύνους. Για παράδειγμα, τι συμβαίνει, όταν οι πληροφορίες που συλλέγονται άπαξ είναι ανακριβείς; Προσέτι, ποιες δημόσιες υπηρεσίες και φορείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν πληροφορίες, βάσει ποιων προϋποθέσεις και για ποιους σκοπούς; Περαιτέρω, σε ποιες νομικές βάσεις και πηγές θα πρέπει να βασίζονται οι δημόσιες διοικήσεις και σε ποιο βαθμό μπορεί να αναμένεται ότι οι πληροφορίες που συλλέγονται είναι ακριβείς; Όλα τα παραπάνω ερωτήματα είναι εξαιρετικά κρίσιμα, ενώ οι απαντήσεις σε αυτά είναι πιθανό να διαφέρουν από χώρα σε χώρα.

Παρά ταύτα, σε όσες χώρες τουλάχιστον έχουν προβεί στην ψήφιση σχετικών νομοθετημάτων για την εφαρμογή της ΟΟΡ, παρατηρούνται ορισμένα κοινά σημεία στο περιεχόμενο των εν λόγω διατάξεων. Ειδικότερα, σχεδόν σε όλες τις εθνικές νομοθεσίες απαντώνται ρυθμίσεις σχετικά με τα κάτωθι ζητήματα:

- Ρητή αναφορά και προσδιορισμό των έγκυρων πηγών άντλησης των στοιχείων και πληροφοριών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις ή

---

⁸ European Commission. Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 23 March 2017, COM (2017) 134 European Interoperability Framework – Implementation Strategy, Annex 2 (2017).

τουλάχιστον περιγραφή τους. Τούτο λ.χ. γίνεται μέσω απαρίθμησης ήδη στο κείμενο του νόμου ή δια προσδιορισμού από μεταγενέστερες αποφάσεις.

- Ρητή κατοχύρωση των εν λόγω πηγών, ως των μοναδικών πηγών για την άντληση των συγκεκριμένων πληροφοριών, προκειμένου να αποφευχθεί η υποβολή ερωτημάτων σε πολλές και δυνητικά αντικρουόμενες βάσεις δεδομένων για το ίδια δεδομένα.
- Απόδοση στις εν λόγω πληροφορίες από τις συγκεκριμένες πηγές του χαρακτηρισμού του τεκμηρίου νομικής ακρίβειας.
- Ρητή αναφορά και προσδιορισμό των δημοσίων αρχών που μπορούν να ζητήσουν πληροφορίες από τις ως άνω έγκυρες πηγές ή έστω περιγραφή τους.
- Κατοχύρωση της έννομης υποχρέωσης για αναζήτηση των εν λόγω πληροφοριών από τις παραπάνω έγκυρες και ρητά προσδιορισμένες πηγές και όχι από τους πολίτες ή τις επιχειρήσεις, όποτε τούτο είναι εφικτό.
- Κατοχύρωση της έννομης υποχρέωσης ειδοποίησης της έγκυρης πηγής, σε περίπτωση εντοπισμού κενού ή ανακρίβειας στις πληροφορίες, προκειμένου η ακρίβεια και η ποιότητα των τηρούμενων δεδομένων να μπορεί να διατηρηθεί, ακόμη δε και να βελτιωθεί με την πάροδο του χρόνου και να αποφευχθεί η παραπληροφόρηση.

Αν και δεν είναι καθολικές, οι παραπάνω υποχρεώσεις αποτελούν, γενικώς, μία αρκετά αντιπροσωπευτική απεικόνιση του νομικού περιβάλλοντος στο οποίο εφαρμόζεται η OOP στις έννομες τάξεις των κρατών μελών που έχουν προβεί στην ψήφιση σχετικής νομοθεσίας. Το τελικό αποτέλεσμα είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος μεταξύ των ορισθέντων δημόσιων αρχών, εντός του οποίου θα πραγματοποιείται η ανταλλαγή των πληροφοριών με σχετική ελευθερία και χωρίς να χρειάζεται απαραίτητα η συνδρομή των πολιτών ή των επιχειρήσεων για τη συλλογή των δεδομένων τους. Ακριβώς η δημιουργία του παραπάνω ασφαλούς περιβάλλοντος διακίνησης πληροφοριών με θεμέλιο την εμπιστοσύνη σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης είναι και ο κύριος στόχος και το κύριο εμπόδιο σε ενωσιακό νομοθετικό επίπεδο.

Ο ενωσιακός κανονισμός για τη θέσπιση της «Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης» αποτελεί, μεταξύ φυσικά και άλλων κρίσιμων ζητημάτων, μια πρώτη προσπάθεια δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου για τη θέσπιση και την διευκόλυνση της μόνο

άπαξ παροχής διασυνοριακών υπηρεσιών. Ο εν λόγω λειτουργικός στόχος περιγράφεται με αρκετή σαφήνεια στην αιτιολογική σκέψη υπ' αρ. 44 του συγκεκριμένου νομοθετήματος, όπου, ειδικότερα, σημειώνεται ότι «η διασυνοριακή εφαρμογή της αρχής «μόνο άπαξ» θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να μην υποχρεούνται να χορηγούν τα ίδια δεδομένα στις δημόσιες αρχές περισσότερο από μία φορά, και ότι θα πρέπει, επίσης, να είναι δυνατή η χρήση αυτών των δεδομένων κατόπιν αιτήματος του χρήστη για το σκοπούς ολοκλήρωσης διασυνοριακών διαδικτυακών διαδικασιών που αφορούν διασυνοριακούς χρήστες.»

Προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος, ο κανονισμός προβλέπει ρητά τη δημιουργία ενός «πλήρως λειτουργικού, ασφαλούς και άρτιου τεχνικά συστήματος για την αυτοματοποιημένη διασυνοριακή μεταφορά και ανταλλαγή αποδεικτικών στοιχείων μεταξύ των εμπλεκόμενων στην εν λόγω διαδικασία παραγόντων, όποτε αυτό ζητείται ρητά από πολίτες και επιχειρήσεις». Η αναλυτική πρόβλεψη σχετικά με την εφαρμογή της OOP στον Κανονισμό, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών και των βασικών προϋποθέσεων της, απαντώνται κατά βάση στη διάταξη του άρθρου, αναλυτικότερη αναφορά στην οποία θα γίνει στη συνέχεια.

Ωστόσο, μπορεί ήδη να σημειωθεί ότι η προσέγγιση που υιοθετείται από τον Κανονισμό διαφέρει σημαντικά από τα προαναφερόμενα κοινά σημεία και χαρακτηριστικά των εθνικών νομοθεσιών, όπως καταγράφηκαν ευθύς ανωτέρω. Ειδικότερα, στο κείμενο του Κανονισμού δεν απαντάται ο καθορισμός έγκυρων πηγών, ούτε προσδιορίζονται ρητά οι αρχές που μπορούν να ζητήσουν τη χορήγηση πληροφοριών από τις εν λόγω πηγές. Ο Κανονισμός δεν προβλέπει επίσης τη θέσπιση κάποιου ιδιαίτερου τεκμηρίου με νομική αξία, για την ανταλλαγή αποδεικτικών στοιχείων, εκτός από την απλή επισήμανση, ότι τα αποδεικτικά στοιχεία «θεωρούνται αυθεντικά». Τούτο, μπορεί να σημαίνει πως θα πρέπει να θεωρείται ότι προέρχονται από την αρμόδια αρχή, χωρίς ωστόσο αυτό από μόνο του να φαίνεται επαρκές για τις απαιτήσεις της υπό κρίση διαδικασίας.

Το πιο κρίσιμο όμως στοιχείο που διαχωρίζει τον Κανονισμό από τις εθνικές νομοθεσίες που αναλύθηκαν παραπάνω είναι το εξής. Συγκεκριμένα, στο κείμενο του Κανονισμού παρατηρείται η τοποθέτηση των χρηστών, ήτοι των πολιτών και των επιχειρήσεων, στο επίκεντρο εφαρμογής της OOP, καθώς η ανταλλαγή των πληροφοριών, κατ' εφαρμογή της αρχής, θα γίνεται κατόπιν ρητού αιτήματος των

χρηστών. Η επιλογή αυτή δεν είναι τυχαία υπό το πρίσμα του γενικότερου θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου που έχει διαμορφωθεί ειδικά τα τελευταία χρόνια σε ενωσιακό επίπεδο.

Συγκεκριμένα, η Ένωση δεν διαθέτει κατά βάση την αρμοδιότητα να προβαίνει σε οριζόντια νομοθέτηση των διοικητικών διαδικασιών και, ως εκ τούτου, κάτι τέτοιο δε θα ήταν εύλογο να συμβεί και στην προκειμένη περίπτωση με το υπό κρίση νομοθέτημα. Πράγματι, δηλαδή, στον νομικό πυρήνα, άλλως πως τη ratio του Κανονισμού, ευρίσκεται η προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών, με βάση τα άρθρα 21 παρ. 2 και 114 παρ. 1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), όπως ρητά αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη υπ' αρ. 6 του Κανονισμού. Συνεπώς, ο Κανονισμός δεν μπορεί να προβλέπει άμεσα μια γενική αναθεώρηση της εθνικής δημόσιας διοίκησης και ως εκ τούτου και για το λόγο αυτό, μεταξύ άλλων, δεν είναι δυνατό στις ρυθμίσεις του να περιλαμβάνεται ο ορισμός αρμόδιων αρχών ή πρόβλεψη σχετικά με τη νομική ισχύ των εθνικών αποδεικτικών στοιχείων.

Παρά ταύτα, η εφαρμογή της OOP έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός κύκλου εμπιστοσύνης, τουλάχιστον σε επαρκή βαθμό, ώστε να επιτρέπεται στις δημόσιες διοικήσεις να ανταλλάσσουν πληροφορίες, χωρίς να βασίζονται αποκλειστικά στον πολίτη ή την επιχείρηση ως «μεσάζοντες». Σε εθνικό επίπεδο, οι διοικητικές διαδικασίες μπορούν να ρυθμιστούν με τρόπο άμεσο από την ημεδαπή νομοθεσία και κατά συνέπεια οι υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής στον κύκλο εμπιστοσύνης που απαιτεί η εφαρμογή της OOP, είναι δυνατό να επιβληθούν απευθείας από τις ίδιες τις εθνικές διοικήσεις των κρατών. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο αντίθετα, οι πολίτες ή οι επιχειρήσεις τοποθετούνται στο επίκεντρο των διαδικασιών εφαρμογής της OOP και μετά ταύτα οι ρυθμίσεις του Κανονισμού χαρακτηρίζονται από το ίδιο πνεύμα απονομής του κυρίαρχου ρόλου στους ίδιους τους χρήστες. Έτσι, οι διαδικασίες κατά κανόνα εκκινούν μετά από αίτημα του χρήστη, ο οποίος επαληθεύει προηγουμένως τα αποδεικτικά στοιχεία και αποφασίζει σχετικά με το ποιες ανταλλαγές μπορούν να πραγματοποιηθούν.

Όπως θα εξεταστεί αναλυτικά κατωτέρω, η παραπάνω προσέγγιση παρόλα τα σημαντικά οφέλη, εντούτοις, συνεπάγεται και ορισμένους περιορισμούς, τόσο από πλευράς φιλικότητας προς τον χρήστη όσο και από πλευράς λειτουργικότητας.

Ειδικότερα και κυριότερα, η κατ' αρχήν απαίτηση αίτησης και επαλήθευσης των στοιχείων από τους ίδιους τους χρήστες εξασφαλίζει καταρχήν, ότι δεν είναι δυνατή η ανταλλαγή τους, σύμφωνα με το άρθρο 14, χωρίς την έγκριση των ίδιων. Ενώ τα οφέλη αυτής της προσέγγισης είναι προφανή, η παραπάνω διαδικασία συνεπάγεται επίσης, πως ο κανονισμός και το τεχνικό σύστημα, που υλοποιεί τις προβλέψεις του, δε θα είναι χρήσιμα στον εντοπισμό κακόβουλης ή παράνομης συμπεριφοράς. Συγκεκριμένα, δεδομένου, ότι οι χρήστες συνήθως αρνούνται να εγκρίνουν ανταλλαγές στοιχείων που θα έχουν αρνητικές συνέπειες για τους ίδιους, όπως λ.χ. ενδεικτικά και όχι περιοριστικά έγγραφα εκ των οποίων αποδεικνύεται, ότι δεν ήταν ή δεν είναι πλέον επιλέξιμοι για συγκεκριμένη διαδικασία ή υπηρεσία, το καθεστώς που θεσπίζεται με βάση τον Κανονισμό είναι ακατάλληλο και καθόλου χρήσιμο για τις δημόσιες διοικήσεις σε σχέση με τον εντοπισμό και τη σύλληψη προσώπων που επιχειρούν να παραβιάσουν το νόμο. Υπό το παραπάνω πρίσμα συνεπώς, οι προβλέψεις του Κανονισμού εξυπηρετούν τα ατομικά συμφέροντα των χρηστών, σαφώς περισσότερο από τα συμφέροντα των δημόσιων διοικήσεων, ή αναμφισβήτητα ακόμη και το δημόσιο συμφέρον.

Οποιαδήποτε εφαρμογή της OOP οδηγεί ή θα έπρεπε να οδηγεί, όπως σημειώθηκε, στη δημιουργία ενός κύκλου εμπιστοσύνης μεταξύ των δημοσίων αρχών που συμμετέχουν. Τούτων λεχθέντων, η κύρια λειτουργική απαίτηση που εγείρει η ορθή εφαρμογή της αρχής, είναι ότι μια δημόσια αρχή μπορεί να ζητήσει πληροφορίες που σχετίζονται με έναν πολίτη ή μια επιχείρηση απευθείας από μια άλλη δημόσια αρχή και όχι από τον ίδιο τον εκάστοτε πολίτη ή την επιχείρηση. Υπό το παραπάνω πρίσμα, θα πρέπει να προβλέπονται και ορισμένες διασφαλίσεις προς αποφυγή της παράνομης πρόσβασης ή χρήσης των πληροφοριών αυτών μέσω της θέσπισης ενός μηχανισμού για τη δημιουργία και τη διατήρηση της εμπιστοσύνης.

Στα πλαίσια του Κανονισμού για την Ενιαία Ψηφιακή Πύλη, τούτο εξασφαλίζεται μέσω ενός συνδυασμού παραγόντων και στοιχείων. Αρχικά, όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω, το άρθρο 14 απαιτεί οι ανταλλαγές των στοιχείων να πραγματοποιούνται μέσω ενός ενιαίου τεχνικού συστήματος, το οποίο θα πρέπει να «δημιουργηθεί από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη». Η ανάπτυξη, η διαθεσιμότητα, η συντήρηση, η επίβλεψη, η παρακολούθηση και η διαχείριση της ασφάλειας του εν λόγω συστήματος αποτελεί ευθύνη που επιμερίζεται μεταξύ της Επιτροπής και των

κρατών μελών, τα οποία είναι το καθένα υπεύθυνο για συγκεκριμένα σημεία και ζητήματα που αφορούν στο τεχνικό σύστημα. (άρθρο 14.11).

Δεδομένου δε, ότι τα κράτη μέλη απαιτείται, επίσης, ρητά από τον Κανονισμό να «ενσωματώσουν το πλήρως λειτουργικό τεχνικό σύστημα ως μέρος των εσωτερικών τους διαδικασιών», σαφώς συνάγεται από την εν λόγω διατύπωση, ότι με βάση την παραπάνω πρόβλεψη προτείνεται η υιοθέτηση ενός ομοσπονδιακού ή τουλάχιστον έντονα αποκεντρωμένου μοντέλου, αν και φυσικά η συγκεκριμένη ορολογία δεν χρησιμοποιείται ρητά στον ίδιο τον Κανονισμό. Εντός του παραπάνω μοντέλου, λοιπόν, κάθε κράτος μέλος θα διατηρεί σε μεγάλο βαθμό τον έλεγχο των εθνικών εσωτερικών διοικητικών του δραστηριοτήτων, ενώ θα λειτουργεί υπό την Επιτροπή ένα μικρότερο κεντρικό στοιχείο του συστήματος, που θα είναι υπεύθυνο για τη διασύνδεση των εθνικών κόμβων. Έτσι, το τεχνικό μοντέλο που προτείνεται από τον Κανονισμό ήδη εξασφαλίζει, ότι κάθε κράτος μέλος θα διατηρεί τον έλεγχο των εθνικών στοιχείων της υποδομής. Βέβαια, υπό το παραπάνω μοντέλο, για να είναι δυνατή η εφαρμογή της OOP και η πραγματοποίηση μόνο άπαξ ανταλλαγών πληροφοριών, το πιο κρίσιμο ζήτημα που προκύπτει είναι πώς θα εξασφαλίζεται η εμπιστοσύνη στις υποδομές των άλλων κρατών μελών και η συμμόρφωσή τους με τις κανονιστικές απαιτήσεις.⁹

Προσέτι, ένα από τα βασικότερα σημεία που χρήζει ρύθμισης σε οποιοδήποτε νομικό πλαίσιο αφορά στην εφαρμογή της OOP είναι το πεδίο εφαρμογής των περιπτώσεων χρήσης στις οποίες μπορεί ή πρέπει να εφαρμοστεί. Σε εθνικό επίπεδο, αυτό γίνεται συνήθως με τον εντοπισμό του σχετικού αρμόδιου φορέα, των πηγών και των δημόσιων αρχών που θα πρέπει να βασίζονται σε αυτές, αντί λ.χ. της επιλογής καθορισμού συγκεκριμένων διαδικασιών. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ωστόσο, η υιοθέτηση της παραπάνω προσέγγισης δεν είναι δυνατή και αυτό γιατί, ούτε οι πηγές πληροφοριών, ούτε οι δημόσιες αρχές είναι οργανωμένες με εναρμονισμένο και ομοιογενή τρόπο σε ολόκληρη την ΕΕ.

Με άλλα λόγια, δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός των στοιχείων και των βάσεων δεδομένων που καλύπτονται από τον Κανονισμό, ή ο προσδιορισμός των αρμόδιων

---

⁹ Βλ. αναλυτικά Graux, H., 2021. The Single Digital Gateway Regulation as an Enabler and Constraint of Once-Only in Europe. In *The Once-Only Principle* (pp. 83-103). Springer, Cham.

αρχών, καθώς αυτά τα στοιχεία, οι βάσεις δεδομένων και οι αρχές ενδέχεται να μην υπάρχουν σε ορισμένα κράτη μέλη, ή σε κάθε περίπτωση να εμφανίζουν τόσο σημαντικές διαφορές ανά περίπτωση που η ενιαία ρύθμιση και ο καθορισμός του πεδίου να μοιάζει άνευ ουσίας. Αντίθετα, προκειμένου να εξασφαλιστεί στο κείμενο του Κανονισμού η πρόβλεψη κατάλληλων περιορισμών στις περιπτώσεις στις οποίες θα μπορούσε να εφαρμοστεί η OOP, ενόσω, ούτε τα αποδεικτικά στοιχεία, ούτε οι αρμόδιες αρχές μπορούν να προσδιορισθούν με σαφήνεια, επελέγη η εξαντλητική απαρίθμηση των διαδικασιών, τις οποίες το ως άνω περιγραφέν τεχνικό σύστημα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη ανταλλαγών πληροφοριών κατ' εφαρμογή της OOP.

Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 14 του Κανονισμού απαιτείται το τεχνικό σύστημα να υποστηρίζει την ανταλλαγή των αποδεικτικών στοιχείων που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση των διαδικασιών που αναφέρονται στο παράρτημα II του Κανονισμού SDGR, καθώς και των διαδικασιών που διέπονται από την Οδηγία για την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων, την Οδηγία για την παροχή υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά, την Οδηγία σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις και την οδηγία για τις δημόσιες συμβάσεις από φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς του νερού, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών.

Δεδομένου ότι όλη η λίστα περιλαμβάνει διαδικασίες που, είτε είναι εναρμονισμένες στο εσωτερικό των κρατών μελών κατ' εισαγωγή στην εθνική νομοθεσία των ευρωπαϊκών Οδηγιών, είτε στην περίπτωση του Παραρτήματος II αφορούν σε διεθνώς αναγνωρισμένης και αποδεκτής σημασίας γεγονότα και πληροφορίες, όπως η γέννηση, αλλαγή κατοικίας ή συνταξιοδότηση, οι εν λόγω διαδικασίες θα πρέπει πράγματι να προβλέπονται στο εσωτερικό όλων των κρατών μελών, ακόμη και αν οι αρμόδιες αρχές και τα αποδεικτικά στοιχεία για καθεμία από αυτές διαφέρουν σημαντικά ανά περίπτωση.

Προσέτι, ενώ η παραπάνω προσέγγιση έχει το πλεονέκτημα της σκοπιμότητας, μειονεκτεί κατά βάση επειδή αποτελεί ουσιαστικά μία προσέγγιση «κλειστής λίστας», η οποία απαριθμεί περιοριστικά συγκεκριμένες περιπτώσεις και δεν επιτρέπει την εισαγωγή νέων περιπτώσεων ή διαδικασιών, χωρίς την προηγούμενη τροποποίηση του ίδιου του κανονισμού. Κάτι τέτοιο ενδεχομένως να γίνει εφικτό σε περίπτωση μελλοντικών νομοθετικών πρωτοβουλιών με ρητή αναφορά στη χρήση του τεχνικού

συστήματος που προβλέπει το άρθρο 14. Παρά ταύτα, ωστόσο, ελλείπει νέων ρυθμιστικών παρεμβάσεων, η περαιτέρω συμπλήρωση του αριθμού των διαδικασιών μοιάζει να είναι εγγενώς περιορισμένο. Τούτος δε είναι ένας περιορισμός που προκύπτει άμεσα από την ως άνω αδυναμία άμεσης ρύθμισης των έγκυρων πηγών και των κοινώς αποδεκτών αρμόδιων αρχών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, που δυστυχώς έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη ευελιξίας σε περίπτωση ανάκυψης νέων αναγκών.

Ενόσω, λοιπόν, το πεδίο εφαρμογής της ανταλλαγής στοιχείων και πληροφοριών περιορίζεται από τον Κανονισμό σε ορισμένες διαδικασίες που απαριθμεί περιοριστικά στο κείμενό του, δημιουργούνται και ορισμένα πρόσθετα ζητήματα άξια αναφοράς. Συγκεκριμένα, ένα μάλλον δευτερεύον, αλλά συναφές ζήτημα είναι εάν μια δημόσια αρχή που έχει λάβει στοιχεία, σύμφωνα με τον Κανονισμό και δια του τεχνικού συστήματος που προβλέπει, μπορεί να τα μοιραστεί με άλλες εθνικές αρχές εντός της έννομης τάξης της. Ο Κανονισμός δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει πλήρως αυτό το ζήτημα και δη στο άρθρο 14 εισάγεται η αρχή περιορισμού του σκοπού, με βάση την οποία προβλέπεται, ότι «τα αποδεικτικά στοιχεία που τίθενται στη διάθεση της αιτούσας αρμόδιας αρχής περιορίζονται σε αυτό που έχει ζητηθεί και θα χρησιμοποιούνται μόνο από την εν λόγω αρχή για τους σκοπούς της διαδικασίας για την οποία η ανταλλάχθηκαν» (άρθρο 14.8).

Ωστόσο, η χρήση των στοιχείων «για τους σκοπούς της διαδικασίας» θα έπρεπε αναμφισβήτητα να περιλαμβάνει επίσης οιαδήποτε χρήση αυτών των στοιχείων που είναι υποχρεωτική σύμφωνα με το εκάστοτε εθνικό δίκαιο της έννομης τάξης της συγκεκριμένης Αρχής, ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας, στην οποία μπορεί λ.χ. να περιλαμβάνεται, όπως όχι σπάνια συμβαίνει στην πράξη, η περαιτέρω χρήση των ως άνω συλλεχθέντων στοιχείων. Εξάλλου, είναι εξαιρετικά πιθανό στη δημόσια διοίκηση ορισμένων κρατών-μελών να περιλαμβάνονται Αρχές, η λειτουργία των οποίων διέπεται από το εθνικό τους Δίκαιο και με βάση το οποίο θα πρέπει λ.χ., είτε να διαμοιράζουν στοιχεία και δεδομένα σε άλλες δημόσιες Αρχές, είτε να διατηρούν τέτοια στοιχεία αφού τα έχουν λάβει. Εκ πρώτης τουλάχιστον όψεως δε φαίνεται να υπάρχει βάσιμος λόγος για τον οποίο ο Κανονισμός θα απαγόρευε την εφαρμογή ενός τέτοιου εθνικού νόμου.

Τέλος, θα παρουσιαστεί ένα αρκετά χαρακτηριστικό παράδειγμα. Κατόπιν ανταλλαγής στοιχείων με βάση τη διάταξη του άρθρου 14, τα συγκεκριμένα στοιχεία

είναι εξαιρετικά πιθανό να χρειαστεί να φυλάσσονται εντασσόμενα σε επίσημα κρατικά αρχεία με βάση τις προβλέψεις της εθνικής νομοθεσίας αρχειοθέτησης και τα επ' αυτής ισχύοντα νομικά πλαίσια. Καθίσταται σαφές, ότι τέτοιοι σκοποί χρήσης υπόκεινται μόνο στις εθνικές νομοθεσίες και δεν επηρεάζονται από τον Κανονισμό. Όπως, δε, σημειώνεται χαρακτηριστικά στην αιτιολογική σκέψη υπ' αρ. 26 του υπό κρίση Κανονισμού: «ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει επίσης να επηρεάζει τις διαδικαστικές ροές εργασίας εντός και μεταξύ των αρμόδιων αρχών, του «back office», είτε περιλαμβάνει ψηφιοποίηση, είτε όχι».

Η παραπάνω προσέγγιση μοιάζει φυσικά δικαιολογημένη. Σε διαφορετική περίπτωση, δηλαδή, η χρήση του τεχνικού συστήματος θα καθιστούσε αδύνατη την τήρηση των εθνικών νομοθεσιών από τις αρμόδιες εθνικές αρχές ή τουλάχιστον θα απαιτούσε από αυτές να προβούν σε εξαιρέσεις σε σχέση με την υφιστάμενη νομοθεσία, σύμφωνα με την οποία τα αποδεικτικά στοιχεία μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν, όποτε τούτο απαιτείται από τον νόμο. Δε θα ήταν, λοιπόν, εύλογο να αποφασιστεί εξαίρεση από την παραπάνω πρόβλεψη στις περιπτώσεις που αρμόδιες αρχές απέκτησαν τα συγκεκριμένα στοιχεία μέσω του τεχνικού συστήματος του Κανονισμού, ούτε βέβαια η εν λόγω προσέγγιση μοιάζει δυνατό να εφαρμοστεί στην πράξη.

Συνεπώς, εύλογα θα πρέπει να υποστηριχθεί, ότι η απαίτηση του Κανονισμού να χρησιμοποιούνται αποδεικτικά στοιχεία μόνο για τους σκοπούς της διαδικασίας για την οποία ανταλλάχθηκαν δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να ασκεί επιρροή στις περαιτέρω χρήσεις των συγκεκριμένων στοιχείων, οι οποίες είναι υποχρεωτικές, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

2.2 Η προσέγγιση των κρατών στο ζήτημα της υιοθέτησης της αρχής «μόνο άπαξ»

Η (OOP) και η εφαρμογή της αναμφίβολα αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την παροχή φιλικών προς τον χρήστη ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης. Η χορήγηση των ίδιων δεδομένων ξανά και ξανά είναι ενοχλητική και χρονοβόρα, τόσο για τους πολίτες, όσο και για τις επιχειρήσεις. Επίσης, δεν είναι και λογικό, καθώς τα περισσότερα από τα εν λόγω δεδομένα είναι ήδη αποθηκευμένα σε έγκυρες πηγές. Μετά ταύτα, το κλειδί είναι να δοθεί η δυνατότητα στη δημόσια διοίκηση να ανακτήσει τις συγκεκριμένες πληροφορίες με αποτελεσματικό και ασφαλή τρόπο.

Η εφαρμογή της OOP σε ολόκληρη την Ευρώπη είναι μία από τις βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως αντανακλάται και στο περιεχόμενο των στρατηγικών εγγράφων της. Η αρχή, όπως σημειώθηκε και παραπάνω, εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 2009, όταν τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν, μεταξύ άλλων, να διερευνήσουν από κοινού πώς οι δημόσιες διοικήσεις μπορούν να μειώσουν τη συχνότητα με την οποία οι πολίτες και οι επιχειρήσεις πρέπει να υποβάλλουν εκ νέου πληροφορίες στις δημόσιες Αρχές, υπογράφοντας την υπουργική δήλωση του Μάλμε για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση¹⁰. Η μείωση του διοικητικού φόρτου με την εφαρμογή της υπό κρίση αρχής αποτέλεσε μία από τις δράσεις του Σχεδίου Δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση κατά το διάστημα 2011 – 2015.¹¹

Επιπλέον, η σημασία εφαρμογής της OOP επισημάνθηκε στα συμπεράσματα της συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Οκτώβριο του 2013¹², όπου σημειώθηκε ότι «θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την εφαρμογή της αρχής, με βάση την οποία οι πληροφορίες θα συλλέγονται από τους πολίτες μόνον άπαξ, με τη δέουσα τήρηση των κανόνων προστασίας δεδομένων». Ένα άλλο ορόσημο στη διαδικασία εφαρμογής της OOP ήταν η υπογραφή της «Διακήρυξης ηλεκτρονικής διακυβέρνησης» στο Ταλίν στις 6 Οκτωβρίου 2017, στην οποία 32 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών ανέλαβαν την πολιτική δέσμευση να εφαρμόσουν την αρχή στο πεδίο της παροχής βασικών δημόσιων υπηρεσιών.

Επιπλέον, στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση κατά το διάστημα 2016–2020¹³ η OOP παρατίθεται σε κεντρική θέση μεταξύ άλλων αρχών για την επίτευξη αποτελεσματικής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όπως οι αρχές της ενσωμάτωσης και της προσβασιμότητας, η αρχή της διαφάνειας, η αρχή της διαλειτουργικότητας από προεπιλογή, η αρχή της αξιοπιστίας και η αρχή της ασφάλειας. Σύμφωνα δε με το Σχέδιο, «οι δημόσιες διοικήσεις θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις παρέχουν τις ίδιες πληροφορίες μόνο

---

¹⁰ MinisterialDeclarationoneGovernment.<https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites>

¹¹ EuropeanCommission, eGovernmentActionPlan2011–2015(2010)

¹² EuropeanCouncil: EuropeanCouncilconclusions169/13(2013)

¹³ EuropeanCommission, EUeGovernmentActionPlan2016–2020–Accelerating the digital transformation of government (2015).

μία φορά στη δημόσια διοίκηση. Τα γραφεία της δημόσιας διοίκησης αναλαμβάνουν δράση, εάν τους επιτραπεί να επαναχρησιμοποιήσουν εσωτερικά αυτά τα δεδομένα, τηρώντας δεόντως τους κανόνες προστασίας δεδομένων, έτσι ώστε να μην επιβαρύνονται οι πολίτες και οι επιχειρήσεις». Επιπλέον, στο νέο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας περιλαμβάνεται σύσταση «στο μέτρο του δυνατού και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, να ζητείται από τους χρήστες των ευρωπαϊκών δημόσιων υπηρεσιών η χορήγηση στοιχείων μία μόνο φορά και κατόπιν σχετικής ενημέρωσης».¹⁴

Τέλος, ο Κανονισμός για την Ενιαία Ψηφιακή Πύλη¹⁵, που εξετάσαμε ευθύς ανωτέρω, παρείχε μία σχετικά ικανοποιητική νομιμοποιητική βάση για την διασυνοριακή εφαρμογή της OOP. Στο επίκεντρο των ρυθμίσεων του εν λόγω Κανονισμού, όπως σημειώθηκε ήδη, ευρίσκεται η επιδίωξη, αφενός οι πολίτες και οι επιχειρήσεις να μην υποχρεούνται να παρέχουν τα ίδια δεδομένα στις δημόσιες αρχές περισσότερες από μία φορές, αφετέρου η παροχή δυνατότητας χρήσης αυτών των δεδομένων, μόνον κατόπιν αιτήματος των ίδιων χρηστών, για την ολοκλήρωση συνοριακών διαδικτυακών διαδικασιών. Σύμφωνα με τον κανονισμό, έως τον Δεκέμβριο του 2022 ένα εξειδικευμένο τεχνικό σύστημα θα διασυνδέσει τις 21 ψηφιακές πλατφόρμες, βασικές για πολίτες και επιχειρήσεις, που έχουν καθιερωθεί σε κάθε κράτος μέλος με πηγές δεδομένων σε όλη την Ε.Ε..

Τούτων λεχθέντων, ακόμη και αν δεν υπάρχει συγκεκριμένος ορισμός της OOP, με βάση τα έγγραφα σε επίπεδο ΕΕ που αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορούν να απομονωθούν τα ακόλουθα στοιχεία για την εν λόγω αρχή και να προσδιορισθούν τα κάτωθι χαρακτηριστικά της:

- συλλογή μόνο απαραίτητων πληροφοριών,
- ανταλλαγή δεδομένων ώστε ο πολίτης ή ο επιχειρηματίας να μην ερωτηθεί ποτέ ξανά,
- δυνατότητα σύμφωνης με τους κανόνες προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων.

---

¹⁴ EuropeanCommission.NewEuropeanInteroperabilityFramework(2017)

¹⁵ EuropeanUnion:Regulation(EU)2018/1724oftheEuropeanParliamentandoftheCouncil of 2 October 2018 establishing a single digital gateway to provide access to information, to procedures and to assistance and problem-solving services and amending Regulation (EU) No 1024/2012 (Single Digital Gateway Regulation) (2018)

Ακολούθως, αν και το ΓΕΕ αποτελεί σχετικά νέα πρωτοβουλία στις ενέργειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, φαίνεται ότι τα κράτη μέλη αντιλήφθηκαν τα οφέλη του ήδη εδώ και πολύ καιρό. Σε πολλές χώρες, τούτο δεν ήταν παρά φυσικό επακόλουθο της απομόνωσης των επί μέρους βάσεων δεδομένων. Συγκεκριμένα, η ύπαρξη πολυάριθμων μη συνδεδεμένων μητρώων είχε ως αποτέλεσμα τα δεδομένα που συγκεντρώνονταν σε αυτά να χαρακτηρίζονται από χαμηλή ποιότητα των δεδομένων, να παρατηρείται πλεονασμός σε σχέση με τα δεδομένα που συλλέγονται, διπλασιασμός του φόρτου εργασίας των διοικητικών υπαλλήλων και δυσαρέσκεια των πολιτών και των επιχειρήσεων λόγω της αυξανόμενης γραφειοκρατίας.

Αν και οι περισσότερες χώρες αντιμετωπίζουν παρόμοιες προκλήσεις, η κατανόηση και ο τρόπος εφαρμογής της OOP μπορεί να διαφέρουν ανά περίπτωση. Εθνικές διαφορές, όπως διαφορές σε επίπεδο διοικητικών δομών και διαδικασιών, συστημάτων πληροφορικής, μοντέλων βάσεων δεδομένων σαφώς ασκούν σημαντική επιρροή στο εγχείρημα της εφαρμογής της OOP σε όλη την ΕΕ. Ως εκ τούτου, ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά η εφαρμογή της OOP σε τομείς όπως η υγεία, η δικαιοσύνη, η κοινωνική ασφάλιση κ.λπ., οι οποίες συχνά υποστηρίζονται από ειδική υποδομή.

Παράλληλα, η νομοθεσία μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μοχλό για την εφαρμογή της αρχής. Τα περισσότερα κράτη μέλη της Ένωσης και δη 22 από τα 30 έχουν ήδη εισάγει ρυθμίσεις για την OOP στην εθνική τους νομοθεσία. Ειδικότερα, δεν παρατηρείται σε όλες τις παραπάνω ρυθμιστικές προσπάθειες η άμεση απαγόρευση της πρακτικής να ζητούνται δεδομένα περισσότερες από μία φορές. Η νομοθεσία που υποχρεώνει τις κρατικές αρχές να αποκτούν και να επαναχρησιμοποιούν δεδομένα που είναι αποθηκευμένα σε βάσεις δεδομένων της δημόσιας διοίκησης, καθώς και η εισαγωγή μετα-/βασικών μητρώων αντιμετωπίζονται επίσης ως κανονιστικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή της OOP (π.χ. περίπτωση Σλοβακίας, Νορβηγίας, Φινλανδίας, Κροατίας, Τσεχίας). Τα μητρώα βάσης αποτελούν έγκυρες και αξιόπιστες πηγές δεδομένων για τις δημόσιες διοικήσεις και ως εκ τούτου αποτελούν το κλειδί για την επιτυχή εφαρμογή της OOP.

Σε ορισμένες χώρες της ΕΕ, η νομοθεσία όχι μόνο εμποδίζει τη συλλογή δεδομένων περισσότερες από μία φορές, αλλά διασφαλίζει επίσης, ότι τα δεδομένα αποθηκεύονται μόνο σε ένα μέρος. Για παράδειγμα, η εσθονική νομοθεσία

απαγορεύει τη δημιουργία χωριστών βάσεων δεδομένων για τη συλλογή των ίδιων δεδομένων. Δημόσια ιδρύματα ανταλλάσσουν πληροφορίες μεταξύ τους μέσω ενός συστήματος που καλείται «X-Road». Οι πληροφορίες που είναι αποθηκευμένες σε αποκεντρωμένα μητρώα μπορούν να προσπελαστούν με ασφάλεια μέσω ενός επιπέδου ανταλλαγής δεδομένων. Επιπλέον, στην περίπτωση της Εσθονίας, η νομοθεσία χρησιμοποιείται για να εξαναγκάσει τη χρήση της λύσης X-road, η οποία είναι μια συνιστώμενη καλή πρακτική¹⁶, διευκολύνοντας την ευρεία εφαρμογή της.

Από την άλλη, στην Ολλανδία, η νομοθεσία για τα βασικά μητρώα¹⁷ δεν επιτρέπει τη συλλογή δεδομένων που είναι ήδη αποθηκευμένα, σε κανένα από τα μητρώα. Η κοινή χρήση και η ανταλλαγή δεδομένων είναι δυνατή μέσω τεσσάρων διαφορετικών υπηρεσιών συστήματος:

- Digikoppeling,
- Digilevering,
- Digimelding
- Stelselcatalogus.

Η αντιγραφή δεδομένων που τηρούνται στα κεντρικά μητρώα επιχειρήσεων (το Μητρώο Επιχειρήσεων και το Μητρώο Ιδιωτών Επιχειρηματιών) δεν επιτρέπεται επίσης στην Ουγγαρία. Οι φορείς της δημόσιας διοίκησης υποχρεούνται να ανακτούν δεδομένα από τα μητρώα μέσω ασφαλούς ανταλλαγής δεδομένων. Αντίθετα, καμία έννομη υποχρέωση εφαρμογής της OOP δεν απαντάται στην εσωτερική νομοθεσία της Δανίας, της Ελλάδας, της Ισλανδίας και της Σουηδίας. Η απουσία σχετικής ρύθμισης περί εφαρμογής της OOP στη Σουηδία μπορεί εν μέρει τουλάχιστον να δικαιολογηθεί από τη «σουηδική παράδοση», σύμφωνα με την οποία οι κοινές υποδομές διέπονται από κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις.

Ως εκ τούτου, θα λέγαμε ότι κατά βάση οι ρυθμίσεις σχετικά με την εφαρμογή της OOP απαντώνται στα εθνικά νομικά πλαίσια-σχέδια σχετικά με την ψηφιοποίηση, χωρίς ωστόσο να υπάρχει ειδική νομοθεσία. Τη δεδομένη στιγμή, ελάχιστα είναι τα διαθέσιμα δεδομένα σε σχέση με το υπό κρίση ζήτημα για την Κύπρο, τη Λετονία, το

---

¹⁶ European Commission :Access to base registries (2016).

¹⁷ Digitale Overheid website. <https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/gegevens/naar-een-gegevenslandschap/themas/twaalf-eisen-stelsel-van-basisregistraties/>. Accessed 24 Apr 2020

Λιχτενστάιν και τη Μάλτα. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί, ότι ο προαναφερόμενος Κανονισμός για την ενιαία ψηφιακή πύλη, ο οποίος επιβάλλει τη χρήση και την εφαρμογή της αρχής από τις 12 Δεκεμβρίου 2023, έχει, ως Κανονισμός και όχι Οδηγία, άμεση εφαρμογή και ισχύ νόμου σε όλα τα κράτη μέλη από το 2018, όταν και τέθηκε σε ισχύ και ανεξάρτητα από την ενσωμάτωσή του στην εσωτερική νομοθεσία των κρατών μελών με εθνικό νόμο. Τούτο σημαίνει πρακτικά, ότι κάθε κράτος-μέλος της ΕΕ διαθέτει τη νομιμοποιητική βάση θέσπισης και εφαρμογής τουλάχιστον βασικών ψηφιακών υπηρεσιών βασισμένων στην OOP.

Προσέτι, η OOP λογίζεται συχνά ως μέρος ενός παγκόσμιου σχεδίου εκσυγχρονισμού των δημόσιων υπηρεσιών και περιορισμού της γραφειοκρατίας και ως εκ τούτου αποτελεί μέρος εθνικών προγραμμάτων και στρατηγικών που σχετίζονται με την ψηφιακή διακυβέρνηση. Συγκεκριμένα, 18 εκ των 30 κρατών μελών της Ένωσης έχουν συμπεριλάβει την αρχή σε επίσημα κείμενα, όπως στρατηγικές ψηφιοποίησης, στρατηγικές διαλειτουργικότητας ή προγράμματα που είναι αφιερωμένα στη μείωση του διοικητικού φόρτου.

Για παράδειγμα, το πρόγραμμα «The Dites-le-nous une fois» («Πες μας μια φορά») αποτελεί μέρος ενός παγκόσμιου σχεδίου εκσυγχρονισμού των δημόσιων υπηρεσιών στη Γαλλία και περιλαμβάνει μία σειρά από ενέργειες που πραγματοποιούνται με στόχο την επίτευξη της ψηφιοποίησης των διαδικασιών και τη βελτίωση της συνεργασίας ανάμεσα στα Υπουργεία και τις δημόσιες υπηρεσίες. Αντίστοιχα, στο Λουξεμβούργο, η OOP αποτελεί μία εκ των πέντε συνολικά βασικών αρχών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, που έχουν εγκριθεί στο στα πλαίσια του προγράμματος «Digital Luxembourg». Ακόμη, η υπό κρίση αρχή βρισκόταν στο επίκεντρο των στόχων και του «Mapping Tomorrow», ήτοι ενός στρατηγικού σχεδίου για τη δημόσια διοίκηση στη Μάλτα, κατά την περίοδο 2019–2021, με στόχο την εσωτερική ανταλλαγή και επαναχρησιμοποίηση δεδομένων και πληροφοριών που έχουν προηγουμένως συλλεχθεί από πολίτες.

Με βάση τα σημερινά δεδομένα, θα μπορούσαμε ασφαλώς να υποθέσουμε, ότι η κατάλληλη υποδομή για την εφαρμογή της OOP υπάρχει σε 22 από τα 30 κράτη μέλη της Ένωσης. Οι προωθούμενες λύσεις βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια υλοποίησης και καλύπτουν διαφορετικό εύρος πληροφοριών. Η πλατφόρμα MAGDA (Μέγιστη κοινή χρήση δεδομένων μεταξύ πρακτορείων) στο Βέλγιο είναι συνδεδεμένη με

μητρώα βάσης σε ομοσπονδιακό επίπεδο μέσω των σχετικών υπηρεσιών διασύνδεσης. Στη Γαλλία, όπου εφαρμόστηκε η αρχή OOP στα πλαίσια ενός αρκετά ευρέος φάσματος πρωτοβουλιών για τα εθνικά μητρώα, οι δημόσιες αρχές μπορούν να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες μέσω API (Apientreprises) που παρέχουν πληροφορίες από διαφορετικά μητρώα βάσης.

Στην Ουγγαρία, το Central Governmental Service Bus, η πλατφόρμα τεχνικής διαλειτουργικότητας, η οποία είναι διαθέσιμη μέσω διαδικτύου ήδη από την 1-1-2018, επιτρέπει την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών που περιέχονται στα 27 βασικά μητρώα του Νόμου περί ηλεκτρονικής διαχείρισης. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα σύνδεσης και παροχής υπηρεσιών μέσω της κεντρικής πλατφόρμας ανταλλαγής δεδομένων εθελοντικά. Επιπλέον, το Σύστημα Δημόσιας Συνδεσιμότητας¹⁸, μία από τις ιταλικές προτάσεις για την εφαρμογή της OOP, περιλαμβάνει ένα δίκτυο που διασυνδέει τις κρατικές υπηρεσίες της Ιταλίας, επιτρέποντάς τους να μοιράζονται και να ανταλλάσσουν δεδομένα που περιλαμβάνονται σε έξι διαφορετικά μητρώα βάσης που βασίζονται σε Domain Gateways (Παρόχοι Δεδομένων και Καταναλωτές). Μια άλλη λύση OOP στην Ιταλία είναι η Εθνική Πλατφόρμα Ψηφιακών Δεδομένων (PDND). Το σύστημα X-Road, το οποίο είναι, όπως είδαμε, ο πυλώνας εφαρμογής της OOP στην Εσθονία, επιτρέπει την επικοινωνία πολλαπλών βάσεων δεδομένων. Εκτός από την Εσθονία, η ίδια λύση εφαρμόζεται ήδη στη Φινλανδία, αλλά και στην Ισλανδία.

Βέβαια, όπως είναι μάλλον λογικό, δεν αντιλαμβάνονται όλα τα κράτη μέλη την εφαρμογή της OOP δια της ανάπτυξης των υποδομών ανταλλαγής δεδομένων. Στη Δανία λ.χ., η Πλατφόρμα Διανομής Δεδομένων, μια έγκυρη και αξιόπιστη βάση και πηγή δεδομένων επιτρέπει την πρόσβαση σε ορισμένα βασικά δεδομένα σε πολλές αρχές στον ίδιο χώρο. Με αυτόν τον τρόπο, η πλατφόρμα διασφαλίζει, ότι οι αρχές έχουν εύκολη και ασφαλή πρόσβαση σε βασικά δεδομένα μέσω ενός συλλογικού συστήματος.

Ακόμη, αξίζει να σημειωθεί, ότι οι προτεινόμενες εφαρμογές της OOP συχνά διασυνδέονται με τα Σημεία Ενιαίας Επαφής (PSC) για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε κάθε κράτος μέλος, μετά την εφαρμογή της Οδηγίας

---

¹⁸ Wikipedia. https://it.wikipedia.org/wiki/Sistema_pubblico_di_connettivit%C3%A0. Accessed 28 Feb 2020

2006/123/EK για τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά¹⁹. Οι επιχειρηματικές πύλες διευκολύνουν την πρόσβαση σε πληροφορίες και την ολοκλήρωση των διοικητικών διαδικασιών μέσω Διαδικτύου.

Για παράδειγμα, στη Νορβηγία, η ανταλλαγή πληροφοριών από μητρώα επιχειρήσεων στο σύστημα Altinn (PSC) είναι δυνατή χάρη στο Κεντρικό Μητρώο Συντονισμού Νομικών Προσώπων. Στη Σουηδία, η Composite Service of Basic Information on Companies, η οποία υποστηρίζει την ανταλλαγή δεδομένων που σχετίζονται με τις επιχειρήσεις, συλλέγει και προωθεί απαντήσεις από την πύλη PSC - verksamt.se, (καθώς και δήμους, κυβερνητικές αρχές) σε έγκυρες και αξιόπιστες πηγές δεδομένων (σουηδικός φόρος Οργανισμός, Στατιστική Σουηδία, Γραφείο Μητρώου Σουηδικών Εταιρειών). Στην Εσθονία, το σύστημα X-Road είναι η βάση για τη βασική λειτουργικότητα του eesti.ee μεταξύ άλλων πυλών. Αντίθετα, δεν υπάρχει επί του παρόντος διαθέσιμη κεντρική υποδομή που να υποστηρίζει την εφαρμογή της OOP στη Γερμανία, την Ελλάδα, την Πολωνία και τη Ρουμανία, αν και για επιλεγμένες υπηρεσίες ενεργοποιείται σταδιακά η αυτόματη ανταλλαγή δεδομένων (π.χ. υπηρεσία εγγραφής επιχειρήσεων στην Πολωνία).

Εν κατακλείδι, οι διαφορετικές εθνικές προσεγγίσεις στο ζήτημα της εφαρμογής της OOP, παρά το διαφορετικό σημείο υλοποίησής τους εμφανίζουν ένα κοινό σημείο. Συγκεκριμένα, ο αμιγώς εθνικός και τοπικός χαρακτήρας των συγκεκριμένων προσπαθειών που περιορίζονται γεωγραφικά στο εσωτερικό του εκάστοτε κράτους οδηγούν σε κατακερματισμό της εφαρμογής της εν λόγω αρχής. Τούτο δε, αναπόφευκτα έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική παρεμπόδιση της επέκτασης εφαρμογής της αρχής σε διασυνοριακό επίπεδο.

2.3 Τα οφέλη από την εφαρμογή της αρχής «μόνο άπαξ»

Η αρχή OOP θέτει τους χρήστες των δημόσιων υπηρεσιών στο επίκεντρο. Η δημόσια διοίκηση εξαλείφει τα βάρη που σχετίζονται με την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες, αναδιοργανώνοντας τις εσωτερικές διαδικασίες και επιτρέποντας τη συνεργασία μεταξύ των δημόσιων φορέων. Η εφαρμογή της OOP δεν αφορά μόνο στην εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων των νέων τεχνολογιών, αλλά και στην

---

¹⁹ The European Parliament and the Council of the European Union :Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market (2006).

υπέρβαση των οργανωτικών, καθώς και των νομικών προκλήσεων. Χάρη σε αυτή την προσπάθεια, ο χειρισμός διοικητικών θεμάτων γίνεται πιο αποτελεσματικός και φιλικός προς το χρήστη.

Ειδικότερα, ο χρόνος που απαιτείται για την προετοιμασία ενός εντύπου που θα υποβληθεί σε δημόσιες αρχές περιορίζεται στο ελάχιστο, καθώς ζητούνται μόνο στοιχεία και έγγραφα που η διοίκηση δεν μπορεί να λάβει από μόνη της. Η ενημέρωση των τηρούμενων δεδομένων, που βάσει νόμου συνήθως αποτελεί ευθύνη των πολιτών και των επιχειρήσεων, καθίσταται επίσης λιγότερο επαχθής.

Σε περιπτώσεις διάσπαρτων και μη διασυνδεδεμένων μητρώων, υπάρχει ο κίνδυνος οι πολίτες ή οι επιχειρήσεις να απωλέσουν τον έλεγχο των δεδομένων που υποβάλλουν σε διάφορες βάσεις δεδομένων. Η διασύνδεση των βάσεων δεδομένων επιτρέπει την ταχεία ειδοποίηση των αντίστοιχων πηγών σε περίπτωση αλλαγής που υποβάλλεται στο ένα μέρος. Επιπλέον, η OOP παρέχει μεγάλες δυνατότητες ελαχιστοποίησης του διοικητικού φόρτου για τις επιχειρήσεις, κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων. Οι επιχειρήσεις, συχνά κατά τη δραστηριοποίησή τους χρειάζεται να υποβάλλουν πολυάριθμες αναφορές σχετικά με ζητήματα φορολογίας, απασχόλησης, συνθηκών εργασίας, πάγιων στοιχείων, χρηματοοικονομικών στοιχείων και πολλά άλλα.

Με βάση έρευνα που διεξήχθη το 2019 στην Πολωνία επικρίθηκε έντονα²⁰ το γεγονός, ότι ένας μέσος Πολωνός επιχειρηματίας σε μια μεσαίου μεγέθους επιχείρηση θα πρέπει κατά μέσο όρο να υποβάλει 208 αναφορές. Οι συντάκτες της έκθεσης υποστήριξαν, ότι τα δεδομένα που υποβάλλονται στους διαφορετικούς φορείς, που μπορεί να φτάσουν μέχρι και τους 14, είναι συχνά διπλά ή περιττά. Μετά ταύτα, η εφαρμογή της OOP αναμένεται να αποφέρει εξοικονόμηση πόρων στις επιχειρήσεις, ιδίως όσον αφορά στον χρόνο, που δαπανάται για διαφορετικές υποβολές των ίδιων δεδομένων για τη συμμόρφωση με τις διοικητικές απαιτήσεις.

Επιπλέον, η παρέκκλιση από την OOP έχει αντίκτυπο στη δημιουργία διοικητικού φόρτου για τους πολίτες, αλλά και στις δημόσιες διοικήσεις, που αναμφίβολα επηρεάζονται αρνητικά, καθώς προωθείται η δημιουργία διοικητικών σιλό και μειώνεται η αποτελεσματικότητα των δημόσιων διαδικασιών. Οι αναποτελεσματικές

---

²⁰ Grant Thornton (2020). “Sprawozdawczosć firm2019”

διαδικασίες, που σχετίζονται με τη διαχείριση δεδομένων, έχουν ως αποτέλεσμα την κατακόρυφη αύξηση του φόρτου εργασίας. Ακόμη, η επανάληψη των ίδιων ενεργειών από διαφορετικούς φορείς είναι δαπανηρή για τις κυβερνήσεις, καθώς χρειάζεται να καταβληθεί επιπλέον προσπάθεια για τη διασφάλιση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των δεδομένων.

Τούτων λεχθέντων, η επένδυση σε λύσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή της OOP αναμφίβολα μπορεί να αποδειχτεί εξαιρετικά αποδοτική. Ένα από τα παραδείγματα είναι το Πρόγραμμα Βασικών Δεδομένων στη Δανία, το οποίο εισήγαγε την OOP για πολλά δεδομένα που συλλέγονται σε 10 διαφορετικά ηλεκτρονικά μητρώα. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, αναμένεται να ενισχύσει τα ετήσια έσοδα κατά περίπου 100 εκατ. ευρώ, καθώς ο αριθμός των συναλλαγών μεταξύ πολιτών/επιχειρήσεων είναι περιορισμένος και η επιβάρυνση της αναφοράς πληροφοριών μειώνεται²¹.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η εκτίμηση για την εφαρμογή της OOP, η οποία έχει πραγματοποιηθεί με βάση το Μητρώο μη κατοίκων (RNI) στις Κάτω Χώρες. Το RNI επιτρέπει την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ Υπουργείων και Εθνικών Φορέων, γεγονός που εξοικονομεί χρόνο χάρις στον μειωμένο αριθμό συναλλαγών που αφορούν στη συλλογή και τη διαχείριση δεδομένων. Σύμφωνα με την αρχή OOP, οι χρήστες που είναι εγγεγραμμένοι στο RNI πρέπει να κοινοποιούν τα δεδομένα τους μόνο μία φορά στις δημόσιες αρχές. Ως εκ τούτου, σημειώθηκε μείωση της τάξης του 50% στις πιθανές συναλλαγές μεταξύ χρηστών και δημόσιων αρχών. Σύμφωνα, λοιπόν με τις εκτιμήσεις η εφαρμογή του RNI παρήγαγε οφέλη ύψους 112 εκατομμυρίων ευρώ.

Περαιτέρω, η μεταφορά της αρχής σε ευρωπαϊκό επίπεδο αναμένεται να αποφέρει επιπρόσθετα οφέλη. Για πολλά χρόνια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι αφοσιωμένη στο να διευκολύνει τους πολίτες και την επιχειρηματική ζωή στην Ένωση, καθιστώντας δυνατή την προσφορά ανεμπόδιστων ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Η εφαρμογή της OOP βελτιώνει περαιτέρω την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και συμβάλλει στη δημιουργία μιας πραγματικά ενιαίας ψηφιακής αγοράς. Επιπλέον, αναμένεται ότι η επέκταση της εφαρμογής της OOP σε επίπεδο Ε.Ε. θα μπορούσε να

---

²¹ Gallo, C., Giove, M., Millard, J., Thaarup, R., Valvik, K.: Study on eGovernment and the Reduction of administrative Burden: final report (2014).

οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση πόρων, που υπολογίζεται σε ένα ποσό της τάξεως των 5 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως²². Ωστόσο, τα τελικά οφέλη, καθώς και η εξοικονόμηση πόρων, θα εξαρτηθούν από την κλίμακα εφαρμογής της OOP και δη όσο περισσότερα δεδομένα ανταλλάσσονται μεταξύ διαφόρων μητρώων, τόσο μεγαλύτερη εξοικονόμηση αναμένεται. Επί του παρόντος, επαναλαμβάνεται για άλλη μια φορά, ότι οι πληροφορίες για πολίτες και επιχειρήσεις επαναχρησιμοποιούνται κατά προσέγγιση, μόνο στο 48% των περιπτώσεων.

Μετά ταύτα, τα βασικά οφέλη από την εφαρμογή της OOP μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Ευχρηστία
- Μείωση κόστους
- Εξοικονόμηση χρόνου
- Άλλη Μείωση Επιβάρυνσης
- Η κοινή χρήση είναι προαιρετική
- Ποιότητα Δεδομένων.

---

²² European Commission: Communication From the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of the Regions a Digital Single Market Strategy for Europe (2015).

Κεφάλαιο 3^ο :Βιβλιογραφική επισκόπηση, εμπόδια, ευκαιρίες και η θεωρία των εμπλεκόμενων μερών

3.1 Η αρχή μόνο άπαξ στη διεθνή βιβλιογραφία

Είναι γεγονός, ότι με την εφαρμογή της OOP μετατοπίζεται το βάρος των δημόσιων αρχών προς μια προσέγγιση με επίκεντρο τους χρήστες. Συγκεκριμένα, με κεντρικό στόχο τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους χρήστες και τις επιχειρήσεις, η OOP έχει διεισδύσει στις κατευθυντήριες γραμμές των δημόσιων αρχών για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών. Μέσω της διευκόλυνσης και της ενθάρρυνσης της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ των δημόσιων αρχών σε διαφορετικά επίπεδα για την επίτευξη απρόσκοπτης διασυννοριακής παροχής υπηρεσιών, η OOP έχει καταστεί ακρογωνιαίος λίθος των υφιστάμενων κανονισμών της Ε.Ε. και βασικό στοιχείο των υπερεθνικών και εθνικών στρατηγικών ψηφιοποίησης.

Δεδομένου ότι η OOP αποτελεί μία από τις πλέον βασικές πολιτικές προτεραιότητες σε ενωσιακό επίπεδο, έχει καταγραφεί, όπως είδαμε σε προηγούμενη ενότητα σημαντικός αριθμός προσπαθειών σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή της και την επακόλουθη δια αυτής αναδιοργάνωση της υπάρχουσας προσέγγισης στο ζήτημα της παροχής δημόσιων υπηρεσιών από τις τοπικές, περιφερειακές και ομοσπονδιακές κυβερνήσεις.

Τούτων λεχθέντων, μέχρι σήμερα τουλάχιστον δεν υπάρχει παρά ελάχιστη διαθέσιμη επιστημονική βιβλιογραφία σε σχέση με την OOP και την εφαρμογή της, όπως αποδεικνύει η αναζήτηση σε βάσεις επιστημονικών δεδομένων. Δεδομένου αυτού του μικρού αριθμού επιστημονικής βιβλιογραφίας, μια συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση δεν φαίνεται να είναι, ούτε δυνατή, ούτε και χρήσιμη εν προκειμένω. Βέβαια, τούτο δεν σημαίνει, ότι δεν απαντάται σχετικά μεγάλος αριθμός σχετικών άρθρων, θέσεων και εκθέσεων από συγγραφείς του ακαδημαϊκού χώρου και επαγγελματίες, τόσο από δημόσιες διοικήσεις όσο και από ιδιωτικές εταιρείες συμβούλων. Ένα μεγάλο μέρος των δημοσιεύσεων για την OOP δε, προέρχεται, αφενός από το TOOP που συντονίζει ο Robert Krimmer, αφετέρου από το SCOOP4C που συντονίζει η Maria A. Wimmer.

Συγκεκριμένα, η OOP έχει αναλυθεί εκτενώς στα πλαίσια του ψηφιακού μετασχηματισμού και έχει τεθεί ως ένας από τους στρατηγικούς στόχους για την ενεργοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της ενιαίας ψηφιακής αγοράς.

Μεταμορφώνοντας θεμελιωδώς την παραδοσιακή προσέγγιση για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, το OOP υποχρεώνει τις δημόσιες διοικήσεις να συλλέγουν δεδομένα από πολίτες και επιχειρήσεις μόνο μία φορά και στη συνέχεια να ενθαρρύνουν την κοινή χρήση των συλλεχθέντων δεδομένων με άλλους δημόσιους φορείς με σκοπό την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, σύμφωνα με τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς και εθνικούς κανονισμούς σχετικά με το απόρρητο και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα²³.

Ο ως άνω μετασχηματισμός μετατοπίζει, όπως σημειώθηκε πολλάκις στα πλαίσια της παρούσας το επίκεντρο στους ίδιους τους χρήστες. Υπό το εν λόγω πρίσμα, οι δημόσιες διοικήσεις καλούνται να αναδιοργανώσουν τις εσωτερικές τους διαδικασίες, αντί να απαιτούν από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις να προσαρμοστούν σε αυτές²⁴.

Προσέτι, αξίζει να σημειωθεί, ότι παρόλο που η OOP αναγνωρίστηκε μόλις πρόσφατα ως μία από τις βασικές αρχές της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, εντούτοις έγιναν προσπάθειες να δημιουργηθούν, τουλάχιστον σε πιλοτικό επίπεδο, παρόμοιες κυβερνητικές υπηρεσίες ήδη από τη δεκαετία του 1980. Η μεγάλη σημασία των κυβερνητικών υπηρεσιών ώθησε την κυβέρνηση της Δανίας στο σχεδιασμό μιας νέας προσέγγισης με επίκεντρο τον χρήστη, η οποία θα προϋπέθετε υψηλότερο ποσοστό εξατομίκευσης των υπηρεσιών. Ειδικότερα, ήδη από 1988, οι φορολογικές υπηρεσίες της Δανίας άρχισαν να αποστέλλουν φορολογικές δηλώσεις με προσυμπληρωμένες πληροφορίες στους πολίτες, τις οποίες έπρεπε να εγκρίνουν και να ταχυδρομήσουν πίσω²⁵. Η προσυμπλήρωση των δημόσιων εντύπων μπορεί να θεωρηθεί τρόπον τινά ως μία πρόωπη έκδοση εφαρμογής της OOP, ενσωματώνοντας την ίδια κεντρική ιδέα περί επαναχρησιμοποίησης ήδη υποβληθέντων δεδομένων.

Ωστόσο, παρά τις πρώτες προσπάθειες δημιουργίας μοτίβων επαναχρησιμοποίησης δεδομένων που χρονολογούνται, όπως σημειώθηκε, στα τέλη του 20ου αιώνα, η τρέχουσα κατάσταση εφαρμογής της OOP θεωρείται ακόμη εξελισσόμενη και κατακερματισμένη σε εθνικό επίπεδο, όπως εξετάσαμε σε προηγούμενη ενότητα.

---

²³ Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., Cepilovs, A. and Tambouris, E., 2017, June. Exploring and demonstrating the once-only principle: a European perspective. In *Proceedings of the 18th annual international conference on digital government research* (pp. 546-551).

²⁴ ο.π.

²⁵ Nixon, P.G., 2006. Ctrl, Alt, Delete: Re-booting the European Union via E-government. In *E-government in Europe* (pp. 47-60). Routledge.

Παράλληλα, ενώ η συμμόρφωση με την OOP συνδέεται άμεσα με την εξοικονόμηση χρόνου, το μερίδιο των προσυμπληρωμένων εντύπων σε όλο το φάσμα των δημόσιων υπηρεσιών παρέμεινε αρκετά χαμηλό. Συγκεκριμένα, με τον μέσο όρο υιοθέτησης των προσυμπληρωμένων εντύπων να ανέρχεται σε ένα ποσοστό της τάξεως του 58%, η εφαρμογή της OOP εντός των εδαφικών ορίων της στο E.E. παραμένει διάσπαρτη και περιορίζεται στα εθνικά πρότυπα και προσπάθειες εφαρμογής της αρχής One-Only²⁶.

Ακολούθως, παρατηρείται, ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν επιτύχει σαφώς πιο αξιόλογα αποτελέσματα, όσον αφορά στην εφαρμογή της OOP στο πεδίο της συλλογής προσωπικών δεδομένων και αναγνωριστικών δεδομένων των επιχειρήσεων, ενώ εξακολουθούν να υστερούν καταλείποντας σημαντικά περιθώρια βελτίωσης σε σχέση με την εφαρμογή της OOP στο πεδίο των γεωγραφικών και φορολογικών δεδομένων, αλλά και των δεδομένων υγείας.

Φιλοδοξώντας να μειώσουν τον διοικητικό φόρτο για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, οι υπουργοί των κρατών μελών της ΕΕ συμπεριέλαβαν, όπως σημειώσαμε και σε προηγούμενη ενότητα, την OOP στη δήλωσή τους για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ορίζοντας τη, ως μία από τις βασικές αρχές του επερχόμενου σχεδίου δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση²⁷. Εντείνοντας τη συνεργασία μεταξύ των δημόσιων φορέων των κρατών μελών της ΕΕ σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο, η ως άνω κοινή Διακήρυξη αποσκοπούσε στη δημιουργία μιας κουλτούρας επαναχρησιμοποίησης δεδομένων που βασίζεται στα αποτελέσματα των προηγούμενων προγραμμάτων και έργων και στην πλήρη εισαγωγή της OOP στις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες σε ενωσιακό επίπεδο.

Αναλογιζόμενη τη σημασία της εφαρμογής της OOP για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Ψηφιακής Αγοράς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εστίασε στην περαιτέρω διάδοση της πρακτικής της επαναχρησιμοποίησης

---

²⁶ Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., Cepilovs, A. and Tambouris, E., 2017, June. Exploring and demonstrating the once-only principle: a European perspective. In Proceedings of the 18th annual international conference on digital government research (pp. 546-551).

²⁷ Δήλωση του Ταλίν για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, 2017

δεδομένων πολιτών και επιχειρήσεων, αναζητώντας ένα νέο σχέδιο για τη διασφάλιση εφαρμογής της εν λόγω αρχής²⁸.

Αντίστοιχα, σε επίπεδο επιστημονικής βιβλιογραφίας, η συντριπτική πλειοψηφία των δημοσιεύσεων σχετικά με το ζήτημα της OOP δεν είναι παλαιότερες των πέντε-έξι ετών. Βέβαια, απαντώνται στη διεθνή βιβλιογραφία παλαιότερες δημοσιεύσεις που καλύπτουν σχετικά ζητήματα, όπως η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ διοικήσεων εντός χωρών ή άλλες έρευνες σχετικές με τη διαλειτουργικότητα²⁹³⁰³¹. Ωστόσο, η εστίαση ακριβώς στην ιδέα της κοινής χρήσης των δεδομένων σε όλη τη γεωγραφική επικράτεια της Ένωσης και κυρίως τη θέση, ότι τα δεδομένα των πολιτών και των επιχειρήσεων θα πρέπει να συλλέγονται μόνον άπαξ από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές για τη μείωση του διοικητικού φόρτου αποτελεί προδήλως καινοτομία της OOP.

Με τη μελέτη τους για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και τη μείωση του διοικητικού φόρτου, οι Gallo και λοιποί το 2014 έθεσαν τις βάσεις για τη συζήτηση σχετικά με την εφαρμογή της OOP στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ πρότειναν και έναν πλάνο με τα επόμενα βήματα που έπρεπε να γίνουν. Οι εν λόγω μελετητές κατέδειξαν στο έργο τους τις μεγάλες διαφορές που εντοπίζονταν στο στάδιο ανάπτυξης, όπου βρίσκονται τα διάφορα έργα εφαρμογής της OOP σε εθνικό επίπεδο ανά την Ευρώπη. Παράλληλα, παρουσίασαν τις βέλτιστες πρακτικές που εφαρμόστηκαν σε διαφορετικές χώρες της Ε.Ε., δίνοντας έμφαση στην υλοποίηση και εφαρμογή τους, αλλά και τον εντοπισμό των εμποδίων, του κόστους και των ωφελειών από την εφαρμογή της OOP στις παρατιθέμενες εθνικές περιπτώσεις.

Επίσης, μία σημαντική παρατήρηση στο έργο τους, είναι η διαπίστωση, ότι «η εφαρμογή της OOP δεν είναι ένα ζήτημα που αφορά μόνο στην τεχνολογία, αλλά

---

²⁸ European Commission, 2015a

²⁹ Bovalis, K., Peristeras, V., Abecasis, M., Abril-Jimenez, R.M., Rodriguez, M.A., Gattegno, C., Karalopoulos, A., Sagias, I., Szekacs, S. and Wigard, S., 2014. Promoting Interoperability in Europe's E-government. *Computer*, 47(10), pp.25-33.

³⁰ Oujacques, B., Hitzelberger, P. and Feltz, F., 2007. Interoperability of e-government information systems: Issues of identification and data sharing. *Journal of management information systems*, 23(4), pp.29-51.

³¹ Βλ. επίσης Pereira, G.V., Charalabidis, Y., Alexopoulos, C., Mureddu, F., Parycek, P., Ronzhyn, A., Sarantis, D., Flak, L. and Wimmer, M.A., 2018, May. Scientific foundations training and entrepreneurship activities in the domain of ICT-enabled governance. In *Proceedings of the 19th Annual International Conference on Digital Government Research: Governance in the Data Age* (pp. 1-2).

μάλλον συνιστά μια διεπιστημονική διαδικασία με νομικά, οργανωτικά, σημασιολογικά, τεχνικά κλπ στοιχεία.». Ένα ακόμη ενδιαφέρον πόρισμα της μελέτης τους είναι, ότι τα οφέλη της OOP για τις κοινωνίες ως σύνολα είναι δυνατό να μεγιστοποιηθούν δια της μείωσης του διοικητικού φόρτου για τους πολίτες, αλλά τις κρατικές αρχές. Στο συμπέρασμά τους, εκθέτουν «περιορισμούς της ιδιωτικής ζωής και της κοινής χρήσης δεδομένων» ως τα συνηθέστερα εμπόδια στην εφαρμογή της OOP. Ως εξίσου σημαντικά εμπόδια, τέλος, καταγράφονται η «έλλειψη επικοινωνίας» ανάμεσα στους κυβερνητικούς φορείς, οι «ανησυχίες για το υψηλό κόστος υλοποίησης» καθώς και οι οργανωτικές αλλαγές που απαιτούνται.

Στον αντίποδα, στα οφέλη για τους χρήστες και δη, τόσο τους πολίτες, όσο και τις επιχειρήσεις καταγράφονται η «εξοικονόμηση χρόνου και χρήματος», η «διευκόλυνση» και η «παροχή καλύτερων υπηρεσιών» συνολικά. Ενώ οι συγγραφείς υπογραμμίζουν, ότι τα οφέλη για τους χρήστες τείνουν να υποσκελίζουν τα οφέλη για τις κυβερνητικές αρχές, θα πρέπει όμως να σημειωθεί, ότι κατά τη γνώμη του γράφοντος και σύμφωνα με όσα ειπώθηκαν σε προηγούμενη ενότητα τα οφέλη είναι αμφίδρομα, με κύρια οφέλη της Διοίκησης να λογίζονται σαφώς η αύξηση της αποτελεσματικότητας και η μείωση του κόστους.

Η ίσως πιο ολοκληρωμένη ενιαία δημοσίευση για το υπό κρίση ζήτημα είναι η έκθεση των Cave και λοιπών το 2017 για λογαριασμό της Γενικής Διεύθυνσης Δικτύων Επικοινωνιών, Περιεχομένου και Τεχνολογίας. Συγκεκριμένα, οι συγκεκριμένοι μελετητές εντοπίζουν διαφορετικά επίπεδα ωριμότητας στο πεδίο της εφαρμογής της αρχής μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και μια γενικώς θετική στάση απέναντί της, υποστηρίζοντας συνάμα την ανάγκη ανάληψης πιο συντονισμένης δράσης σε ενωσιακό επίπεδο.

Η έκθεση αναλύει τον αντίκτυπο των διαφορετικών πολιτικών επιλογών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και καταλήγει σε τρεις κύριες συστάσεις πολιτικού περιεχομένου. Η πρώτη σύσταση αφορά στην θέσπιση ευρωπαϊκής Οδηγίας που θα αποτελέσει τη νομιμοποιητική βάση για τη χρήση, αποθήκευση και ανταλλαγή δεδομένων από τις κρατικές αρχές δημόσιας διοίκησης κατ' εφαρμογή της OOP και σε συμμόρφωση με τις επιταγές του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (GDPR).

Πέραν δε των νομικών πτυχών του ζητήματος, προτείνουν και πάλι σε ενωσιακό επίπεδο την υιοθέτηση μίας πολιτικής «στρατηγικής προληπτικής ενθάρρυνσης και διοικητικής υποστήριξης για την εφαρμογή της OOP», η οποία θα υποστηρίζεται από μια ειδική ομάδα εκπροσώπων των κρατών μελών, αλλά και μέτρα «ήπιου δικαίου» πλέον της ως άνω προτεινόμενης Οδηγίας. Οι τεχνικές παράμετροι του ζητήματος αντιμετωπίζονται στην τελευταία σύσταση, όπου προτείνεται η δημιουργία ενός δικτύου βασικών μητρώων δεδομένων, με την επισήμανση, ότι τα δεδομένα που συλλέγονται θα πρέπει, όχι μόνο να διακινούνται μεταξύ των δημόσιων αρχών, αλλά και να τηρούνται στη σωστή μορφή, διατηρώντας την ποιότητα και το περιεχόμενό τους.

Προσέτι, οι παραπάνω μελετητές αναλύουν περαιτέρω διάφορες επιλογές πολιτικής και σενάρια ενεργειών. Για την εφαρμογή των παραπάνω συστάσεών τους δε, προτείνουν την ίδρυση μιας ειδικής ομάδας εθνικών αρχών, η οποία θα πρέπει επίσης να «συμβουλευέται «λαϊκούς εκπροσώπους» προερχόμενους από τις επιχειρήσεις, αλλά και την ίδια την κοινωνία των πολιτών».

Οι εν λόγω συγγραφείς αναγνωρίζουν επομένως τη σημασία της ενσωμάτωσης των χρηστών, για την επιτυχία του εγχειρήματος της εφαρμογής της αρχής σε ενωσιακό επίπεδο. Ως μία από τις βασικές αρχές που διέπει την μελέτη τους και είναι διάχυτη σε όλα τα ευρήματά της, είναι, λοιπόν, η τοποθέτηση των χρηστών στο επίκεντρο του όλου εγχειρήματος. Ως εκ τούτου το μοντέλο που προτείνεται σαφώς προκρίνει την εστίαση στους ίδιους τους χρήστες έναντι ενός συστήματος διακυβέρνησης με επίκεντρο την ίδια τη Διοίκηση.

Καταλήγοντας στην έρευνά τους οι συγκεκριμένοι συγγραφείς διατυπώνουν ανοιχτού τύπου ερωτήματα, που προβληματίζουν και χρήζουν απαντήσεων. Ειδικότερα, διερωτώνται, εάν «υπάρχει μια εγγενής σύγκρουση μεταξύ της OOP και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων ή του προσωπικού απορρήτου» των χρηστών, ήτοι εν προκειμένω μιας και πρόκειται για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των πολιτών. Πρόκειται για ένα ερώτημα που εγείρει πράγματι σημαντικότερους προβληματισμούς, η επαρκής ανάλυση των οποίων δυστυχώς διαφεύγει των ορίων της παρούσας εργασίας. Τέλος, αξιοσημείωτο σημείο της μελέτης τους είναι και η διεξαγωγή διάφορων ερευνών για επιχειρήσεις και πολίτες

ως μέρος δημόσιας διαβούλευσης της Γενικής Διεύθυνσης Δικτύων Επικοινωνιών, Περιεχομένου και Τεχνολογίας.³²

Επιπρόσθετα, άλλοι μελετητές και συγκεκριμένα οι Akkaya και Krcmar³³ διερευνούν τις αντιλήψεις των πολιτών διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών για την εφαρμογή της OOP, κάνοντας αναφορά σε επιλεγμένα δεδομένα του Παρατηρητηρίου eGovernment³⁴. Σύμφωνα με την έρευνά τους, μόνο μια μειοψηφία πολιτών θεωρεί τη χρήση του OOP ως βασικό χαρακτηριστικό της σύγχρονης δημόσιας διοίκησης³⁵.

Ωστόσο, σαφώς μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα τους, ότι υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ της ανταλλαγής δεδομένων σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τούτο δε βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με όσα σημειώθηκαν ευθύς ανωτέρω στο προηγούμενο κεφάλαιο σε σχέση με την σημαντική προσπάθεια που γίνεται για την υλοποίηση της OOP σε εθνικό επίπεδο και το πως αυτή επηρεάζει αρνητικά την εξασφάλιση μίας ενιαίας λύσης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Παράλληλα, τονίζεται η σημασία της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων των χρηστών. Ειδικότερα, οι πολίτες ρωτήθηκαν σχετικά με την πρακτική του διαμοιρασμού, άλλως πως της «κοινής χρήσης» της προσωπικής τους διεύθυνσης μεταξύ των δημόσιων αρχών διαφόρων κρατών μελών της ΕΕ³⁶. Συγκεκριμένα, μόνο το 12-16% των ερωτηθέντων αντιμετώπιζε θετικά την εν λόγω πρακτική, ενώ οι ερωτηθέντες στη συντριπτική τους πλειοψηφία τήρησαν μία «ουδέτερη» ή «μάλλον αρνητική» στάση. Με βάση τα ευρήματα, κατέληξαν, λοιπόν, στο συμπέρασμα ότι η προστασία της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων είναι πολύ σημαντική για τους πολίτες, ειδικά σε διασυνοριακό πλαίσιο.

---

³² Τα ερωτηματολόγια αυτά είναι διαθέσιμα στο <http://formit-survey.eu/door/>. Retrieved May 26, 2020.

³³ Akkaya, C. and Krcmar, H., 2018, September. Towards the implementation of the EU-wide “once-only principle”: perceptions of citizens in the DACH-region. In International Conference on Electronic Government (pp. 155-166). Springer, Cham.

³⁴ Initiative D21 e.V. & fortiss gemeinnützige GmbH., 2019

³⁵ Akkaya & Krcmar, ο.π., 2018, σ. 161

³⁶ Akkaya & Krcmar, ο.π., 2018, σ. 162

Η παραπάνω διαπίστωση βρίσκεται σε αντιστοιχία με ορισμένα από τα ευρήματα της μελέτης των Kalvet κλπ. το 2017³⁷. Η δημοσίευσή τους αποτέλεσε ένα από τα διαφορετικά παραδοτέα του έργου TOOP. Τα ευρήματα και τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στις δημοσιεύσεις που σχετίζονται με το εν λόγω έργο και στις ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις των εμπλεκόμενων συγγραφέων αλληλεπικαλύπτονται φυσικά³⁸³⁹. Το επίκεντρο του πολυεπιστημονικού τους έργου, που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, βασίζεται σε δεδομένα που συλλέγονται κυρίως από επιχειρήσεις. Με τη δημιουργία τριών πιλοτικών εγχειρημάτων σχετικών με τις διασυνοριακές ηλεκτρονικές υπηρεσίες, το έργο προσπαθεί να συνδέσει διαφορετικούς παρόχους δεδομένων, με σεβασμό στα υπάρχοντα συστήματα και στόχο τη δημιουργία μιας ομοσπονδιακής αρχιτεκτονικής σε όλη την Ε.Ε.⁴⁰.

Προσέτι, άλλοι μελετητές και δη οι Dembecka and Mamrot⁴¹ εξηγούν τα πιλοτικά συστήματα που δημιούργησαν για έναν θαλάσσιο τομέα στα πλαίσια του προγράμματος TOOP και ποια εμπόδια αντιμετωπίζουν κατά την εφαρμογή τους. Δημιούργησαν, επίσης, πιλοτικά συστήματα για να διερευνήσουν σχετικούς παράγοντες που επηρεάζουν την υλοποίησή τους, αλλά και τα πιθανά κέρδη. Κύριο πεδίο στο οποίο εστίασαν ήταν η μείωση του διοικητικού φόρτου μέσω της εφαρμογής του OOP, τόσο για τις επιχειρήσεις, όσο και για τις δημόσιες διοικήσεις αλλά όχι για τους πολίτες σε πρώτη φάση.

---

³⁷ Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., Cepilovs, A. and Tambouris, E., 2017, June. Exploring and demonstrating the once-only principle: a European perspective. In Proceedings of the 18th annual international conference on digital government research (pp. 546-551).

³⁸ Kalvet, T., Toots, M., van Veenstra, A.F. and Krimmer, R., 2018, April. Cross-border e-government services in Europe: expected benefits, barriers and drivers of the once-only principle. In Proceedings of the 11th International Conference on Theory and Practice of Electronic Governance (pp. 69-72).

³⁹ Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., Cepilovs, A. and Tambouris, E., 2017, June. Exploring and demonstrating the once-only principle: a European perspective. In Proceedings of the 18th annual international conference on digital government research (pp. 546-551).

⁴⁰ Tepandi, J., Grandry, E., Fieten, S., Rotuna, C., Sellitto, G.P., Zeginis, D., Draheim, D., Piho, G., Tambouris, E. and Tarabanis, K., 2019, November. Towards a cross-border reference architecture for the once-only principle in Europe: an enterprise modelling approach. In IFIP Working Conference on The Practice of Enterprise Modeling (pp. 103-117). Springer, Cham.

⁴¹ Dembecka, D. and Mamrot, S., 2018. The Implementation of the Once-Only Principle in a Maritime Domain. Logistics and Transport, 40.

Οι Kalvet, Toots και Krimmer σε έρευνά τους το 2018⁴² υποστήριξαν, ότι ο βαθμός αποδοχής του εγχειρήματος σαφώς αυξάνεται, εάν η προσδοκία ωφελειών υπερτερεί των ανησυχιών. Υποστήριξαν ακόμη, ότι σημαντικός παράγοντας επιτυχίας ενός τέτοιου εγχειρήματος είναι η ευκολία χρήσης της προτεινόμενης τεχνολογίας και επομένως οι τεχνικές λύσεις εφαρμογής της OOP θα πρέπει να είναι εύχρηστες. Έτσι, σε σχέση με τους πολίτες, δύο πτυχές της παραπάνω μελέτης τους είναι ιδιαίτερα σημαντικές και δη τα αναμενόμενα οφέλη και η χρηστικότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται με την εφαρμογή της OOP.

Τέλος, ένα από τα σημαντικότερα εγχειρήματα που υλοποιήθηκαν σε ενωσιακό επίπεδο σε σχέση με την εφαρμογή της OOP είναι αναμφίβολα το SCOOP4C. Στο επίκεντρο του εν λόγω προγράμματος βρέθηκαν οι πολίτες, με βασικό στόχο την χαρτογράφηση των εμπλεκόμενων, άλλως πως των ενδιαφερόμενων μερών (stakeholder mapping). Πρόκειται για ένα θεμελιώδες ζήτημα στο υπό κρίση ερευνητικό πεδίο, το οποίο και θα εξετάσουμε σε ξεχωριστή ενότητα. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το άλλο μεγάλο έργο που χρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. σε σχέση με την εφαρμογή της OOP, δηλαδή το TOOP είχε σαφώς μεγαλύτερο προϋπολογισμό, οκτώ εκατομμυρίων ευρώ, ενώ το SCOOP4C έλαβε μόλις ένα εκατομμύριο Ευρώ, προκειμένου να αναπτύξει πιλοτικές λύσεις.

Στα πλαίσια του SCOOP4C δημιουργήθηκε μια κοινότητα ενδιαφερομένων μερών που ανέπτυξε απόψεις και αντάλλαξε εμπειρίες σε σχέση με έργα που βασίζονται στην εφαρμογή της OOP σε εθνικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα το Studielink στην Ολλανδία ή το FinanzOnline στην Αυστρία. Η ενεργή συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία σχεδιασμού και ανεύρεσης λύσεων αποτελεί αναμφίβολα ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του έργου⁴³. Εξίσου σημαντικό, βέβαια, είναι και το γεγονός, ότι μέσω του εν λόγω έργου δόθηκε η δυνατότητα συλλογής γνώσεων και εμπειριών από τη μελέτη των βέλτιστων πρακτικών, που εφαρμόζονται στο εν λόγω

---

⁴² Kalvet, T., Toots, M. and Krimmer, R., 2018, May. Contributing to a digital single market for Europe: barriers and drivers of an EU-wide once-only principle. In Proceedings of the 19th Annual International Conference on Digital Government Research: Governance in the Data Age (pp. 1-8).

⁴³ Toots, M., McBride, K., Kalvet, T., Krimmer, R., Tambouris, E., Panopoulou, E., Kalampokis, E. and Tarabanis, K., 2017, September. A framework for data-driven public service co-production. In *International conference on electronic government* (pp. 264-275). Springer, Cham.

ζήτημα, πληροφορίες που μπορούν να αποβούν εξαιρετικά χρήσιμες σε επίπεδο πολιτικών συστάσεων προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους νομοθέτες, τόσο σε εθνικό, όσο και σε ενωσιακό επίπεδο.

Εν κατακλείδι, οι μελετητές στο εν λόγω εγχείρημα κατέληξαν στη διατύπωση συστάσεων σε έντεκα συνολικά τομείς και δη στους τομείς:

- πολιτικής,
- νομικών ζητημάτων,
- οργανωτικών ζητημάτων,
- σημασιολογικών ζητημάτων,
- τεχνικών ζητημάτων,
- διακυβέρνησης,
- διαλειτουργικότητας,
- παροχής κινήτρων με επίκεντρο τον πολίτη,
- εμπιστοσύνης και διαφάνειας,
- προστασίας δεδομένων και ιδιωτικότητας και
- ποιότητας των τηρούμενων δεδομένων

Ο μεγάλος αριθμός διαφορετικών τομέων, που συμπεριλήφθηκαν στις ως άνω συστάσεις, απεικονίζει την ποικιλομορφία και την πολυπλοκότητα του ζητήματος της εφαρμογής της OOP σε όλη την εδαφική επικράτεια της E.E..

3.2 Τα εμπόδια και οι ευκαιρίες στην εφαρμογή της αρχής «μόνο άπαξ» εντός της E.E.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης, τόσο στη διαδικασία διαμοιρασμού των δεδομένων με βάση την OOP, όσο και στις ίδιες τις δημόσιες αρχές που συμμετέχουν σε αυτήν αποτελεί σίγουρα ένα από τα βασικότερα εμπόδια στην προσπάθεια εφαρμογής της αρχής σε ενωσιακό, αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Βέβαια, η εμπιστοσύνη σε αρχές ή συστήματα δεν μπορεί να παρατηρηθεί άμεσα⁴⁴, ενώ διαδραματίζει, όπως είναι λογικό, ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο, σε περιπτώσεις που τα δεδομένα των πολιτών

---

⁴⁴ Romme, G., 2017. Management as a science-based profession: A grand societal challenge. *Management Research Review*.

διαμοιράζονται απευθείας από τις αρχές με στόχο την επιτυχία των συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης⁴⁵⁴⁶⁴⁷.

Γενικώς, από πλευράς των πολιτών μία κατηγορία δημόσιων αρχών που μοιάζει να είναι περισσότερο αξιόπιστη από τις υπόλοιπες στη συνείδησή τους είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ένα ακόμη στοιχείο, που προκαλεί εντύπωση με βάση τα πορίσματα και τα στοιχεία ερευνών σε σχέση με το υπό κρίση ζήτημα είναι η απουσία διαφορετικών επιπέδων εμπιστοσύνης των Ευρωπαίων πολιτών στις ημεδαπές δημόσιες αρχές των χωρών καταγωγής τους σε σχέση με τις αντίστοιχες αρχές άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Το συγκεκριμένο στοιχείο είναι αναμφίβολα εξαιρετικά ελπιδοφόρο υπό το πρίσμα μίας ενιαίας εφαρμογής της OOP στην E.E.

Ωστόσο, στον αντίποδα υπάρχει και σημαντική μερίδα πολιτών που σίγουρα δείχνει περισσότερη εμπιστοσύνη στη διαχείριση των δεδομένων της στις εθνικές αρχές της χώρας της. Τούτο είναι βέβαια εν πολλοίς δικαιολογημένο. Ακόμη, ένα ακόμη επαναλαμβανόμενο μοτίβο στα στοιχεία των ως άνω ερευνών αποτελεί αναμφίβολα η μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα που φαίνεται να επιδεικνύουν οι πολίτες σε ζητήματα διασυνοριακής μεταφοράς δεδομένων. Σημειώνεται βέβαια, ότι η πλειοψηφία θα προτιμούσε τέτοιες διασυνοριακές μεταφορές να διεξάγονται σε επίπεδο κυβερνήσεων και μόνο.

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας για τη δυναμική της εμπιστοσύνης των πολιτών στο διαμοιρασμό των δεδομένων από τις δημόσιες αρχές αναμφίβολα είναι και οι εμπειρίες που έχουν αντιμετωπίσει με αντίστοιχες διαδικασίες στο παρελθόν. Μετά ταύτα, η οικοδόμηση ασφαλών συστημάτων που αντέχουν στη δοκιμασία του χρόνου, χωρίς να λάβουν χώρα συμβάντα που θα έθεταν σε κίνδυνο τα δεδομένα των χρηστών, όπως π.χ. διαρροές, είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της αξιοπιστίας τους

---

⁴⁵ Beldad, A., De Jong, M. and Stehouder, M., 2010. How shall I trust the faceless and the intangible? A literature review on the antecedents of online trust. *Computers in human behavior*, 26(5), pp.857-869.

⁴⁶ Teo, T.S., Srivastava, S.C. and Jiang, L.I., 2008. Trust and electronic government success: An empirical study. *Journal of management information systems*, 25(3), pp.99-132.

⁴⁷ Welch, E.W., Hinnant, C.C. and Moon, M.J., 2005. Linking citizen satisfaction with e-government and trust in government. *Journal of public administration research and theory*, 15(3), pp.371-391.

και συνακόλουθα της εμπιστοσύνης των πολιτών στις διαδικασίες διαμοιρασμού που περιλαμβάνει η OOP.

Τέλος, ένα ακόμη συμπέρασμα που πρόδηλα προκύπτει από τα στοιχεία των προαναφερόμενων ερευνών είναι, ότι οι πολίτες της Ε.Ε. μοιάζουν να εμπιστεύονται αρκετά περισσότερο τους δημόσιους φορείς σε σχέση με τους ιδιωτικούς. Τούτο μοιάζει απολύτως λογικό, δεδομένων των εγγυήσεων που μπορεί να παράσχει το κράτος σε αντίθεση με τους ιδιωτικούς φορείς.

Ένα αρκετά συναφές με την εμπιστευτικότητα ζήτημα που εγείρεται ως εμπόδιο στην εφαρμογή της OOP στην ευρωπαϊκή επικράτεια αφορά στην προστασία των δεδομένων και του απορρήτου των χρηστών των εφαρμογών της αρχής, άλλως πως των Υποκειμένων των δεδομένων, σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ.

Ειδικότερα, το σύστημα που θα δημιουργηθεί για την εφαρμογή της OOP θα πρέπει να είναι συνεπές και σύμφωνο προς τις κανονιστικές υποχρεώσεις που τάσσονται σε ευρωπαϊκό και, δευτερευόντως, σε εθνικό επίπεδο αναφορικά με την προστασία της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων των πολιτών. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη παράγοντες, όπως η αποθήκευση των δεδομένων με ασφάλεια και η προστασία τους με τη λήψη τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, όπως λ.χ. η κρυπτογράφηση προς αποφυγή του κινδύνου αθέμιτης πρόσβασης σε αυτά.

Ειδικά δε σε περιπτώσεις, όπου η απόφαση για τη χρήση ή όχι μιας υπηρεσίας, που συνεπάγεται άμεσα το διαμοιρασμό των τηρούμενων δεδομένων μεταξύ των δημόσιων αρχών και υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης δεν είναι εντελώς δωρεάν, γιατί η επιλογή κάποιας εναλλακτικής λύσης θα ήτο αδικαιολόγητα και δυσανάλογα για παράδειγμα, οι χρήστες πρέπει να είναι βέβαιοι ότι η επεξεργασία των δεδομένων τους πραγματοποιείται με απόλυτη ασφάλεια.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε ένα παράδειγμα που αφορά σε ορισμένες από τις δημοφιλέστερες και πιο πολυχρησιμοποιημένες διαδικτυακές εφαρμογές, προκειμένου να κατανοήσουμε καλύτερα, πως ορισμένες φορές τα παραπάνω ζητήματα και δη οι εύλογες ανησυχίες των πολιτών-χρηστών για την εμπιστευτικότητα και την ασφάλεια των δεδομένων τους παρακάμπτονται εξαιτίας ορισμένων ελκυστικών χαρακτηριστικών των παραπάνω εφαρμογών.

Συγκεκριμένα, ήδη σημειώσαμε, ότι με βάση τις προαναφερόμενες έρευνες οι πολίτες μοιάζουν σαφώς πιο επιφυλακτικοί για το διαμοιρασμό των δεδομένων τους σε ιδιωτικούς σε σχέση με τους δημόσιους φορείς. Τούτο όμως δε μοιάζει να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα σε αρκετές περιπτώσεις.

Ειδικότερα, στην πραγματικότητα προκύπτει ένα παράδοξο. Σε περιπτώσεις ιστοτόπων και εφαρμογών, όπως το Facebook ή οι υπηρεσίες της Google, ήτοι ευρέως διαδεδομένων εφαρμογών της κοινωνίας πληροφορικής, οι επιφυλάξεις των πολιτών για ζητήματα ιδιωτικότητας, ελέγχου των δικών τους δεδομένων και διαμοιρασμού τους σε ιδιωτικούς οργανισμούς παραμερίζονται εντελώς.

Το παραπάνω παράδειγμα, καταδεικνύει κατά απόλυτα προφανή τρόπο, ότι πολλές φορές η χρηστικότητα, η απλοποίηση, η μείωση του φόρτου και τα εν γένει πλεονεκτήματα ενός ηλεκτρονικού συστήματος διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στη διαδικασία λήψης απόφασης σχετικά με το εάν ο χρήστης θα συναινέσει στο διαμοιρασμό των δεδομένων του από έναν οργανισμό, ακόμη και του ιδιωτικού τομέα σε έναν άλλο. Πολλές φορές, δηλαδή, οι χρήστες παρακάμπτουν όλες τις επιφυλάξεις τους για τα παραπάνω ζητήματα, απλώς επειδή το να χρησιμοποιήσουν ορισμένες εφαρμογές είναι πολύ απλό και παράλληλα χρηστικό.

Τέλος, ένα ακόμη μειονέκτημα που θα πρέπει να καταγράψουμε σε σχέση με τα χαρακτηριστικά των συστημάτων εφαρμογής της OOP που εισάγουν, όπως σημειώθηκε, ένα μοντέλο άπαξ συλλογής και διαμοιρασμού των δεδομένων μεταξύ των διαφόρων δημόσιων υπηρεσιών είναι η απαλοιφή του στοιχείου της ευελιξίας από τις εν λόγω διαδικασίες.

Συγκεκριμένα, σε ένα σύστημα, εντός του οποίου τα δεδομένα διαμοιράζονται απευθείας μεταξύ των αρχών και των οργάνων της δημόσιας διοίκησης, είναι αδύνατη η πραγματοποίηση οποιασδήποτε τροποποίησης ή και παράλειψης δεδομένων ή στοιχείων από την όλη διαδικασία. Τούτο δε, μπορεί κάλλιστα να αποτελέσει ένα σημαντικό εμπόδιο για πολλούς πολίτες στην προσπάθεια υιοθέτησης και χρήσης εφαρμογών διαμοιρασμού δεδομένων που βασίζονται στην OOP.

Τέλος, εφόσον καταγράψαμε τα βασικά, κατά τη γνώμη της γράφουσας και υπό το πρίσμα των πολιτών-χρηστών, εμπόδια για την εφαρμογή της OOP, είναι σημαντικό να αναφερθούμε εν συντομία και στους παράγοντες, που ευνοούν την επιτυχή

υλοποίηση της εν λόγω διαδικασίας. Οι εν λόγω παράγοντες σχετίζονται, όπως και στην περίπτωση των εμποδίων ευθύς ανωτέρω, κατά βάση με τους πολίτες.

Ειδικότερα, ένας πρώτος εξαιρετικά σημαντικός παράγοντας, που ευνοεί την επιτυχή υιοθέτηση εφαρμογών συλλογής και διαμοιρασμού δεδομένων κατά τα πρότυπα, που προβλέπει η OOP, είναι η διαφάνεια, που χαρακτηρίζει τέτοια συστήματα. Συγκεκριμένα, ήδη σε εθνικό επίπεδο έχουν καταγραφεί εξαιρετικά θετικές εμπειρίες πολιτών με πολύ διαφανή συστήματα ανταλλαγής δεδομένων.

Για παράδειγμα, η οργάνωση των παραπάνω συστημάτων κατά τρόπο απλό, εύκολο και κυρίως διαφανή, ώστε οι πολίτες-χρήστες να μπορούν να δουν τι πραγματικά συμβαίνει με το διαμοιρασμό των δεδομένων τους, αποτελεί σαφώς μία εξαιρετικά ευνοϊκή συνθήκη για την επιτυχία τέτοιων συστημάτων. Ειδικότερα, στοιχεία και χαρακτηριστικά που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό τέτοιων συστημάτων είναι η παροχή όσο το δυνατόν μεγαλύτερης πρόσβασης σε αυτά στους ίδιους τους πολίτες, ώστε να είναι σε θέση στην πράξη να μπορούν να δουν πώς διαμοιράζονται τα δεδομένα τους. Μετά ταύτα, είναι σημαντικό σε συστήματα διαμοιρασμού δεδομένων κατά τα πρότυπα της OOP να δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες-πολίτες να γνωρίζουν κατά τρόπο απόλυτα διαφανή τι συμβαίνει με τα δεδομένα τους και, δη, γιατί διαμοιράζονται, ποια εξ αυτών διαμοιράζονται και σε ποιους δημόσιους οργανισμούς και υπηρεσίες.

Προσέτι, ένας ακόμη εξαιρετικά ευνοϊκός παράγοντας για την ανάπτυξη και την επιτυχή υιοθέτηση συστημάτων εφαρμογής της OOP στην Ευρώπη είναι αναμφίβολα η γενικότερη τάση τα τελευταία χρόνια στην ήπειρο για ψηφιακό μετασχηματισμό ειδικά των δημόσιων υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, ήδη από τις προηγούμενες ενότητες κατέστη σαφές, ότι σε κυβερνητικό επίπεδο στα κράτη μέλη της Ε.Ε. έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες εκσυγχρονισμού των δημόσιων υπηρεσιών και εν γένει επίτευξης ενός ικανοποιητικού επιπέδου ψηφιακού μετασχηματισμού στον δημόσιο τομέα.

Η παραπάνω πολιτική βούληση στο υψηλότερο πολιτικό επίπεδο φαίνεται να βρίσκεται σε απόλυτη συμφωνία και αντιστοιχία με τις ανάγκες και των ίδιων των πολιτών. Τούτο φαντάζει απόλυτα λογικό δεδομένης της υψηλότερης διείσδυσης των τεχνολογιών πληροφορικής στην καθημερινότητα των πολιτών. Ως εκ τούτου, εύλογα

επιζητούν από τις δημόσιες υπηρεσίες να βρίσκονται κοντά στα επίπεδα ψηφιοποίησης που απαντώνται συχνά στον ιδιωτικό τομέα.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τους Mergel κλπ.⁴⁸ οι κυβερνήσεις θα πρέπει να προσανατολιστούν στην αλλαγή του τρόπου λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης και να θέσουν ως στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων στους πολίτες δημόσιων υπηρεσιών, ώστε να καταστούν αυτές σαφώς πιο αποτελεσματικές στο άμεσο μέλλον. Το παραπάνω φαινόμενο μπορεί να αποδοθεί, είτε ως «ψηφιακός μετασχηματισμός», είτε απλώς ως «ψηφιοποίηση» στο δημόσιο τομέα, καθώς μέχρι και σήμερα δε φαίνεται να υπάρχει σαφής διάκριση των δύο όρων.⁴⁹

Μετά ταύτα, ο ψηφιακός μετασχηματισμός, τόσο από τεχνικής όσο και από πολιτιστικής απόψεως, απολύτως δικαιολογημένα λογίζεται ως βασικός μοχλός –και προϋπόθεση– για τον διαμοιρασμό δεδομένων και πληροφοριών σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή επικράτεια κατά τα πρότυπα της OOP.

Συνοψίζοντας, είναι, κατά τη γνώμη της γράφουσας, λανθασμένη προσέγγιση, να θεωρείται πως η επινόηση και η εφαρμογή της OOP λειτουργούν ευεργετικά μόνον για τις δημόσιες διοικήσεις. Όπως άλλωστε προκύπτει και από την επισκόπηση της βιβλιογραφίας⁵⁰, συγκριτικά τα οφέλη για τους τελικούς χρήστες, ήτοι τους πολίτες, μπορεί να είναι και περισσότερα σε σχέση με τις δημόσιες αρχές και τα όργανα της Διοίκησης. Βέβαια, ίσως θα έπρεπε στην πράξη να κοινοποιηθεί περισσότερο και με καλύτερο τρόπο στους ίδιους τους πολίτες, ότι η OOP στην πραγματικότητα επινοήθηκε και εφαρμόζεται για να εξυπηρετήσει τους ίδιους, με τη μείωση φόρτου της δημόσιας διοίκησης να αποτελεί έμμεση συνέπεια της παραπάνω επιδίωξης.

3.3 Η θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών και η εφαρμογή της στην περίπτωση της OOP.

Ένα από τα σημαντικότερα, κατά τη γνώμη του γράφοντος, ζητήματα που πρέπει να εξετάσουμε σε σχέση με την υιοθέτηση της OOP στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση

---

⁴⁸ Mergel, I., Edelman, N. and Haug, N., 2019. Defining digital transformation: Results from expert interviews. *Government information quarterly*, 36(4), p.101385.

⁴⁹ ο.π.

⁵⁰ McBride, K., Toots, M., Kalvet, T. and Krimmer, R., 2018, September. Open government data driven co-creation: Moving towards citizen-government collaboration. In *International Conference on Electronic Government* (pp. 184-195). Springer, Cham, σ. 72.

των κρατών μελών της Ε.Ε. είναι αναμφίβολα η εφαρμογή της θεωρίας των ενδιαφερόμενων μερών και η χαρτογράφησή τους στην υπό κρίση περίπτωση. Ποια είναι όμως η συγκεκριμένη θεωρία και τι περιλαμβάνει;

Συγκεκριμένα, κατά την τελευταία δεκαετία, η θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών έχει βρει πεδίο εφαρμογής και στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα, ως ενδιαφερόμενο μέρος με βάση την εν λόγω θεωρία λογίζεται «κάθε ομάδα ή άτομο που μπορεί να επηρεάσει ή επηρεάζεται από την επίτευξη των στόχων ενός οργανισμού»⁵¹.

Στον πυρήνα της θεωρίας των ενδιαφερόμενων μερών μετά ταύτα ευρίσκεται η ιδέα της διαχείρισης των ενδιαφερομένων μερών με διάφορους τρόπους. Η διαχείριση των ενδιαφερομένων μερών ενός οργανισμού ή μιας οντότητας θεωρείται γενικώς ως ένας τρόπος διασφάλισης αποτελεσματικής και αποδοτικής διαχείρισης⁵². Η λογική προσέγγιση του ζητήματος είναι πρώτα να εντοπιστούν τα ενδιαφερόμενα μέρη του οργανισμού και στη συνέχεια να αποφασιστεί, εάν αυτά τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να εμπλακούν ή να διαχειριστούν με κάποιο τρόπο.

Η θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση των μεγάλης ποικιλίας ζητημάτων που ανακύπτουν σε έργα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όπως, εν προκειμένω, στο υπό κρίση ζήτημα η ανάπτυξη δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Υπάρχουν μάλιστα στη διεθνή βιβλιογραφία αρκετά παραδείγματα επιτυχούς εφαρμογής της θεωρίας των ενδιαφερόμενων μερών στο δημόσιο τομέα⁵³ και ειδικότερα στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης⁵⁴⁵⁵⁵⁶.

---

⁵¹ Freeman, E. (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Pitman, Boston., σ.46

⁵² Freeman, R. E., Harrison, J., Wicks, A., Parmar, B., & De Colle, S. (2010). *Stakeholder Theory. The State of the Art*. Cambridge UP. 92 I. Lindgren / Stakeholder Involvement in Public e-Service Development

⁵³ Bryson, J. (2004) What to do when stakeholders matter. *Stakeholder identification and analysis techniques*. *Public Management Review*, 6 (1), 21-53.

⁵⁴ Flak, L.S., & Rose, J. (2005). *Stakeholder Governance: Adapting Stakeholder Theory to E-Government*. *Communications of the Association for Information Systems*, 16(1), 642-664.

⁵⁵ Sæbø, Ø., Flak, L. & Sein (2011). *Understanding the dynamics in e-Participation initiatives: Looking through the genre and stakeholder lenses*. *Government Information Quarterly*, 28, 416-425.

⁵⁶ Scholl, J. (2004) *Involving salient stakeholders. Beyond the technocratic view on change*. *Action Research*, 2(3), 277-304.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί, ότι ο προσδιορισμός, άλλως, πώς η χαρτογράφηση των ενδιαφερόμενων μερών αποτελεί από μόνο του ένα ξεχωριστό και αρκετά πολύπλοκο ερευνητικό πεδίο. Παρά ταύτα, θα πρέπει να αναφέρουμε, ότι από την επισκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας προκύπτει, πως έχουν αναπτυχθεί ορισμένες εξειδικευμένες και δη προσαρμοσμένες στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση τυπολογίες για τον εντοπισμό των ενδιαφερομένων μερών στο συγκεκριμένο πεδίο.⁵⁷⁵⁸

Προσέτι, όσον αφορά στη διαχείριση των ενδιαφερομένων, έχουν διατυπωθεί πολλές διαφορετικές θεωρίες για το τι περιλαμβάνει η παραπάνω έννοια. Συγκεκριμένα, η διαχείριση των ενδιαφερομένων μερών έχει περιγραφεί από μερίδα μελετητών ως συστηματικός τρόπος με τον οποίο οι διευθυντές οργανισμών και επιχειρήσεων συχνά αντιμετωπίζουν ξεχωριστά ζητήματα όπως η στρατηγική διαχείριση, το μάρκετινγκ, η διαχείριση ανθρώπινων πόρων, οι δημόσιες σχέσεις, η οργανωτική πολιτική και η κοινωνική ευθύνη».

Ομοίως, ο Heeks⁵⁹ υποστηρίζει, ότι η διαχείριση των ενδιαφερόμενων μερών περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες, από την ενεργό συμμετοχή των ενδιαφερομένων στη διαδικασία ανάπτυξης, έως τη διαχείριση της επικοινωνίας και των προσδοκιών ή των οικονομικών ανταμοιβών και τιμωριών.

Ένα παράδειγμα στρατηγικής διαχείρισης ενδιαφερομένων μερών που εμφανίζεται στη βιβλιογραφία αφορά στη διερεύνηση της δυνατότητας των ενδιαφερομένων να συνεργαστούν ή την πιθανότητα να απειλήσουν έναν οργανισμό, αλλά και τις προτάσεις που μπορούν να ληφθούν για την πρόληψη ή τη μείωση των απειλών. Εν συντομία, και κάπως απλουστευμένα, η διαχείριση των ενδιαφερόμενων μερών συνεπάγεται τη δημιουργία ευκαιριών για τα ενδιαφερόμενα μέρη να υιοθετήσουν μια υποστηρικτική θέση σε σχέση με τον οργανισμό ή εν προκειμένων την κατάσταση με την οποία εμπλέκονται.

57

Heeks,R.(2006).ImplementingandManagingeGovernment.Aninternationaltext.London:Sage.

⁵⁸ Lindgren, I (2013). Public e-service stakeholders. A study on who matters for public e-service development and implementation. PhD Thesis. Linköping Studies in Arts and Science, No. 580. Linköping: Linköpings universitet.

59

Heeks,R.(2006).ImplementingandManagingeGovernment.Aninternationaltext.London:Sage.

Τούτων λεχθέντων, παρόλο που η διαχείριση των ενδιαφερόμενων μερών, ως όρος μπορεί, όπως είδαμε να αποδοθεί περιλαμβάνοντας ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, προκειμένου να γίνει κατανοητός, είναι ωστόσο σαφές, ότι σε κάθε περίπτωση κύριο σημείο ενδιαφέροντος αποτελεί η ευημερία του εκάστοτε οργανισμού ή του έργου, όπως στην περίπτωση που εξετάζουμε στην παρούσα εργασία. Αρκετοί μελετητές, από την άλλη, όπως λ.χ. ο Heeks⁶⁰, υποστηρίζουν ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να προσδιορίζονται με κριτήριο ποιος έχει τη δύναμη να κάνει υλοποιήσει ένα έργο, να το οδηγήσει σε επιτυχία με κάποιο τρόπο κλπ..

Βέβαια, στην περίπτωση των πρωτοβουλιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, όπως η εφαρμογή της OOP που εξετάζουμε εν προκειμένω, κεντρική επιδίωξη είναι η επίτευξη στόχων που περιλαμβάνουν τόσο την εσωτερική αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης, όσο και τους ίδιους τους πολίτες και την κοινωνία γενικότερα. Μετά ταύτα, η υπερβολική λ.χ. έμφαση στις απόψεις της διοίκησης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα σημαντικά ενδιαφερόμενα μέρη να μείνουν εκτός της διαδικασίας ανάπτυξης⁶¹. Αυτό μπορεί, με τη σειρά του, να οδηγήσει σε δημόσιες ηλεκτρονικές υπηρεσίες που πολύ λίγοι εξωτερικοί ενδιαφερόμενοι θέλουν να χρησιμοποιήσουν ή απρόβλεπτες και ανεπιθύμητες συνέπειες για ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στα πλαίσια του έργου SCOOP4C, όπως σημειώθηκε σε προηγούμενη ενότητα, επιδιώκεται ο καθορισμός των ενδιαφερόμενων μερών στα πλαίσια της διαδικασίας αποδοχής και εφαρμογής της OOP, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη ενός στρατηγικού σχεδίου για τη συμμετοχή αυτών των ενδιαφερομένων στην όλη διαδικασία.

Υπό το ανωτέρω πρίσμα, το SCOOP4C στοχεύει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη εντός των κοινωνιών και δη όχι μόνο τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους κυβερνητικούς αξιωματούχους, που θα επιβάλουν την OOP ή τους δημόσιους υπάλληλους που θα την εφαρμόσουν, αλλά και μεμονωμένους πολίτες, που θα είναι

---

⁶⁰ Heeks,R, ο.π., 2006.

⁶¹ Axelsson, K., Melin, U. & Lindgren, I. (2009). Developing public e-services for several stakeholders – A multifaceted view of the needs for an e-service. In Newell S, Whitley E, Pouloudi, N, Wareham J, Mathiassen L (Eds.), Proceeding of the 17th European Conference on Information Systems (ECIS2009), Verona, Italy, 8-10 June 2009, pp. 2804-2815.

οι δικαιούχοι των υπηρεσιών, που θα προσφερθούν βάση της εν λόγω αρχής, αλλά και εκπρόσωποι οργανισμών του ιδιωτικού τομέα με κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα να συμμετάσχουν στην υλοποίηση της εφαρμογής της.

Έτσι, με βάση τον ορισμό του ενδιαφερόμενου μέρους, ως κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου που μπορεί να επηρεάσει την εφαρμογή της ΟΟΡ, θα προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε τα ενδιαφερόμενα μέρη στην περίπτωση του έργου εφαρμογής της ΟΟΡ ευθύς κατωτέρω.

Αρχικά, μια μελέτη για τις Δημόσιες Υπηρεσίες με τίτλο «Public Services Online: Digital by Default or by Detour», που ανατέθηκε από την ευρωπαϊκή Επιτροπή σε μερίδα μελετητών, αποτέλεσε ένα από τα πρώτα επιστημονικά κείμενα που ανέπτυξαν λεπτομερώς την υπό κρίση αρχή. Ειδικότερα, σύμφωνα με αυτή τη μελέτη, οι υπηρεσίες θα πρέπει να σχεδιάζονται, ώστε να εστιάζουν στο χρήστη και μάλιστα «by default», αποσκοπώντας κυρίως στην απλούστευση των διαδικασιών, χάρις στο συνδυασμό στοιχείων από διαφορετικές κρατικές οντότητες.

Προσέτι, η μελέτη εξερευνά τη σημασία των υψηλών επιπέδων προσβασιμότητας και χρηστικότητας, συμπεριλαμβανομένης της εύκολης πλοήγησης και αναζήτησης, της μείωσης του αριθμού των απαραίτητων βημάτων και της αυτοματοποίησης όσο το δυνατόν περισσότερων εξ αυτών των βημάτων, μέσω της επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων, που συλλέχθηκαν από τους χρήστες μία και μόνο φορά.

Σύμφωνα δε με το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση για το διάστημα 2016-2020⁶², η ΟΟΡ απαιτεί από τις κυβερνήσεις να διασφαλίσουν ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις παρέχουν τις ίδιες πληροφορίες μόνο μία φορά στη δημόσια διοίκηση. Παράλληλα, σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης είναι δυνατή και επιτρεπτή η εσωτερική επαναχρησιμοποίηση αυτών των δεδομένων, με την προϋπόθεση αυτή να πραγματοποιείται με τη δέουσα επιμέλεια και τηρώντας τήρηση τους κανόνες προστασίας δεδομένων.

Υπό το παραπάνω πρίσμα, όπως διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη αυτόν τον ως άνω απλό ορισμό, είναι προφανές ότι η ΟΟΡ αφορά στην ανταλλαγή δεδομένων και ότι οι κύριοι ενδιαφερόμενοι και οι ρόλοι που αναλαμβάνουν σχετίζονται, αφενός με

---

⁶² EC, 2016, σελ. 3

τη χορήγηση και τη συλλογή αντίστοιχα των δεδομένων, αφετέρου με την επαναχρησιμοποίηση- διαμοιρασμό τους.

Με βάση, λοιπόν ένα απλό μοντέλο προσδιορισμού των ενδιαφερόμενων μερών θα μπορούσαμε να διακρίνουμε τις κάτωθι τρεις διαφορετικές κατηγορίες ενδιαφερόμενων μερών στην υπό κρίση περίπτωση και δη:

- Οι πολίτες και οι επιχειρήσεις, που χορηγούν τα δεδομένα τους στη δημόσια διοίκηση είναι οι «πάροχοι δεδομένων» στα πλαίσια της ΟΟΡ.
- Οι δημόσιες διοικήσεις, που συλλέγουν και στη συνέχεια διαμοιράζουν τα δεδομένα των πολιτών και των επιχειρήσεων και λειτουργούν στα πλαίσια της ΟΟΡ ως «καταναλωτές δεδομένων».
- Τα κράτη επίσης εντάσσονται στα ενδιαφερόμενα μέρη, καθώς αναλαμβάνουν έναν ενισχυτικό ρόλο, διευκολύνοντάς την υλοποίηση της ΟΟΡ με την παροχή της απαραίτητης τεχνολογικής, ηθικής και νομοθετικής βάσης για την ανταλλαγή των δεδομένων.

Ωστόσο, καθίσταται σαφές, ότι το ως άνω μοντέλο είναι πολύ υπερβολικά απλοϊκό, ειδικά αν αναλογιστεί κανείς την περιπλοκότητα της κατάστασης που πρέπει να περιγράψει, ήτοι της εφαρμογής της ΟΟΡ σε ενωσιακό επίπεδο. Συγκεκριμένα εύλογα γεννώνται τα παρακάτω ερωτήματα:

- Ο ρόλος των πολιτών και των επιχειρήσεων είναι μόνο η χορήγηση των δεδομένων; Δεν θα πρέπει να μπορούν να παρακολουθούν τα δεδομένα τους, τον τρόπο επεξεργασίας τους και να ασκούν κάποιας μορφής έλεγχο σε αυτά με βάση τις αρχές της ενισχυμένης διαφάνειας και λογοδοσίας; Μπορούν οι πολίτες και οι επιχειρήσεις υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις να λειτουργήσουν και να θεωρηθούν να «καταναλωτές δεδομένων»;
- Είναι οι δημόσιες διοικήσεις οι μόνοι φορείς που εμπλέκονται στην κατανάλωση δεδομένων; Λαμβάνοντας υπόψη ειδικά τη νέα εντολή των ανοιχτών και συνεργατικών δημόσιων υπηρεσιών, δεν είναι λογικό οι ΜΚΟ, τα επιμελητήρια ή ακόμη και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις να ενεργούν ως καταναλωτές δεδομένων;
- Είναι οι κυβερνήσεις οι μόνοι φορείς που εμπλέκονται στη διευκόλυνση εφαρμογής της ΟΟΡ; Οι παράγοντες διευκόλυνσης προέρχονται πιθανώς από ένα τεράστιο

δίκτυο κυβερνητικών, μη κυβερνητικών, ερευνητικών και εταιρικών φορέων σε εθνικό και πολυεθνικό επίπεδο, που μπορούν να παρέχουν την απαραίτητη τεχνολογική και νομοθετική υποστήριξη για την υλοποίηση της OOP, λαμβάνοντας υπόψη π.χ. θέματα διαλειτουργικότητας και ολοκλήρωσης, σημασιολογίας και ποιότητας δεδομένων, θέματα ασφάλειας και ιδιωτικότητας κ.λπ.

Πιο πρόσφατα, μια ακόμη μελέτη σχετικά με την εφαρμογή της OOP με τίτλο «Πανευρωπαϊκή εφαρμογή της αρχής μόνο άπαξ, αρχή για πολίτες και επιχειρήσεις» ανατέθηκε από την ευρωπαϊκή Επιτροπή σε ομάδα ερευνητών. Αυτή η μελέτη προσδιορίζει διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη που ενδέχεται να επηρεαστούν από την εφαρμογή της OOP ως εξής:

1) Δημόσιες διοικήσεις

- Ευρωπαϊκή Ένωση
- Γενικές Διευθύνσεις με ειδικές καθ' ύλη τομεακές αρμοδιότητες
- Στατιστικά γραφεία και ιδιοκτήτες και διαχειριστές υφιστάμενων βάσεων δεδομένων (π.χ. ECRIS , SIS κλπ.)
- Πάροχοι διαμεσολαβητικών υπηρεσιών, υπηρεσιών αναζήτησης δεδομένων και άλλων υπηρεσιών, που σχετίζονται με την εφαρμογή της OOP.
- Ρυθμιστικές αρχές της Ε.Ε.

2) Κράτη Μέλη

- πάροχοι δημόσιων υπηρεσιών συλλογής αιτημάτων χορήγησης δεδομένων και πληροφοριών.
- υπουργεία επιφορτισμένα με την εφαρμογή συγκεκριμένων στρατηγικών υλοποίησης για συγκεκριμένες πτυχές της OOP.
- ιδιοκτήτες, υπεύθυνοι και διαχειριστές μητρώων και βάσεων δεδομένων που μπορούν να προβούν σε καταχωρήσεις δεδομένων και να ελέγξουν τις διαδικασίες εισόδου, πρόσβασης και εξόδου των δεδομένων, που διαμοιράζονται σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης.
- πάροχοι διαμεσολαβητικών υπηρεσιών, υπηρεσιών αναζήτησης δεδομένων και άλλων υπηρεσιών που σχετίζονται με την εφαρμογή της OOP.

- εθνικές ρυθμιστικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των ανεξάρτητων Αρχών, όπως λ.χ. η Ανεξάρτητη Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

3) Τα άτομα

- δικαιούχοι παροχών.
- αποδέκτες δημόσιων υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών).
- Υποκείμενα νομικών και κανονιστικών υποχρεώσεων

Τέλος, δεδομένου, ότι η εφαρμογή της ΟΡ κατά βάση σχετίζεται με την επαναχρησιμοποίηση προσωπικών δεδομένων πολιτών, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι εμπλεκόμενοι φορείς και υπό το πρίσμα της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Συγκεκριμένα, μέχρι το 2016, η ΕΕ εξέδιδε διαφορετικές οδηγίες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Ωστόσο, με την ψήφιση του Κανονισμού ΕΕ 2016_679, ήτοι του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (GDPR) που τέθηκε σε εφαρμογή την 25-5-2018 διαμορφώθηκε ένα νέο ενιαίο πλαίσιο για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην εδαφική επικράτεια της Ε.Ε.. Από τους όρους και τους ρόλους που διαμορφώνονται με βάση το ως άνω ενοποιημένο πλαίσιο προστασίας που διαμορφώνει ο GDPR, προκύπτει και η χαρτογράφηση των ενδιαφερόμενων μερών που παρουσιάζεται ευθύς κατωτέρω.

Συγκεκριμένα με βάση το παραπάνω πλαίσιο διακρίνονται οι κάτωθι κατηγορίες ενδιαφερόμενων μερών:

- Υπεύθυνοι Επεξεργασίας: πρόκειται για τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή τις δημόσιες αρχές, οργανισμούς ή άλλους φορείς που, μόνοι ή από κοινού με άλλους, καθορίζουν τους σκοπούς και τα μέσα της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· όταν οι σκοποί και τα μέσα αυτής της επεξεργασίας καθορίζονται με βάση το δίκαιο της Ένωσης ή το εθνικό δίκαιο κράτους μέλους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον ορισμό του μπορεί να προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους.
- Εκτελούντες την επεξεργασία: πρόκειται για τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ή τις δημόσιες αρχές, οργανισμούς ή άλλους φορείς που

επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας.

- **Αποδέκτες:** πρόκειται για τα φυσικά ή νομικά πρόσωπο, ή τις δημόσιες αρχές, οργανισμούς ή άλλους φορείς, στους οποίους γνωστοποιούνται τα προσωπικά δεδομένα, είτε είναι τρίτοι, είτε όχι. Ωστόσο, οι δημόσιες αρχές, που ενδέχεται να γίνουν αποδέκτες προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης έρευνας σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους, δεν θεωρούνται αποδέκτες· η επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων από τις ως άνω δημόσιες αρχές πρέπει να είναι σύμφωνη με τους ισχύοντες κανόνες προστασίας δεδομένων και να διενεργείται για συγκεκριμένους σκοπούς.

- **Τρίτοι:** πρόκειται για τα φυσικά ή νομικά πρόσωπο, ή τις δημόσιες αρχές, οργανισμούς ή άλλους φορείς, εκτός του υποκειμένου των δεδομένων, του υπεύθυνου επεξεργασίας, του εκτελούντος την επεξεργασία και των προσώπων που, υπό την άμεση εξουσία του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία, είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

- **Εποπτικές Αρχές:** πρόκειται για ανεξάρτητες δημόσιες Αρχές που έχουν συσταθεί από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ΓΚΠΔ και είναι υπεύθυνες για την παρακολούθηση της εφαρμογής του ΓΚΠΔ, προκειμένου να προστατεύονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες των φυσικών προσώπων σε σχέση με την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων και να διευκολύνεται η ελεύθερης «ροή» τους εντός της Ένωσης.

Εν κατακλείδι, γενικώς, η επίτευξη της συμμετοχής των χρηστών κατά την ανάπτυξη δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών έχει αποδειχθεί δύσκολη υπόθεση, όπως προκύπτει και από όσα αναλύσαμε σε προηγούμενες ενότητες. Οι τυπολογίες ενδιαφερομένων μερών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που είναι διαθέσιμες στη βιβλιογραφία περιλαμβάνουν όχι μόνο τον «χρήστη» αλλά και π.χ., υπαλλήλους χαμηλότερου επιπέδου που χειρίζονται την παραγωγή των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, χορηγούς, πολιτικούς, προγραμματιστές συστημάτων και ρόλους διαχείρισης έργων.

Ως εκ τούτου, η εξίσωση των χρηστών ή αλλιώς των συμμετεχόντων σε ένα έργο με τα «ενδιαφερόμενα μέρη» αυτού σημαίνει ότι η οπτική γωνία από την οποία οργανώνεται η συμμετοχή μετατοπίζεται και διευρύνεται. Σαφώς, οι προσεγγίσεις χαρτογράφησης των ενδιαφερόμενων μερών, που παρουσιάστηκαν ευθύς ανωτέρω δεν εξαντλούν σε καμία περίπτωση το ζήτημα. Όπως σημειώθηκε ήδη η εφαρμογή της θεωρίας των εμπλεκόμενων μερών και η χαρτογράφησή τους είναι ένα εξαιρετικά περίπλοκο εγχείρημα, η ενδελεχής επισκόπηση του οποίου στο υπό κρίση ζήτημα σαφώς διαφεύγει των ορίων της παρούσας εργασίας.

Τούτων λεχθέντων, θα πρέπει να καταγράψουμε ορισμένες τελικές παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή της θεωρίας των εμπλεκόμενων μερών σε έργα ανάπτυξης ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών γενικά. Η βιβλιογραφία για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, όπως εξετάσαμε ειδικότερα και στην υπό κρίση περίπτωση της ΟΟΡ, εστιάζει την ανάπτυξη δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών στους πολίτες και λιγότερο συχνά στην ίδια τη δημόσια διοίκηση.

Ωστόσο, η συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών οργανώνεται συνήθως σε επίπεδο έργου. Συνδυάζοντας τη θεωρία των ενδιαφερομένων με ζητήματα συμμετοχής των χρηστών, θα μπορούσε να υποστηριχθεί, ότι σε σχέση με τις δημόσιες ηλεκτρονικές υπηρεσίες, προσέγγιση συμμετοχής των ενδιαφερομένων συνεπάγεται περαιτέρω ότι και οι δύο αυτές ομάδες αποτελούνται από πολλαπλά στρώματα ανθρώπων και διαδικασιών, που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την ανάπτυξη δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

Προσέτι, λαμβάνοντας υπόψη, ότι οι στόχοι των δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών περιλαμβάνουν, τόσο την ικανοποίηση των αναγκών και των επιθυμιών των πολιτών, όσο και την ενίσχυση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, είναι εξαιρετικά σημαντικό να εξετάζεται το ενδεχόμενο συμμετοχής εκπροσώπων αυτών των διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων στην ανάπτυξη και εφαρμογή της εκάστοτε δημόσιας ηλεκτρονικής υπηρεσίας με διάφορους τρόπους.

Ο σεβασμός των συμφερόντων των ενδιαφερομένων μπορεί να οδηγήσει σε βελτιωμένα έργα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, που αυξάνουν την αξιοπιστία και την πολιτική αξιοπιστία της δημόσιας διοίκησης. Κάτι τέτοιο βέβαια απαιτεί να

περιγράφονται και να αναλύονται τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων με τη χρήση κατάλληλων εργαλείων. Οι δημόσιες ηλεκτρονικές υπηρεσίες συχνά επηρεάζουν εξωτερικούς, καθώς και εσωτερικούς, ενδιαφερόμενους φορείς με εύλογες αξιώσεις σε σχέση με την υπό ανάπτυξη ηλεκτρονική υπηρεσία.

Επειδή ακριβώς τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι πιθανό να έχουν κάπως διαφορετικές απόψεις για την ηλεκτρονική υπηρεσία και δεν είναι πιθανό ότι όλες αυτές οι απόψεις και οι στόχοι των ενδιαφερομένων μπορούν να γίνουν πλήρως σεβαστοί, θα πρέπει τα συμφέροντα των ενδιαφερομένων μερών να αναλυθούν και να ιεραρχηθούν, προκειμένου να αξιολογηθεί ποιες στρατηγικές και πρακτικές θα εφαρμοστούν. Με μία τέτοια προσέγγιση είναι πιθανό η ποιότητα της υπό ανάπτυξη ηλεκτρονικής υπηρεσίας να ενισχυθεί σημαντικά.

Κεφάλαιο 4^ο : Μελέτη περιπτώσεων χωρών της Ε.Ε.

4.1 Τα πρώτα βήματα στην προσπάθεια εφαρμογής της αρχής «μόνο άπαξ»

Όπως έγινε σχετικά λόγος κατά τη βιβλιογραφική επισκόπηση σε προηγούμενη ενότητα, η ενιαία εφαρμογή της OOP ενδέχεται να αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις που απορρέουν από τις διαφορές των υφιστάμενων νομικών και τεχνικών πλαισίων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ.

Η ανάγκη να καλυφθεί το χάσμα μεταξύ των υφιστάμενων λύσεων σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή επικράτεια οδήγησε στη δημιουργία του εγχειρήματος «Connecting Europe Facility» (CEF) με χρονικό ορίζοντα το διάστημα 2014-2020. Το εν λόγω εγχείρημα ουσιαστικά αντιπροσωπεύει ένα πανευρωπαϊκό επενδυτικό σχήμα, ύψους 33 δισεκατομμυρίων ευρώ, για την ενίσχυση της διασύνδεσης των κρατών μελών της Ε.Ε. στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών⁶³.

Ειδικότερα, στους βασικούς στόχους της πρωτοβουλίας CEF Digital περιλαμβάνεται η ενθάρρυνση της δημιουργίας «ψηφιακών γεφυρών προς όφελος των πολιτών, των επιχειρήσεων και των δημόσιων διοικήσεων». Στηρίζοντας την υιοθέτηση ανοιχτών προτύπων και προδιαγραφών, το CEF προωθεί την περαιτέρω ανάπτυξη του CBS, την υιοθέτηση μιας «by default» ψηφιακής προσέγγισης, αλλά και την εφαρμογή της πρακτικής της επαναχρησιμοποίησης δεδομένων σε επίπεδο δημόσιας Διοίκησης στην Ε.Ε.. Ως αναγκαία βέβαια προϋπόθεση τίθεται και η συμμόρφωση με τις σχετικές ευρωπαϊκές πολιτικές.

Προσέτι, επιδιώκοντας να μειώσει τη διασπορά σε σχέση με τη χρήση των διαθέσιμων υποδομών, η ως άνω πρωτοβουλία πρότεινε την ενθάρρυνση της πρακτικής της επαναχρησιμοποίησης ήδη υφιστάμενων λύσεων, μέσω της δημιουργίας ενός συνόλου τυποποιημένων Υποδομών Ψηφιακών Υπηρεσιών. Προσφέροντας την υιοθέτηση της εφαρμογής «έτοιμων προς χρήση λύσεων» για την αντικατάσταση των πιο συνηθισμένων ψηφιακών λειτουργιών και υπηρεσιών, το εν λόγω εγχείρημα φιλοδοξεί να καταστήσει την ανάπτυξη των ψηφιακών υπηρεσιών ταχύτερη και ευκολότερη.

Ακολούθως, η εφαρμογή της ηλεκτρονικής αναγνώρισης (eID) κατά γενική παραδοχή αποτελεί ένα από τα πιο θεμελιώδη και εγγενή δομικά στοιχεία για την

---

⁶³ Βλ. σχετικά Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013

δημιουργία μίας ενιαίας, πανευρωπαϊκής ψηφιακής υποδομής. Παρέχοντας ένα ενιαίο «αναγνωριστικό» για πολίτες και επιχειρήσεις, το eID επιτρέπει την αξιόπιστη, έγκυρη και αδιαμφισβήτητη επαλήθευση της ταυτότητας των χρηστών.

Έτσι, καθίσταται δυνατή η διασύνδεση συνόλων δεδομένων που είναι καταναμημένα σε διάφορα μητρώα και βάσεις δεδομένων, αλλά και ο διαμοιρασμός των εν λόγω δεδομένων σε οριζόντιο και κάθετο επίπεδο μεταξύ των δημόσιων διοικήσεων⁶⁴. Τα βασικά μητρώα λειτουργώντας ως κύριες βάσεις και συσσωρευτές δεδομένων είναι σε θέση να τροφοδοτήσουν και να επιτρέψουν την αξιόπιστη και απρόσκοπτη παροχή δημόσιων υπηρεσιών, αντιπροσωπεύοντας ουσιαστικά «μια αξιόπιστη πηγή βασικών πληροφοριών και στοιχείων» για φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, αλλά και οχήματα δρόμους κλπ.⁶⁵ αποτελώντας για το λόγο αυτό ένα από τα βασικά θεμέλια της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Μέσω της συγκέντρωσης των δεδομένων που σχετίζονται με την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, τα μητρώα βάσης επιτρέπουν την αποθήκευση και την επαναχρησιμοποίηση των συλλεγόμενων δεδομένων, μειώνοντας δραστικά τη γραφειοκρατία και το διοικητικό βάρος, που θα συνεπαγόταν η παροχή περιττών δεδομένων.

Περαιτέρω, χάρις στη διασύνδεση των δεδομένων μεταξύ διαφορετικών μητρώων με ένα μόνο αναγνωριστικό-κλειδί, οι φορείς και τα όργανα της δημόσιας διοίκησης είναι σε θέση να επαναχρησιμοποιούν τα διαθέσιμα δεδομένα κατά τα πρότυπα εφαρμογής της OOP.⁶⁶ Η σύλληψη του σχεδίου δημιουργίας μίας ουσιαστικά και υπό προϋποθέσεις «κοινόχρηστης βάσης δεδομένων» για την Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήδη από το 2006 αναμφίβολα έθεσε τα θεμέλια για την τεχνική επάρκεια και την διαλειτουργικότητα των συστημάτων παροχής διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών εντός της ευρωπαϊκής επικράτειας και αποτέλεσε ορόσημο για την περαιτέρω διάδοση της εφαρμογής της OOP.

Περαιτέρω, το έργο με την ονομασία «STORK» (Secure Identity Across Borders Linked), που ξεκίνησε το 2008, προσδοκούσε στην αμοιβαία αναγνώριση των συστημάτων ταυτοποίησης των συμμετεχόντων ευρωπαϊκών κρατών. Ακολούθησε το

---

⁶⁴ Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014γ.

⁶⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017γ

⁶⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014α

έργο «STORK 2.0», στο οποίο επετεύχθη η ανάπτυξη ενός διαλειτουργικού συστήματος ελέγχου ταυτότητας eID, αποτελώντας συνάμα αργότερα αφορμή για την ανάπτυξη νέων πιλοτικών έργων στο ίδιο πεδίο σε ενωσιακό επίπεδο⁶⁷.

Συγκεκριμένα, ενισχύοντας την περαιτέρω συνεργασία στην ανάπτυξη ενιαίων συστημάτων αναγνώρισης ταυτότητας (eID), ο Κανονισμός «eIDAS» ενέκρινε τις προσπάθειες δημιουργίας μιας κοινής υποδομής eID. Βέβαια, παρόλο που όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ αναμενόταν μέχρι το 2018 να έχουν επιτύχει την προσαρμογή των eIDAS, εντούτοις δεκαεννέα συνολικά ευρωπαϊκά κράτη συνέχιζαν μέχρι τότε να χρησιμοποιούν την υποδομή του STORK 2.0.

Στη συνέχεια, το έργο «e-SENS» που ξεκίνησε να αναπτύσσεται το 2016 φιλοδοξούσε ουσιαστικά να καλύψει το χάσμα ανάμεσα στο ενδιάμεσο λογισμικό eIDAS και τις υπηρεσίες που παρέχονταν με βάση το STORK. Βέβαια, όλα τα παραπάνω έργα και τα επιτεύγματά τους στο ως άνω πεδίο δράσης σαφώς λήφθηκαν υπόψη και επηρέασαν σημαντικά και θετικά το γνωστό έργο «TOOP» που ξεκίνησε το 2017, με κεντρική στόχευση φυσικά την εφαρμογή της OOP στην ευρωπαϊκή επικράτεια.

Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη τα σημαντικά αν μη τι άλλο επιτεύγματα των έργων STORK και e-SENS, το TOOP απέβλεπε στη δημιουργία ενός ενιαίου «ομοσπονδιακής αρχιτεκτονικής» συστήματος εφαρμογής της OOP, συμβατού τα υφιστάμενα σχετικά πλαίσια της Ένωσης. Συγκεκριμένα, το TOOP εστιάζει στα πρότυπα της OOP και εξερευνά τη δυνατότητα αυτοματοποιημένης «κοινής χρήσης» των δεδομένων και των πληροφοριών, αποβλέποντας στη βελτίωση της αξιοπιστίας και προκρίνοντας σαφώς την αναζήτηση ήδη συλλεχθέντων και αποθηκευμένων έναντι της περιττής (επαν)υποβολής τους⁶⁸.

Ειδικότερα, βασισμένο σε δεδομένα από 21 ευρωπαϊκές χώρες, το εγχείρημα του TOOP στηρίζεται στις υφιστάμενες εθνικές υποδομές, τις διμερείς διασυνοριακές πρωτοβουλίες και τις προηγούμενες εμπειρίες από έργα μεγάλης κλίμακας. Πρόκειται, λοιπόν για ένα έργο που εξετάζει τη δυνατότητα διασύνδεσης, κατά τρόπο

---

⁶⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015β

⁶⁸ Toots, M., McBride, K., Kalvet, T. and Krimmer, R., 2017, May. Open data as enabler of public service co-creation: Exploring the drivers and barriers. In 2017 Conference for E-Democracy and Open Government (CeDEM) (pp. 102-112). IEEE.

μάλιστα απόλυτα λειτουργικό, των εθνικών βάσεων και μητρώων δεδομένων, ακόμη και πέρα από τα ευρωπαϊκά σύνορα, προσπαθώντας παράλληλα, να ενθαρρύνει την τυποποίηση των αρχιτεκτονικών προτύπων στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Τούτων λεχθέντων, ενώ στα έργα «STORK», «e-SENs» και «TOOP» το βασικό πεδίο ενδιαφέροντος είναι τα τεχνικά ζητήματα υλοποίησης της εφαρμογής της OOP, ένα άλλο έργο, για το οποίο έγινε λόγος στο αμέσως προηγούμενο κεφάλαιο και δη το έργο «SCOOP4C» (Stakeholder Community Once-Only Principle for Citizens) προσέγγισε το ζήτημα από μία άλλη πλευρά.

Συγκεκριμένα, μέσω του εν λόγω προγράμματος διευρύνθηκε η κοινότητα των ενδιαφερόμενων για την εφαρμογή της OOP. Ειδικότερα, αναδεικνύοντας την ανάγκη σύμπραξης και συνεργασίας στο πεδίο της παροχής δημόσιων υπηρεσιών, το SCOOP4C απέβλεπε στη δημιουργία μιας ανοιχτής πλατφόρμας για τους επαγγελματίες, εντός της οποίας θα μπορούν να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν ιδέες σχετικά με βέλτιστες πρακτικές εφαρμογής της OOP, να αξιολογούν τις προκλήσεις και τους ευνοϊκούς παράγοντες για την υλοποίησή της και να προωθούν την εφαρμογή της.

Συνοψίζοντας, όλα τα παραπάνω έργα συνέβαλαν σημαντικά στην προσπάθεια επιτυχούς υλοποίησης του έργου εφαρμογής της OOP στην Ευρώπη. Αξιοποιώντας το οφέλη όλων αυτών των προσπαθειών, το έργο «Ψηφιακή Ευρώπη για Όλους» (DE4A) φιλοδοξεί να επιτύχει στην προσπάθεια οικοδόμησης μιας κατάλληλης λύσης για την παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών με βάση τις υπάρχουσες υποδομές και κατόπιν ενδεδειγμένης εξέτασης της εμπειρίας και των βέλτιστων πρακτικών που ανέδειξαν όλα τα προηγούμενα έργα.

Βέβαια, όπως σημειώθηκε ήδη από τις πρώτες ενότητες της παρούσας, οι μεγάλες αποκλίσεις που παρατηρούνται, τόσο σε επίπεδο δέσμευσης, όσο και ψηφιοποίησης μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. διαμορφώνουν ένα δυσανάλογο πεδίο και μία μεγάλη πρόκληση για την περαιτέρω ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα. Υπό το ανωτέρω πρίσμα, η DE4A επιχειρεί, αφενός να ενσωματώσει το υφιστάμενο επίπεδο ανάπτυξης στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αφετέρου να αναδείξει την ανάγκη ανάπτυξης μιας υπηρεσίας προσαρμοσμένης στις πραγματικές ανάγκες των

κρατών μελών της Ε.Ε. και κατ' επέκταση των πολιτών της⁶⁹. Ευθύς κατωτέρω, λοιπόν θα επιχειρήσουμε να καταγράψουμε διαφορετικές πρακτικές εφαρμογής της ΟΟΡ σε επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες και να εξετάσουμε τη δυνατότητα ευρύτερης εφαρμογής τους.

4.2 Η περίπτωση της Αυστρίας

Ως γνωστόν, η Αυστρία είναι μια χώρα της Κεντρικής Ευρώπης με πληθυσμό 8,9 εκατομμυρίων κατοίκων και υψηλό δείκτη εισοδήματος με βάση τα στοιχεία της Eurostat. Η Αυστρία διοικείται υπό το ομοσπονδιακό σύστημα, με βάση το οποίο χωρίζεται σε εννέα ομοσπονδιακά κρατίδια, άλλως πως επαρχίες, με κοινές νομοθετικές εξουσίες. Ωστόσο, παρά τον φεντεραλισμό, η νομοθετική εξουσία των επαρχιών είναι περιορισμένη, καθώς καταλαμβάνει κυρίως ζητήματα στέγασης, περιβάλλοντος, διαχείρισης απορριμμάτων και κοινοτικών νόμων, ενώ μόνον έμμεσα μετέχει στη διαχείριση του ομοσπονδιακού νόμου⁷⁰.

Προσέτι, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, η Αυστρία ξεπερνά σημαντικά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο χρήσης του διαδικτύου για ζητήματα επικοινωνίας με δημόσιους λειτουργούς (70% έναντι 53%) και ηλεκτρονικής υποβολής εντύπων (47% έναντι 36%). Δεν προκαλεί έκπληξη, λοιπόν το γεγονός, ότι η Αυστρία βρίσκεται στη δεύτερη θέση του δείκτη προόδου της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Ευρώπη, με βάση τα δεδομένα της Eurostat. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί, ότι η χώρα έχει να επιδείξει ιδιαίτερα σημαντικά επιτεύγματα στο πεδίο της διασυνοριακής συνεργασίας, αλλά και της τοποθέτησης των χρηστών στο επίκεντρο της εθνικής στρατηγικής για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση⁷¹.

Μετά ταύτα, ξεπερνώντας την πλειοψηφία των χωρών της ΕΕ, η Αυστρία είναι φυσικά και ένα από τα κορυφαία κράτη μέλη στον τομέα της υιοθέτησης του συστήματος eIDAS, με το γενικό εθνικό ποσοστό χρήσης του εν λόγω συστήματος να βρίσκεται αρκετά ψηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ομοίως, η αυστριακή εκδοχή του συστήματος ταυτοποίησης, άλλως πως το αυστριακό σύστημα eID υπερέχει σχεδόν δύο φορές από τον μέσο όρο της ΕΕ σε σχέση με τη διασυνοριακή διαθεσιμότητα των συστημάτων eID για τους πολίτες⁷². Επιπλέον, αξιοσημείωτα

---

⁶⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019β

⁷⁰ The Federal Principle, n.d

⁷¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019i

⁷² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019γ

είναι τα αποτελέσματα που καταγράφει η Αυστρία και σε σχέση με την διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών, εισάγοντας μάλιστα ολοκληρωμένους μηχανισμούς για την παρακολούθησή της⁷³.

Έχοντας θέσει το φιλόδοξο στόχο να γίνει ο ψηφιακός ηγέτης στην Ευρώπη, η Αυστρία διήλθε αρκετών διεργασιών και διαβουλεύσεων σε κυβερνητικό επίπεδο, για να δημιουργήσει το κατάλληλο πλαίσιο για την ψηφιακή της ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, έχοντας θεσπίσει ήδη από το 2004 ένα νομοθετικό πλαίσιο για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, η Αυστρία διαμόρφωσε την κατεύθυνση της ψηφιακής ανάπτυξης της χώρας, προτάσσοντας τις αρχές της ασφάλειας και της προστασίας δεδομένων και παρέχοντας δωρεάν πρόσβαση στις πληροφορίες και τις υπηρεσίες για όλους τους κατοίκους της⁷⁴.

Συγκεκριμένα, στηριζόμενη στην υφιστάμενη εθνική νομοθεσία, η Αυστρία αναπτύσσει τη λειτουργικότητα των υπηρεσιών της θέτοντας στο επίκεντρο την παραγωγή ωφελειών για τους χρήστες, όπως η εξασφάλιση άνεσης και απλότητας, διαφάνειας και όσο το δυνατό πιο ενεργής συμμετοχής. Βασικές προτεραιότητες τέλος αποτελούν, αφενός η εξερεύνηση των οικονομικών προοπτικών, αφετέρου, και κατά βάση, η επίτευξη σύγκλισης και συνέργειας με τις υπό ανάπτυξη ευρωπαϊκές λύσεις.

Ωστόσο, παρά τα προαναφερόμενα σημαντικά αν μη τι άλλο βήματα της χώρας στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, τα οποία πραγματοποιήθηκαν, μάλιστα, κατά βάση ήδη από το αρχικό στάδιο ανάπτυξης του Διαδικτύου, αλλά και αναμφισβήτητα υψηλό επίπεδο ψηφιακής προόδου, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση συνεχίζει να προωθεί την ψηφιακή ατζέντα, με στόχο να αγκαλιάσει πλήρως τις δυνατότητες της ψηφιοποίησης.

Ειδικότερα, αποκαλύπτοντας το σχέδιο ψηφιακής ανάπτυξης της χώρας, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Ψηφιακών και Οικονομικών Υποθέσεων της Αυστρίας έθεσε ως στόχο τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης ψηφιακής ατζέντας, που θα περιλαμβάνει όλες τις αναδυόμενες τεχνολογίες, αλλά και την ανάπτυξη ενός στρατηγικού οράματος για την υιοθέτησή τους κατά μήκος διάφορων κυβερνητικών τομέων, όπως η δημόσια διοίκηση, η πολιτική, η οικονομία, η καινοτομία και έρευνα

---

⁷³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016α

⁷⁴ E-GovG, 2020

κ.λπ.. Τέλος, διατυπώνοντας 12 συνολικά κατευθυντήριες γραμμές για την ψηφιακή καινοτομία, το παραπάνω σχέδιο για την ψηφιακή ανάπτυξη της Αυστρίας περιλαμβάνει επίσης ένα σύνολο από συγκεκριμένα μέτρα που αναδεικνύουν τα οφέλη της υιοθέτησης τεχνολογίας και απελευθερώνουν τις δυνατότητες μετασχηματισμού σε όλους τους επιλεγμένους και ορισθέντες στο εν λόγω σχέδιο τομείς.

Όσον αφορά δε το βασικό ζήτημα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία, ήτοι την εφαρμογή της OOP, η αυστριακή κυβέρνηση από νωρίς σχετικά τάχθηκε υπέρ της συμμόρφωσης των εθνικών δημόσιων υπηρεσιών με τα πρότυπα της εν λόγω αρχής, αναλαμβάνοντας ενεργό ρόλο στην διαμόρφωση του κατάλληλου πλαισίου εφαρμογής. Εφαρμόζοντας την κλασική προσέγγιση «one-stop-shop» στην παροχή υπηρεσιών, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση πρωτοστατεί στην ανάπτυξη μιας ενιαίας λύσης που εστιάζει στην προσφορά υπηρεσιών ανεξάρτητα από τα αιτήματα των πολιτών.

Ειδικότερα, ήδη από το 2015 η Αυστρία ξεκίνησε ανέπτυξε ένα πλήρως αυτοματοποιημένο έργο για τη λήψη επιδόματος παιδιών χωρίς να απαιτείται η υποβολή αίτησης, κερδίζοντας πολλαπλά βραβεία για το συγκεκριμένο άκρως καινοτόμο και επιτυχημένο δημόσιο έργο⁷⁵. Ομοίως, η Αυστρία εισήγαγε μια προσέγγιση βασισμένη στην OOP και σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες, όπως λ.χ. οι υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και η έκδοση βεβαίωσης κατοικίας και φορολογικών πιστοποιητικών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της. Ακόμη, αξιοσημείωτη είναι και η εξαιρετικά ευρεία, σε ποσοστό 81% συγκεκριμένα, χρήση προσυμπληρωμένων εντύπων⁷⁶, κατά την συλλογή δεδομένων από πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Βέβαια, ταυτόχρονα με την πιλοτική εφαρμογή εθνικών έργων στον υπό κρίση τομέα, η Αυστρία συμμετέχει ενεργά και στις Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες για την εφαρμογή της OOP, λαμβάνοντας ενεργά μέρος σε εγχειρήματα, όπως αυτά που αναφέρθηκαν ευθύς ανωτέρω (TOOP, SCOOP4C, ISA ,STORK, BRIS (Business Registers Interconnection System), αλλά και άλλα λιγότερο γνωστά σχετικά έργα.

---

⁷⁵ Waldecker, n.d

⁷⁶ Tinholt et al., 2019

Παράλληλα, ευρισκόμενες σε στενή συνεργασία με τις ευρωπαϊκές χώρες, οι αυστριακές αρχές συμμετέχουν ενεργά στην ανταλλαγή πληροφοριών και πορισμάτων σχετικά με τις πρακτικές εφαρμογής της υπό κρίσης αρχής, ενώ είναι χαρακτηριστικό, ότι επιδεικνύουν μεγάλη προθυμία και στο να μοιραστούν πληροφορίες σχετικά με τις δικές τους πιλοτικές λύσεις. Είναι άλλωστε αντιπροσωπευτικό της παραπάνω διαπίστωσης το γεγονός, ότι οι αρχές της χώρας έχουν αναρτήσει πάνω από 20 λύσεις στην πλατφόρμα που δημιουργήθηκε για το λόγο αυτό σε ενωσιακό επίπεδο, την «Joinup» (Joinup - Solutions, n.d.).

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί, ότι οι προσπάθειες για την βελτίωση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Αυστρία συντονίζονται σε εθνικό επίπεδο από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Ψηφιακών και Οικονομικών Υποθέσεων. Χαράσσοντας τη στρατηγική και τις πολιτικές υπέρ της ψηφιοποίησης, το εν λόγω Υπουργείο είναι παράλληλα υπεύθυνο και για τον συντονισμό των εργασιών ψηφιοποίησης, ενώ υποστηρίζεται στα παραπάνω καθήκοντά του από τις διοικητικές του μονάδες και την ειδική εθνική πλατφόρμα που συστάθηκε για το λόγο αυτό, την PDÖ.

Συγκεκριμένα, η PDÖ, που ιδρύθηκε το 2005, είναι μια στρατηγική πλατφόρμα που περιλαμβάνει εκπροσώπους τόσο από τον δημόσιο (ομοσπονδιακή κυβέρνηση, επαρχίες, πόλεις, δήμους) όσο και από τον ιδιωτικό τομέα. Το PDÖ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στο σχεδιασμό, την παρακολούθηση και τον συντονισμό της στρατηγικής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης του αυστριακού κράτους. Ευρισκόμενη σε διαρκή και στενή συνεργασία με το Υπουργείο, η PDÖ είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη ενός γενικού «back office», το οποίο καθιστά πάντα προσβάσιμο και «ανοιχτό» για εκπροσώπους που προέρχονται από όλα τα κυβερνητικά επίπεδα, καλλιεργώντας έτσι με τον καλύτερο τρόπο μία κουλτούρα συνεργασίας⁷⁷.

Προσέτι, παρά τον κατά τα προαναφερόμενα προφανή ηγετικό ρόλο του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Ψηφιακών και Οικονομικών Υποθέσεων, αρκετά άλλα Υπουργεία λαμβάνουν επίσης μέρος στις διαδικασίες υλοποίησης των ψηφιακών πρωτοβουλιών στους τομείς αρμοδιότητάς τους. Για παράδειγμα, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Οικονομικών της χώρας ξεκίνησε η ανάπτυξη ενός μεγάλης κλίμακας ψηφιακού έργου, του «FinanzOnline» που αφορά στη δημιουργία μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας ανταλλαγής δεδομένων, ενώ αντίστοιχα το Υπουργείο

---

⁷⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019γ

Μεταφορών, Καινοτομίας και Τεχνολογίας εγκαινίασε το έργο «Αυστριακό Ηλεκτρονικό Δίκτυο», ένα εγχείρημα υποστήριξης της πρόσβασης σε καινοτόμες υπηρεσίες, αλλά και στην έρευνα.⁷⁸

Ταυτόχρονα, πολλά υπουργεία εμπλέκονται στον συντονισμό και την τήρηση των μητρώων βάσης που χρησιμοποιούνται, διαχωρίζοντας τις αρμοδιότητές τους ως προς τη διαχείριση του βασικού μητρώου ανάλογα με τον τομέα εξειδίκευσής τους. Η ανάγκη πρόσβασης στο δυναμικό της ψηφιακής καινοτομίας και η υιοθέτηση τεχνολογιών άρθρωσαν τα θεμέλια του Κέντρου Καινοτομίας ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης το 2005 (EGIZ, n.d.). Καθιερώνοντας τη βάση για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, το Κέντρο καλύπτει το χάσμα μεταξύ της κάπως αφηρημένης φύσης της έρευνας για την καινοτομία και των πραγματικών ζητημάτων πρακτικότητας της εφαρμογής της καινοτομίας.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, παρά το γεγονός ότι είναι ομόσπονδο κράτος, η αυστριακή ομοσπονδιακή κυβέρνηση έχει αναλάβει σημαντικό ηγετικό ρόλο στην υλοποίηση των πρωτοβουλιών για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Παράλληλα, προσπαθώντας να δημιουργήσει μια ενιαία, ολοκληρωμένη λύση που καταλαμβάνει όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, ευνοεί την ανάπτυξη ενός περιβάλλοντος «διαλόγου» ανάμεσα στις περιφερειακές και τις τοπικές αρχές, άλλως πως μιας πλατφόρμας συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της δημόσιας διοίκησης.⁷⁹ Η προσέγγιση αυτή εξυπηρετεί σαφώς την εξεύρεση των κατάλληλων λύσεων για την εφαρμογή της OOP και αυτό γιατί πρόκειται προδήλως για ένα συλλογικό εγχείρημα.

Σε επίπεδο νομοθεσίας, η έννοια της OOP έχει εισαχθεί στον εθνικό νόμο για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, υποχρεώνοντας ρητά τη δημόσια διοίκηση να συμμορφώνεται με τα πρότυπα της OOP και να παρέχει πρόσβαση στα τηρούμενα στα εθνικά ψηφιακά μητρώα δεδομένα, σύμφωνα με τις επιταγές της κείμενης εθνικής νομοθεσίας⁸⁰.

Συγκεκριμένα, στην αυστριακή νομοθεσία προβλέπεται επίσης ένας μηχανισμός εξασφάλισης του απορρήτου, αλλά και τα μέσα διασύνδεσης των δεδομένων που τηρούνται σε διαφορετικά μητρώα. Ειδικότερα, προβλέπεται ο σαφής διαχωρισμός

---

⁷⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019γ).

⁷⁹ E-Government Bund-Länder Gemeinden, n.d.).

⁸⁰ E-GovG, 2020

του μοναδικού αριθμού αναγνώρισης που είναι αποθηκευμένος στην κάρτα πολίτη (sourcePIN), από λοιπά αναγνωριστικά στοιχεία που απαντώνται για κάθε συγκεκριμένο τομέα ξεχωριστά (ssPIN) και αφορούν στη παροχή πρόσβασης σε υπηρεσίες συγκεκριμένης αρχής. Μάλιστα, για την προστασία του απορρήτου των δεδομένων των πολιτών, έχει προβλεφεί το ssPIN να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άλλη αρχή αποκλειστικά σε κρυπτογραφημένη μορφή⁸¹.

Μετά ταύτα, η διασύνδεση και η παροχή πρόσβασης στα τηρούμενα δεδομένα εντός των διαφορετικών μητρώων και βάσεων διέπεται από ένα σύνολο νομοθετικών πράξεων που αντιστοιχούν στο εκάστοτε αντικείμενο, στο οποίο αφορούν τα τηρούμενα δεδομένα. Μετά ταύτα, όσον αφορά σε δεδομένα που τηρούνται λ.χ. στα εμπορικά, κτηματολογικά, αστικά κλπ. μητρώα, ο νόμος προβλέπει την ανάγκη εξειδικευμένης ρύθμισης της πρόσβασης και χρήσης των παραπάνω δεδομένων με βάση ειδική νομοθεσία που εφαρμόζεται στον κάθε έναν εκ των ανωτέρω σχετικό τομέα⁸².

4.3 Η περίπτωση της Γερμανίας

Ως γνωστόν, η Γερμανία είναι μια χώρα υψηλού εισοδήματος με πληθυσμό 82,9 εκατομμυρίων ανθρώπων, με βάση τα στοιχεία της Eurostat, η οποία ανήκει γεωγραφικά στη δυτικοκεντρική Ευρώπη. Σε κυβερνητικό και διοικητικό επίπεδο ο φεντεραλισμός στη χώρα κατοχυρώθηκε ιστορικά ως συνταγματική αρχή ήδη από την ψήφιση του Grundgesetz, μετά ταύτα, διοικητικά η Γερμανία αποτελείται από 16 ομοσπονδιακά κρατίδια (Bundesländer), στα οποία αντανακλώνται οι αρχές της πολιτικής και οικονομικής αποκέντρωσης, καθώς τα εν λόγω ομοσπονδιακά κρατίδια διαθέτουν αυτονομία σε ζητήματα, όπως η εσωτερική ασφάλεια, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός αλλά και δημοτική διοίκηση. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση, από την άλλη διατηρεί την εξουσία, αλλά και την ευθύνη διαχείρισης των εξωτερικών υποθέσεων, της άμυνας, της μετανάστευσης και της νομισματικής πολιτικής⁸³.

Τούτων λεχθέντων, ενόψει της κατά τα προαναφερόμενα ισχυρής παρουσίας του φεντεραλισμού στο εσωτερικό της, η Γερμανία είναι μακράν μια από τις πιο αποκεντρωμένες χώρες στην Ε.Ε. Η ακαμψία του πολιτικού συστήματος και η σχετική αυτονομία των ομοσπονδιακών κρατιδίων σε σχέση με την ανάπτυξη δικών

---

⁸¹ StZRegBehV, 2009

⁸² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019γ

⁸³ GG, 1949

τους, τοπικής εμβέλειας, νομοθετικών πλαισίων και πολιτικών, έχει υποστηριχθεί μάλλον εύλογα, ότι εμποδίζουν σημαντικά τη διαδικασία ψηφιακής ολοκλήρωσης της χώρας⁸⁴.

Έτσι, παρά τα αξιοσημείωτα επίπεδα ανάπτυξης της Γερμανίας σε βασικούς τομείς, όπως η συνδεσιμότητα στο Διαδίκτυο (μεταξύ των κορυφαίων 10 κρατών της ένωσης) – η χώρα επιδεικνύει μια από τις χαμηλότερες επιδόσεις όσον αφορά στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών ψηφιακά⁸⁵. Βέβαια, τα τελευταία χρόνια και παρά τις προαναφερόμενες ιδιαίτερες προκλήσεις, η Γερμανία κατάφερε να βελτιώσει σημαντικά τις επιδόσεις της στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση, σκαρφαλώνοντας σταθερά σε υψηλότερες θέσεις. Παράλληλα, η χώρα επιδεικνύει ένα ποσοστό αρκετά κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, όσον αφορά στην εστίαση στο χρήστη, αλλά και τη διασυνοριακή διαθεσιμότητα των υπηρεσιών της. Προσέτι, η Γερμανία διατηρεί σχετικά υψηλές θέσεις στον τομέα της κυβερνητικής διαφάνειας και τη λειτουργία του eDocument⁸⁶.

Ακολούθως, το περιβάλλον υλοποίησης του εγχειρήματος της ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών στη Γερμανία διαμορφώνεται με βάση την Εθνική Στρατηγική για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, που εγκρίθηκε το 2010⁸⁷. Συγκεκριμένα, αναγνωρίζοντας προφανώς τον κατακερματισμό που επικρατεί (λόγω των προαναφερόμενων ιδιαιτεροτήτων) στο τοπίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στη χώρα, η Εθνική Στρατηγική Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στοχεύει στη δημιουργία ενός κοινού εδάφους για την ομοσπονδιακή, πολιτειακή και τοπική ανάπτυξη πρωτοβουλιών που αφορούν στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση, δημιουργώντας παράλληλα ευνοϊκές συνθήκες για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί, ότι ενώ η ως άνω στρατηγική συνολικά υπογραμμίζει τη σημασία της εστίασης των πρωτοβουλιών στους χρήστες, αλλά ζητήματα, όπως η αποτελεσματικότητα, η ασφάλεια, η διαφάνεια και η κοινωνική συμμετοχής,

---

⁸⁴ Kubicek, H. and Wind, M., 2005. Integrated E--Government in a Federal State Structure? Challenges on the Way to Effective Administrative Procedures. German Journal of Urban Studies. https://www.researchgate.net/publication/26416852_Integrated_EGovernment_in_a_Federal_State_Structure_Challenges_on_the_Way_to_Effective_Administrative_Procedures.

⁸⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019g

⁸⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019i).

⁸⁷ IT-Planungsrat, 2015

εντούτοις ιδιαίτερη έμφαση δίνεται, όπως είναι λογικό, και στις νομικές αρχές που διέπουν τα ως άνω χαρακτηριστικά του μετασχηματισμού της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ακόμη, συνολικά, η ως άνω στρατηγική υποστηρίζει την αναγκαιότητα συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών επιπέδων της δημόσιας διοίκησης, αλλά και των πολιτών, προτρέποντας τις δημόσιες αρχές να επεξεργάζονται τα τηρούμενα δεδομένα κατά τρόπο διαφανή και απόλυτα ασφαλή⁸⁸.

Επιπροσθέτως, επικυρώνοντας τη Διακήρυξη του Ταλίν, η Γερμανία ανέλαβε την ευθύνη την εκπλήρωσης των αρχών της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που προβλέπονται στην εν λόγω δήλωση και περιλήφθηκαν στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση για τη χρονική περίοδο 2016-2020. Βέβαια, η γερμανική ομοσπονδιακή Κυβέρνηση έχει διατυπώσει τις αντιρρήσεις της με το ως άνω σχέδιο της Ε.Ε. και δη υποστήριξε, ότι το Σχέδιο Δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση θα πρέπει να λάβει υπόψη και όχι να παρακάμπτει το εθνικό πλαίσιο που ισχύει σε κάθε κράτος μέλος. Τέλος, αξιοσημείωτα είναι και τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήγαγε το ερευνητικό ίδρυμα «Hanns Seidel», σύμφωνα με τα οποία είναι ανεπαρκείς οι προσπάθειες εφαρμογής της OOP και των προτύπων της στο εσωτερικό της χώρας, αποδίδοντας την εν λόγω ανεπάρκεια στα ήδη αναφερθέντα ζητήματα που προκύπτουν από τη διοικητική υποδιαίρεση του κράτους και την ανάγκη επεξεργασίας των δεδομένων σε τοπικό επίπεδο⁸⁹.

Παρά ταύτα, υπήρξε σημαντική μεταβολή στη στάση της γερμανικής κυβέρνησης στο πέρασμα του χρόνου. Συγκεκριμένα, την κυβερνητική απροθυμία ως προς την εφαρμογή της OOP, αντικατέστησε η σχετικά ενεργή συμμετοχή και παρουσία της χώρας στα έργα TOOP, BRIS, SCOOP4C, CEF, ISA2 και STORK, με αφορμή τα οποία η Γερμανία ενθάρρυνε την ανάπτυξη της εφαρμογής της OOP στο εσωτερικό της χώρας. Επιπλέον, η Γερμανία ήταν μέλος διμερών διασυνοριακών πρωτοβουλιών για την εφαρμογή της υπό κρίση αρχής, όπως λ.χ. το εγχείρημα «x-trans.eu», το οποίο ήταν προϊόν ανάμεσα στο ομοσπονδιακό κρατίδιο της Βαυαρίας και την Άνω Αυστρία, με στόχο τη διευκόλυνση των διαδικασιών για την υποβολή και έγκριση αιτημάτων διασυνοριακών μεταφορών⁹⁰. Άλλωστε χαρακτηριστικό της παραπάνω μεταστροφής είναι, ότι η προαναφερθείσα στην περίπτωση της Αυστρίας πλατφόρμα

---

⁸⁸ IT-Planungsrat, 2015

⁸⁹ Baltissen, 2019

⁹⁰ CEF Digital, 2019

«Joinup» μετρά 54!!! λύσεις που αναπτύχθηκαν από τη Γερμανία, ήτοι σαφώς περισσότερες των αντίστοιχων εγγραφών της Αυστρίας.

Σε διοικητικό επίπεδο τώρα, αξιοσημείωτη είναι σε κεντρικό κυβερνητικό επίπεδο η δημιουργία Υφυπουργείου Ψηφιοποίησης το 2018, το οποίο ανέλαβε τον συντονιστικό ρόλο στις προσπάθειες ψηφιοποίησης της χώρας. Παράλληλα, αξιοσημείωτη είναι και η συνδρομή του Συμβουλίου Καινοτομίας στη διαμόρφωση του οράματος για την εφαρμογή των αναδυόμενων τεχνολογιών και του ρόλου τους στο μέλλον. Ακόμη, παράλληλα με το Υπουργείο Ψηφιοποίησης η ευθύνη ορισμένων λειτουργιών της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης βαραίνει το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών, Κτιρίων και Κοινότητας. Ταυτόχρονα, το υπουργείο υποστηρίζεται από ομοσπονδιακό επίτροπο, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την εκπόνηση της στρατηγικής υλοποίησης του εγχειρήματος της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αλλά και για τη συνδρομή σε τεχνικά ζητήματα σχετικά με την αρχιτεκτονική των συστημάτων και τα πρότυπα πληροφορικής⁹¹

Τέλος, το Συμβούλιο Πληροφορικής είναι άλλη μια κυβερνητική οντότητα που εκτελεί συντονιστικό ρόλο για την υλοποίηση του στόχου της ψηφιοποίησης. Αποτελείται από τους κρατικούς γραμματείς όλων των ομοσπονδιακών υπουργείων, που είναι αρμόδια για τη διοικητική ψηφιοποίηση και είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση της ψηφιοποίησης της ομοσπονδιακής διοίκησης⁹². Συγκεκριμένα, όπως ειπώθηκε, ο γερμανικός φεντεραλισμός παρέχει σημαντική αυτονομία στις κυβερνήσεις των ομοσπονδιακών κρατών στον τομέα της διαχείρισης της ψηφιοποίησης. Η Έσση και η Βαυαρία, για παράδειγμα, ίδρυσαν ειδικές κρατικές οντότητες που είναι υπεύθυνες για τις τοπικές πρωτοβουλίες ψηφιοποίησης, αλλά και τον προσδιορισμό των στρατηγικών ψηφιοποίησης στα εν λόγω ομοσπονδιακά αντίστοιχα κράτη.

Παράλληλα, για την ικανοποίηση των αναγκών αντιπροσώπευσης όλων των ομοσπονδιακών κρατιδίων της χώρας, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση ίδρυσε το Συμβούλιο Σχεδιασμού, μέσω του οποίου διευκολύνεται η συνεργασία ανάμεσα στις τοπικές κυβερνήσεις, αλλά και την πολιτειακή κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο Σχεδιασμού εξασφαλίζει την εκπλήρωση του δικαιώματος της ισότιμης

---

⁹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019f

⁹² Die Bundesregierung, n.d.-c

συμμετοχής των πολιτειακών και ομοσπονδιακών κυβερνήσεων σε ζητήματα πληροφορικής, αλλά και συνεργασίας σε έργα ψηφιοποίησης, όπως προβλέπει η γερμανική ομοσπονδιακή νομοθεσία⁹³. Σύμφωνα με την ιδρυτική του διακήρυξη μάλιστα, το Συμβούλιο αναλαμβάνει ενεργό ρόλο στο συντονισμό δράσεων στους τομείς της τεχνολογίας των πληροφοριών, της πληροφορικής, αλλά και σε έργα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και διασύνδεσης του δικτύου ομοσπονδιακών και κρατικών φορέων.

Όπως προκύπτει εξ όσων ελέχθησαν ευθύς ανωτέρω, η χώρα έχει μακρά ιστορία «κατανεμημένης» τεχνολογικής διαχείρισης, σύμφωνα με τις ομοσπονδιακές αρχές της. Οι πρόσφατες πρωτοβουλίες που στοχεύουν στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των ομοσπονδιακών κρατιδίων και της κυβέρνησης αναμένεται να διευκολύνουν την πρόοδο στην εφαρμογή των στρατηγικών ψηφιοποίησης σε όλη τη χώρα.

Προσέτι, εξαιρετικά σημαντικά για το υπό κρίση ζήτημα είναι τα αποτελέσματα της μελέτης που εκπόνησε το Εθνικό Συμβούλιο Ελέγχου Προτύπων της Γερμανίας, σύμφωνα με τα οποία παρατηρείται η έλλειψη ενός συντονισμένου σε ομοσπονδιακό επίπεδο συστήματος κεντρικού μητρώου⁹⁴. Το συγκεκριμένο γεγονός, σαφώς λειτουργεί ανασταλτικά στις προσπάθειες εφαρμογής της OOP σε ολόκληρη τη χώρα. Ειδικότερα, η έρευνα κατέγραψε πάνω από 200 διαφορετικά μητρώα και βάσεις δεδομένων που ανήκουν σε ομοσπονδιακές, πολιτειακές και κοινοτικές κυβερνήσεις, αλλά και σε τρίτους φορείς και οργανισμούς, όπως εταιρείες ή ενώσεις.

Μέχρι πρότινος, η κατάσταση στο ζήτημα της διασύνδεσης των μητρώων δεδομένων στη χώρα είχε χοντρικά ως εξής. Συγκεκριμένα, ικανοποιητικό επίπεδο διασύνδεσης σε ομοσπονδιακό επίπεδο εντοπίζεται μόνο στα μητρώα εμπορίου, γης και πληθυσμού⁹⁵. Τα ως άνω μητρώα τα διαχειρίζονται τα αντίστοιχα ομοσπονδιακά υπουργεία, ενώ η διασύνδεση σε ομοσπονδιακό επίπεδο είναι εφικτή μόνον για συγκεκριμένες ενέργειες και αφορά περιορισμένες σχετικά περιπτώσεις χρήσης. Για παράδειγμα, τα μητρώα πληθυσμού λειτουργούν υπ' ευθύνη της πολιτειακής

---

⁹³ (§ 91C GG, 1949

⁹⁴ Nationaler Normenkontrollrat, 2017

⁹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019f

κυβέρνησης και δεν είναι αυτόματα προσβάσιμα στις ομοσπονδιακές διοικήσεις, σε αντίθεση με το αυτό που ισχύει για το μητρώο αλλοδαπών⁹⁶.

Τούτων λεχθέντων, ενώ η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση, συμπεριλαμβανομένου του Υπουργού Ψηφιοποίησης, προσδιορίζει το OOP ως σημαντικό ορόσημο για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, με βάση την ως άνω έρευνα του Εθνικού Συμβουλίου Ελέγχου Προτύπων θα χρειαστεί σημαντική προσπάθεια για την επιτυχή εφαρμογή της OOP σε ομοσπονδιακό επίπεδο.⁹⁷

Σε επίπεδο νομοθεσίας σχετικά με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, επίσης παρατηρείται «διαίρεση» και τούτο οφείλεται φυσικά και πάλι στην ομοσπονδιακή δομή της Γερμανίας, με βάση την οποία κατά τη γερμανική νομοθεσία προβλέπεται η αυτονομία των ομοσπονδιακών κρατιδίων στη ρύθμιση τοπικών υποθέσεων⁹⁸.

Προσέτι, ο εθνικός νόμος για την ηλεκτρονική πρόσβαση στις διοικητικές υπηρεσίες⁹⁹ που ψηφίστηκε το 2017, προϋποθέτει τη δημιουργία μιας διαδικτυακής πύλης για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών σε ομοσπονδιακό, κρατικό και κοινοτικό επίπεδο¹⁰⁰. Παρά το γεγονός μάλιστα, ότι υπάρχει ρητή αναφορά στην OOP, η εν λόγω αρχή αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για την ανάπτυξη της ως άνω πλατφόρμας. Ακόμη, ο γερμανικός νόμος προβλέπει τη δυνατότητα αποθήκευσης και διαβίβασης δεδομένων φυσικών και νομικών προσώπων για σκοπούς παροχής υπηρεσιών κατόπιν συγκατάθεσης του ατόμου. Ως εκ τούτου, με την πλήρη λειτουργία της παραπάνω πλατφόρμας που αναμένεται εντός του 2022 υπολογίζεται ότι θα γίνουν σημαντικά βήματα για την ανάπτυξη δομών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που συμμορφώνονται με τα πρότυπα της OOP¹⁰¹.

Ακόμη, ένα άλλο νομοθέτημα και δη ο νόμος για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση που ψηφίστηκε το 2013, ρυθμίζει τη διευκόλυνση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ πολιτών και δημόσιας διοίκησης¹⁰². Προβλέποντας την συλλογή και τήρηση δεδομένων με τρόπο που να τα καθιστά «έτοιμα για μηχανική ανάγνωση», καθίσταται σαφές, πως και ο εν λόγω εθνικός νόμος παρέχει μία εξίσου σημαντική

⁹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019f

⁹⁷ Nationaler Normenkontrollrat, 2017

⁹⁸ (§ 29 GG, 1949

⁹⁹ Onlinezugangsgesetz - OZG

¹⁰⁰ OZG, 2017

¹⁰¹ Baltissen, 2019

¹⁰² EGovG, 2013

νομιμοποιητική βάση για την ηλεκτρονική επεξεργασία των αρχείων των πολιτών σε περίπτωση που παρέχονται από άλλο φορέα δημόσιας διοίκησης και με τη συγκατάθεση του χρήστη, άρα και για την εφαρμογή των προτύπων της ΟΟΡ. Μια άλλη νομοθετική πράξη τέλος¹⁰³, εξισώνει τα έγγραφα που παρέχονται από τον πολίτη σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή, δημιουργώντας μια ακόμη νομική βάση εφαρμογής της ΟΟΡ στον τομέα της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών εν προκειμένω.¹⁰⁴

Από την επισκόπηση που προηγήθηκε, ωστόσο, καθίσταται σαφές, ότι απουσιάζει από τη γερμανική έννομη τάξη ένα γενικό και ενιαίο νομοθετικό πλαίσιο που να ρυθμίζει την εναρμόνιση και την επεξεργασία δεδομένων σε εθνικό επίπεδο. Συνειδητοποιώντας την αναγκαιότητα της ειδικής ρύθμισης του ζητήματος, ο Υφυπουργός Ψηφιοποίησης ξεκίνησε μια σειρά «ανοιχτών» διαβουλεύσεων, με στόχο τη συλλογή των απόψεων όλων των ενδιαφερομένων μερών¹⁰⁵.

4.4 Η περίπτωση της Γαλλίας

Η επόμενη περίπτωση χώρας που θα εξετάσουμε είναι η Γαλλία. Ως γνωστόν, πρόκειται για ένα κράτος που βρίσκεται στη Δυτική Ευρώπη και ανήκει στις χώρες υψηλού εισοδήματος, με εγγεγραμμένο πληθυσμό 66,9 εκατομμυρίων ατόμων, βάσει των στοιχείων της Eurostat,. Παρά τη συνεχιζόμενη διαδικασία αποκέντρωσης, η Γαλλία εξακολουθεί να θεωρείται ως μια εξαιρετικά συγκεντρωτική χώρα¹⁰⁶.

Συγκεκριμένα, η εθνική διοικητική δομή της Γαλλίας αποτελείται από 22 περιφέρειες, 96 διαμερίσματα και πάνω από 35.000 δήμους, που συνθέτουν τα αντίστοιχα τρία υπο-εθνικά διοικητικά επίπεδα. Η εθνική κεντρική κυβέρνηση έχει την αποκλειστική ευθύνη και εξουσία διαχείρισης ζητημάτων εθνικής κυριαρχίας. Οι περιφερειακές διοικήσεις, από την άλλη, λογοδοτούν για τις μεταφορές, τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, την οικονομική και επιστημονική ανάπτυξη, αλλά και τον περιφερειακό σχεδιασμό. Οι δήμοι είναι, με τη σειρά τους, υπεύθυνοι για την τοπική κοινωνική πρόνοια, τα σχέδια μετακίνησης, το περιβάλλον, τη δημόσια υγεία και τη διαχείριση του μητρώου¹⁰⁷.

---

¹⁰³ Sozialgesetzbuch

¹⁰⁴ § 21 SGB, 1980).

¹⁰⁵ Die Bundesregierung, 2020).

¹⁰⁶ Larat, 2018

¹⁰⁷ ο.π.

Όσον αφορά τη συνδεσιμότητα στο Διαδίκτυο, η Γαλλία ξεπερνά κατά πολύ τον ευρωπαϊκό μέσο, φτάνοντας το 90% των νοικοκυριών. Αντίστοιχα, σύμφωνα με τον υπολογισμό της Eurostat, το 75% των πολιτών χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για να αλληλεπιδρούν με τις δημόσιες αρχές, σε σύγκριση με το 53% του μέσου όρου της ΕΕ, σημειώνοντας μάλιστα το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των κρατών που θα αναλύσουμε στην παρούσα ενότητα.

Παρά ταύτα βέβαια, η Γαλλία κατατάσσεται κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ, όσον αφορά σε ζητήματα διασυνοριακής κινητικότητας και την χρηστοκεντρικότητας των κυβερνητικών της υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των δεικτών προόδου στους τομείς της ηλεκτρονικής ταυτότητας και της διαθεσιμότητάς προς διασυνοριακή χρήση για τους πολίτες¹⁰⁸. Έχοντας υιοθετήσει μια μάλλον ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική διαλειτουργικότητας, η Γαλλία, όπως και η Γερμανία, εμφανίζει μία θα λέγαμε αρκετά μέτρια απόδοση στην εφαρμογής της¹⁰⁹.

Η ψηφιοποίηση του γαλλικού δημοσίου διαμορφώνεται με βάση το Σχέδιο Δράσης που καταρτίστηκε το 2017 και ορίζει την ατζέντα ψηφιοποίησης της χώρας για τα επόμενα πέντε χρόνια¹¹⁰. Οι στόχοι του εν λόγω σχεδίου είναι κατά βάση τρεις. Πρώτον, επιδιώκεται η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Δεύτερον, αναγνωρίζεται η σημασία της εξασφάλισης επαρκών και ενθαρρυντικών συνθηκών εργασίας για τους δημοσίου υπαλλήλους, ενώ τρίτον επιδιώκεται η ανάπτυξη ενός συνεκτικού σχεδίου προϋπολογισμού για την υλοποίηση πρωτοβουλιών ψηφιοποίησης. Το παραπάνω Σχέδιο Δράσης υποστηρίζεται από τη στρατηγική που αναπτύχθηκε το 2018, με βάση την οποία καθορίστηκαν συγκεκριμένα μέτρα για την επίτευξη και τη μέτρηση της επιτυχίας του Εθνικού Σχεδίου Δράσης¹¹¹.

Περαιτέρω, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για καλά εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό, η γαλλική κυβέρνηση ξεκίνησε ένα εθνικό πρόγραμμα για την «ψηφιακή κοινωνία» χωρίς αποκλεισμούς, με στόχο να εκπαιδεύσει τον πληθυσμό της στον «ψηφιακό γραμματισμό», άλλως πως στις ψηφιακές δεξιότητες και να μειώσει το

---

¹⁰⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019i

¹⁰⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016α

¹¹⁰ gouvernement.fr, 2017

¹¹¹ gouvernement.fr, 2018b

ψηφιακό χάσμα παρέχοντας δίκαιες και ίσες ευκαιρίες στον πληθυσμό¹¹². Με βάση τον παραπάνω προσανατολισμό και τους εκπαιδευτικούς στόχους της εθνικής στρατηγικής, η κυβέρνηση παρομοίως επικροτεί και στηρίζει τη διαδικασία ψηφιοποίησης της σχολικής εκπαίδευσης¹¹³.

Ακολούθως, υιοθετώντας τη στρατηγική «Το κράτος ως πλατφόρμα», η Γαλλία εγκαινίασε από τις πρώτες στην ευρωπαϊκή επικράτεια μια πιλοτική πλατφόρμα για την παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών¹¹⁴. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος, οι δημόσιες υπηρεσίες αναπτύσσονταν και δρομολογούνταν με συγκεντρωτικό τρόπο, ενοποιώντας το έργο πολλών δημόσιων φορέων και επιτρέποντας την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ διαφόρων οργανισμών.

Το όραμα αυτό συνάδει με τη δημιουργία του Διυπουργικού Δικτύου του Κράτους¹¹⁵, το οποίο ξεκίνησε το 2011 και είχε ως στόχο τη δημιουργία ενός κεντρικού κυβερνητικού δικτύου, που θα συνδέει τις κυβερνήσεις σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.¹¹⁶ Έτσι, το Υπουργικό Συμβούλιο της Γαλλίας επιδίωξε να δημιουργήσει ένα ασφαλές και σταθερό περιβάλλον για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών σε όλα τα επίπεδα, μέσω της διευκόλυνσης της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της δημόσιας διοίκησης.

Τέλος, σαφώς σύμφωνη με τα πρότυπα και τους όρους της OOP, είναι η πρωτοβουλία του προγράμματος «Tell Us Once» που ξεκίνησε το 2019, θέτοντας στο επίκεντρο, όπως προκύπτει και από την ονομασία, την αρχή της επαναχρησιμοποίησης δεδομένων από τη δημόσια διοίκηση και την αποφυγή της περιττής εκ νέου υποβολής τους από χρήστες των δημόσιων υπηρεσιών. Παράλληλα, η Γαλλία συμμετείχε ενεργά και στις προαναφερόμενες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες εφαρμογής της OOP, όπως τα έργα TOOP, SCOOP4C, STORK και STORK2, και ISA2. Μαζί με το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Τουρκία, η Γαλλία είναι επίσης μέλος του διασυνοριακού πιλοτικού έργου για την ανταλλαγή πιστοποιητικών γέννησης. Σύμφωνα δε με την πλατφόρμα «Joinup», η Γαλλία έχει αναρτήσει 16 ψηφιακές λύσεις για το ζήτημα του διαμοιρασμού των δεδομένων και

---

¹¹² gouvernement.fr , 2018α).

¹¹³ gouvernement.fr, 2019

¹¹⁴ Beta.Gouv.Fr, n.d

¹¹⁵ Réseau Interministériel de l'État - RIE

¹¹⁶ gouvernement.fr, 2016a

των πληροφοριών μεταξύ των δημόσιων διοικήσεων, αλλά και τη βελτίωση της πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες.

Σε διοικητικό επίπεδο, ο συντονιστικός ρόλος των προσπαθειών υλοποίησης του εγχειρήματος της βελτίωσης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στη Γαλλία εκτελείται από τον Υπουργό Εσωτερικών υπεύθυνο για ζητήματα Μεταρρύθμισης και Απλοποίησης.¹¹⁷ Με στόχο δε, την αύξηση της διαφάνειας σε κυβερνητικό επίπεδο, όλες οι αποφάσεις και οι στρατηγικές που λαμβάνονται διαχωρίζονται σε υποεθνικά επίπεδα, όπου οι περιφερειακές και τοπικές διοικήσεις μπορούν να διαχειριστούν την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους¹¹⁸.

Προσέτι, εξαιτίας του υψηλού επιπέδου συγκεντροποίησης του κράτους, η γαλλική κυβέρνηση ίδρυσε δύο οντότητες, οι οποίες θεωρούνται υπεύθυνες για τον δημόσιο μετασχηματισμό και την ψηφιοποίηση του κράτους¹¹⁹. Πρόκειται για την πρώτη και τη δεύτερη Διυπουργική Διεύθυνση Δημόσιου Μετασχηματισμού (Direction Interministérielle de la Transformation Publique – DITP) που υπάγονται στο Υπουργείο Κρατικής Μεταρρύθμισης και Απλοποίησης, υποστηρίζοντας το έργο του ψηφιακού μετασχηματισμού του κράτους. Στα βασικά τους καθήκοντα περιλαμβάνονται η παροχή ανεξάρτητης εμπειρογνομosύνης στη διαδικασία μετασχηματισμού που έχουν ξεκινήσει τα υπουργεία, με στόχο την εκπλήρωση του Σχεδίου Δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Ενώ η πρώτη Διεύθυνση εκτελεί ως επί το πλείστο καθήκοντα χάραξης πολιτικής και συντονισμού, η δεύτερη Διυπουργική Διεύθυνση Ψηφιακών Υποθέσεων και Κρατικού Συστήματος Πληροφοριών και Επικοινωνιών (Direction Interministérielle du Numérique et du Système d'Information et de Communication de l'Etat – DINSIC) είναι αρμόδια για την υλοποίηση των έργων μετασχηματισμού. Τέλος, αναπτύσσοντας ενιαία αρχιτεκτονική και πρότυπα πληροφορικής, η DINSIC είναι περαιτέρω υπεύθυνη για την ανάπτυξη έργων ανοιχτών δεδομένων.

Ενώ, λοιπόν, οι ως άνω τρεις φορείς επωμίζονται κατά κύριο λόγο το βάρος του κεντρικού σχεδιασμού και της υλοποίησης των πρωτοβουλιών του δημόσιου ψηφιακού μετασχηματισμού, εντούτοις υπάρχει και ένα σύνολο φορέων που

---

¹¹⁷ gouvernement.fr, 2016b).

¹¹⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019e

¹¹⁹ J.O. 21 Νοεμβρίου 2017

λειτουργούν συμπληρωματικά και υποστηρίζουν τη λειτουργία τους. Συγκεκριμένα, το Εθνικό Συμβούλιο Ψηφιοποίησης υποστηρίζει την ομοσπονδιακή λήψη αποφάσεων, παρέχοντας κατά βάση συμβουλευτικές υπηρεσίες και αξιολογώντας τον αντίκτυπο των κρατικών ψηφιακών πρωτοβουλιών στη βιομηχανία, την οικονομία και την κοινωνία¹²⁰.

Μια άλλη διοικητική διεύθυνση και δη η Διεύθυνση Νομικών Πληροφοριών και Διοίκησης υποστηρίζει την ομοσπονδιακή κυβέρνηση στη διαχείριση διοικητικών πληροφοριών που προέρχονται από τις δημόσιες υπηρεσίες¹²¹. Αρκετοί ακόμη φορείς, όπως ενδεικτικά η Εθνική Επιτροπή Πληροφορικής και Ελευθερίας, η Γαλλική Υπηρεσία Ασφάλειας Δικτύων και Πληροφοριών κλπ. είναι αρμόδιες για τη διασφάλιση της προστασίας των δεδομένων, παρέχοντας τις νομικές και τεχνικές βάσεις για την εφαρμογή μηχανισμών διασφάλισής τους¹²².

Τέλος, όπως ισχύει και με την προσέγγιση της κεντρικής στρατηγικής ψηφιοποίησης, η διαχείριση των δεδομένων που επεξεργάζονται οι φορείς της δημόσιας διοίκησης διαμορφώνεται επίσης με κεντρικό τρόπο σε επίπεδο ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Συγκεκριμένα, διακρίνονται διαφορετικοί τύποι και κατηγορίες δεδομένων και στη συνέχεια η Κυβέρνηση διορίζει διάφορα αρμόδια υπουργεία υπεύθυνα για τη διαχείριση και την προστασία των ως άνω διαφορετικών τύπων δεδομένων¹²³. Ειδικότερα, τα τηρούμενα δεδομένα κατανομούνται σε τέσσερα βασικά μητρώα και δη τα Μητρώα Αστικών υποθέσεων, Οχημάτων, Επιχειρήσεων και Φορολογίας και στη συνέχεια η κυβέρνηση διορίζει αντίστοιχα το Υπουργείο Δικαιοσύνης, το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Θάλασσας, το Εθνικό Ινστιτούτο Πνευματικής Ιδιοκτησίας και το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ως υπεύθυνους φορείς για την επιμέλεια των ως άνω δεδομένων.

Σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας, η Γαλλία επιδεικνύει μια ιστορικά συνεπή στάση σε σχέση με την ανάπτυξη του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου για την υποστήριξη της ανάπτυξης, όχι μόνο της γενικής προσέγγισης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αλλά και της εφαρμογής της OOP. Συγκεκριμένα, ήδη από το 2005, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση εξέδωσε διάταγμα σχετικά με την παροχή

---

¹²⁰ CNNum, n.d.).

¹²¹ DILA, n.d

¹²² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019e

¹²³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019e

τηλεүπηρεσιών, εξισώνοντας με τον τρόπο αυτό ήδη από τότε που τους παραδοσιακούς και τους ψηφιακούς τρόπους επικοινωνίας μεταξύ πολιτών και δημόσιων αρχών¹²⁴. Το παραπάνω διάταγμα μάλιστα αποτέλεσε τη βάση για την μετέπειτα έκδοση διατάγματος, το οποίο ρυθμίζει κατά τρόπο λεπτομερή τους όρους και τις διαδικασίες που διέπουν την ηλεκτρονική επικοινωνία των πολιτών με τις δημόσιες αρχές. Το εν λόγω διάταγμα τέθηκε σε ισχύ την 6-11-2014.

Επιτρέποντας την παροχή ορισμένων υπηρεσιών στο διαδίκτυο, το τελευταίο αυτό διάταγμα έδωσε την απαραίτητη ώθηση για την ψήφιση ενός νέου Κώδικα Σχέσεων μεταξύ Κοινωνίας και Διοίκησης την 17-3-2016. Ο εν λόγω Κώδικας υποχρέωσε τις δημόσιες διοικήσεις σε όλη τη γαλλική επικράτεια να παρέχουν ηλεκτρονικές υπηρεσίες στους πολίτες και τις επιχειρήσεις, αναδεικνύοντας ουσιαστικά την αναγκαιότητα ρύθμισης της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ του τελικού χρήστη και των δημοσίων αρχών, ακόμη και εντός της ίδιας της διοίκησης.

Προσέτι, υπογραμμίζοντας την άρρηκτη σύνδεση και την εξάρτηση της ποιότητας των ηλεκτρονικών υπηρεσιών από τη διαδικασία διαχείρισης των δεδομένων, ο παραπάνω Κώδικας προβλέπει την υποχρέωση επαναχρησιμοποίησης των διαθέσιμων στο κοινό δεδομένων. Η παραπάνω πρόβλεψη υποστηρίζεται συμπληρωματικά και από άλλο νομοθέτημα που επικεντρώνεται αποκλειστικά στην αρχή της επαναχρησιμοποίησης των δεδομένων ενθαρρύνοντας τους φορείς και τις αρχές της δημόσιας διοίκησης σε όλα τα επίπεδα να αντιμετωπίζουν τα «ανοιχτά δεδομένα», ήτοι τα αμέσως προσβάσιμα σε αυτές δεδομένα, ως την πρώτη τους πηγή.

Περαιτέρω, αναπτύσσοντας το διαμοιρασμό και την υποχρέωση της επαναχρησιμοποίησης ήδη συλλεχθέντων δεδομένων, η δημόσια διοίκηση στη Γαλλία βελτιώνει τη διασύνδεση των βασικών μητρώων δεδομένων, προκειμένου να διευκολύνει το διαμοιρασμό και άλλως πως την κοινή χρήση τους μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερομένων δημόσιων αρχών. Για την ανάπτυξη της παραπάνω πρωτοβουλίας, η Γαλλία υιοθέτησε την αρχή «Tell-Us-Once», η οποία αναμενόταν να μειώσει τη γραφειοκρατική επιβάρυνση των επιχειρήσεων έως το 2017¹²⁵. Παρά το γεγονός, ότι η αρχή Tell-Us-Once δεν ενσωματώθηκε ποτέ σε επίσημο νομικό

---

¹²⁴ J.O. 8 Δεκεμβρίου 2005

¹²⁵ gouvernement.fr, 2015

κείμενο, εντούτοις παρέμεινε ως γραπτή κατευθυντήρια γραμμή που συνόδευε αρκετούς κανονισμούς, οι οποίοι ρύθμιζαν την εφαρμογή της OOP στη Γαλλία.

Συγκεκριμένα, ο στόχος της νομοθετικής πρωτοβουλίας εφαρμογής της OOP στη Γαλλία ήταν διττός, Πρώτον, επιδιωκόταν η διασφάλιση της εμπιστευτικότητας και του ελέγχου της επεξεργασίας των δεδομένων των πολιτών, άλλως πως των προσωπικών τους δεδομένων. Δεύτερον, στόχευε στην δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης ανάμεσα στους πολίτες και τις δημόσιες αρχές, παραχωρώντας στους πολίτες δικαίωμα σφάλματος. Συγκεκριμένα, καταλείποντας περιθώρια σφάλματος κατά την αλληλεπίδραση με το νεοεισαχθέν σύστημα δημόσιας διοίκησης, χωρίς να αυτό να συνεπάγεται την επιβολή κυρώσεων αναμφίβολα αποτελεί μία ορθή προσέγγιση που ευνοεί την επιτυχία της εφαρμογής της OOP.

Αργότερα και συγκεκριμένα το 2019, ο Κανονισμός σχετικά με την εφαρμογή της OOP συμπληρώθηκε με δύο επιπρόσθετους κανονισμούς. Ειδικότερα, το πρώτο νομοθετικό διάταγμα ξεχώρισε ένα σύνολο δεδομένων, τα οποία ρητά προσδιόρισε ως δεδομένα που μπορούν να διαμοιραστούν μεταξύ των δημόσιων αρχών. Το δε δεύτερο εστίασε στη μείωση της γραφειοκρατικής επιβάρυνσης για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καταγράφοντας τον κατάλογο των εγγράφων και στοιχείων που δεν πρέπει να ζητηθούν εκ νέου από δημόσιους λειτουργούς σε περίπτωση που έχουν ήδη υποβληθεί στο παρελθόν.

Τέλος, με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας και της ακρίβειας των τηρούμενων σε εθνικό επίπεδο δεδομένων, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Γαλλίας υιοθέτησε διάφορους κώδικες, καθιστώντας λ.χ. υποχρεωτική την ενημέρωση των τηρούμενων στα εθνικά μητρώα δεδομένων, αλλά και την επεξεργασία τους με βάση συγκεκριμένους κανόνες και πρότυπα¹²⁶.

4.5 Η περίπτωση του Βελγίου

Σύμφωνα με τη Eurostat, το Βέλγιο είναι μια χώρα υψηλού εισοδήματος με πληθυσμό 11,4 εκατομμυρίων ανθρώπων. Ευρισκόμενο στη Δυτική Ευρώπη, το Βέλγιο χωρίζεται σε Ομοσπονδιακό-Περιφερειακό (Φλάνδρα, Βαλλονία και Πρωτεύουσα των Βρυξελλών) και σε κοινοτικό επίπεδο (ολλανδόφωνο, γαλλόφωνο και γερμανόφωνο). Σε όλα τα παραπάνω επίπεδα παρατηρείται η απονομή

---

¹²⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019e

αυτόνομων νομοθετικών, αλλά και εκτελεστικών σε πολιτιστικά και εκπαιδευτικά ζητήματα, ενώ οι περιφέρειες είναι υπεύθυνες για ένα ευρύτερο σύνολο θεμάτων – όπως η οικονομία, η απασχόληση, οι μεταφορές και η ενέργεια¹²⁷.

Περαιτέρω, το Βέλγιο συγκαταλέγεται ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες που καταγράφουν τις καλύτερες επιδόσεις στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI). Ειδικότερα, το Βέλγιο καταγράφει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στο δείκτη της συνδεσιμότητας στο Διαδίκτυο χάρη κυρίως στα ευθύς ανωτέρω αναφερόμενα εξαιρετικά γρήγορα ευρυζωνικά δίκτυα που διαθέτει. Ο παραπάνω παράγοντας οδήγησε ομοίως στην αύξηση του αριθμού των πολιτών που αλληλεπιδρούν με τις δημόσιες αρχές μέσω του Διαδικτύου (59% έναντι του μέσου όρου της ΕΕ 53%).

Ακόμη, το Βέλγιο επιδεικνύει υψηλό επίπεδο υλοποίησης στη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας μέσω της ενθάρρυνσης της περιφερειακής συνεργασίας και της συμμετοχής σε προγράμματα της Ε.Ε.¹²⁸. Όσον αφορά δε, στο ζήτημα της εφαρμογής της διαδικασίας ηλεκτρονικής ταυτοποίησης, αξίζει να σημειωθεί πως το Βέλγιο παρουσιάζει σχεδόν τρεις φορές υψηλότερο του ευρωπαϊκού μέσου όρου ποσοστό απόδοσης σε σχέση με τη διασυννοριακή διαθεσιμότητα υπηρεσιών eID για τους πολίτες του. Παράλληλα, καταγράφει εξίσου σημαντικά υψηλότερο του ευρωπαϊκού μέσου όρου ποσοστό και σε σχέση με τη λειτουργία των εθνικών συστημάτων eID εντός της εδαφικής του επικράτειας¹²⁹.

Ακολούθως, την εκπεφρασμένη πολιτική βούληση για ψηφιοποίηση ειδικά στο πεδίο των δημόσιων υπηρεσιών υποστηρίζει κατά βάση η ΓΔ Ψηφιακού Μετασχηματισμού, η οποία υποστηρίζει επίσης τις προσπάθειες των περιφερειακών οργανισμών και τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν για τη δημιουργία σύγχρονων προτάσεων και λύσεων για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση¹³⁰.

Ενισχύοντας την προσπάθεια ανάπτυξης προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο, η ΓΔ Ψηφιακού Μετασχηματισμού συμμετέχει ταυτόχρονα και στην υλοποίηση του προγράμματος «Digital Belgium», σκοπεύοντας να καταστήσει το Βέλγιο έναν από

---

¹²⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018β

¹²⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019α

¹²⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019δ

¹³⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018β

τους μεγαλύτερους ευρωπαϊκούς ψηφιακούς «κόμβους». Δίνοντας προτεραιότητα στην ψηφιοποίηση της οικονομίας, των υποδομών, της αγοράς εργασίας, των κυβερνητικών υπηρεσιών και της ψηφιακής ασφάλειας, η πολιτική ατζέντα της χώρας ενθάρρυνε τη δημιουργία πολλαπλών νεοφυών επιχειρήσεων και πολιτικών πρωτοβουλιών, προκειμένου να αναδειχθούν τα πιθανά οφέλη της ψηφιοποίησης¹³¹.

Αυτό το πρόγραμμα ενεργεί σύμφωνα με την Ομοσπονδιακή Στρατηγική για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση που ανακοινώθηκε το 2009, η οποία στόχευε στην εδραίωση της δημόσιας διοίκησης στο πλαίσιο της ενιαίας ψηφιακής πρωτοβουλίας που ενσωματώνει όλες τις υπάρχουσες αρμοδιότητες και ιδιαιτερότητες των δημόσιων αρχών. Η διασφάλιση των αρχών ασφαλείας ενθαρρύνει τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών επιπέδων διοίκησης, προκειμένου να παρέχονται ολοκληρωμένες υπηρεσίες σε Βέλγους πολίτες και επιχειρήσεις και να απλοποιηθούν οι σχετικές διοικητικές διαδικασίες.¹³²

Παράλληλα με την υλοποίηση ομοσπονδιακών προγραμμάτων ψηφιοποίησης, εκκίνησαν και αρκετές περιφερειακές σε περιφερειακό επίπεδο, για την υποστήριξη της διαδικασίας ψηφιοποίησης των περιφερειών. Ειδικότερα, το 2015, η περιφέρεια της Φλάνδρας παρουσίασε το φιλόδοξο σχέδιό της με τίτλο «Φλάνδρα ριζικά ψηφιακή». Στόχος του εν λόγω σχεδίου ήταν η δημιουργία μιας πρωτοβουλίας «ομπρέλας» που θα συμπεριελάμβανε όλα τα προγράμματα ψηφιοποίησης σε τοπικό επίπεδο. Ταυτόχρονα, αναδεικνύοντας το όραμα του δημόσιου ψηφιακού μετασχηματισμού, το πρόγραμμα επιδίωκε να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και να ενισχύσει την εστίασή τους στους ίδιους τους χρήστες-πολίτες.

Κατά παρόμοιο τρόπο, η κυβέρνηση της περιφέρειας της Βαλλονίας σχεδίασε την περιφερειακή της ψηφιακή στρατηγική για τη χρονική περίοδο 2019-2024, προκρίνοντας την ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών και των επιχειρήσεων ως μία από τις βασικές προτεραιότητές της. Επιπλέον, τονίστηκαν, η ανάγκη, αφενός αξιοποίησης του κοινωνικοοικονομικού δυναμικού της περιοχής, αφετέρου ανάδειξης

---

¹³¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019δ

¹³² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019δ).

και κατανόησης της προστιθέμενης αξίας που ενσωματώνει ο ψηφιακός μετασχηματισμός¹³³.

Ιστορικά, παρά τον σημαντικό αριθμό πολιτικών πρωτοβουλιών που προσανατολίζονταν στην ανάγκη ανάπτυξης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στη χώρα, οι πρώτες απόπειρες δημιουργίας δημόσιου ψηφιακού χώρου στο Βέλγιο χρονολογούνται το 1999 και σχετίζονται με μια ομοσπονδιακή πολιτική που συνόψιζε το βελγικό όραμα για την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στον χαρακτηριστικό τίτλο «Ο δρόμος προς τον 21ο αιώνα»¹³⁴.

Εν συνεχεία, ανανεώνοντας συνεχώς τις πολιτικές του, το Βέλγιο εξέδωσε διάφορες οδηγίες, προέβη στην ίδρυση ψηφιακών υπηρεσιών και ανακοίνωσε συμφωνίες συνεργασίας, τόσο μεταξύ των περιφερειών, όσο και σε διακρατικό επίπεδο. Το 2003 μάλιστα, το Βέλγιο έγινε μία από τις πρώτες χώρες που εγκαινίασαν ένα εθνικό σύστημα eID¹³⁵. Παρουσιάστηκε το 2003, το πιλοτικό έργο είχε ήδη αναπτυχθεί σε ομοσπονδιακό επίπεδο το 2004 (Loi 2004-09-01/33, 2004) φτάνοντας στο 100% της διάδοσης των καρτών eID έως το 2011 (Gemalto, 2020). Επίσης, ως ένα από τα πρώτα κράτη μέλη της ΕΕ που παρουσίασαν την εθνική τους λύση eID στην κοινότητα eIDAS (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018a), το βελγικό σύστημα eID έλαβε το υψηλότερο επίπεδο διασφάλισης και έδειξε το τρίτο καλύτερο αποτέλεσμα όσον αφορά τη διασυνοριακή διαθεσιμότητα eID στο Ευρώπη¹³⁶.

Η υψηλή πολιτική προτεραιότητα στην ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και οι δυνατότητες που ανοίγονται από μια σχετικά σύντομη ανάπτυξη του εθνικού συστήματος ηλεκτρονικής ταυτοποίησης- eID επιτρέποντας στη χώρα να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που πρόσφεραν αντίστοιχες πρωτοβουλίες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Συμμετέχοντας, λοιπόν στις διεργασίες, τόσο του STORK 1, όσο και του STORK2, το 2008 και το 2012 αντίστοιχα, το Βέλγιο είχε την ευκαιρία να αξιολογήσει τις συλλογικές προσπάθειες των κρατών μελών της Ε.Ε. και να εξετάσει την ετοιμότητα, τόσο αυτών, όσο και της δικής του προτεινόμενης λύσης eID σε διασυνοριακό πλαίσιο.

---

¹³³ digitalwallonia.be, n.d

¹³⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014β

¹³⁵ Loi 2003-03-25/31, 2003

¹³⁶ Tinholt et al., ο.π., 2019.

Τούτων λεχθέντων και δεδομένου, ότι η ηλεκτρονική ταυτοποίηση, δηλαδή, η ύπαρξη ενός αξιόπιστου συστήματος eID αποτελεί μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή της OOP, καθίσταται σαφές, ότι το Βέλγιο ήταν σχετικά καλά προετοιμασμένο για την εφαρμογή της εν λόγω αρχής. Συγκεκριμένα, στηριζόμενη στα πρότυπα της OOP, η Φλάνδρα ανέπτυξε και κυκλοφόρησε ήδη από το 2006 την πλατφόρμα «MAGDA» (Maximum Data Sharing between Agencies). Ειδικότερα, με κεντρικό στόχο την ανάπτυξη μιας αυθεντικής πηγής πληροφοριών, που θα περιλαμβάνει δεδομένα για πολίτες, επιχειρήσεις και δημόσια διοίκηση, το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε τη ναυαρχίδα στις μελλοντικές προσπάθειες της χώρας να αναπτύξει και να εφαρμόσει πρακτικές εφαρμογής της OOP¹³⁷.

Είναι χαρακτηριστικό, ότι χάρις στην υλοποίηση και υιοθέτηση του παραπάνω έργου-συστήματος αποκηρύχθηκε η κακή πρακτική της επαναλαμβανόμενης συλλογής των ίδιων δεδομένων από πολίτες και επιχειρήσεις, ενθαρρύνθηκε η κεντρική διαχείριση των συλλεγόμενων δεδομένων, ενώ το εν λόγω σύστημα έφτασε στην πορεία να εξυπηρετεί συνολικά 190 φορείς και 13 τμήματα της φλαμανδικής κυβέρνησης¹³⁸.

Τέλος, στην προσπάθεια επέκτασης της λειτουργικότητας των υπηρεσιών της, η πλατφόρμα MAGDA μεταφέρθηκε σε περιβάλλον που βασίζεται σε υποδομές υπολογιστικής νέφους (cloud), ενώ έτυχε και πανευρωπαϊκής αναγνώρισης, καθώς αναδείχτηκε ως μία από τις πλέον υποδειγματικές και αξιόπιστες λύσεις, στα πλαίσια διοργάνωσης των έργων SCOOP4C και TOOP¹³⁹.

Σε διοικητικό λοιπόν επίπεδο, όπως αναφέρθηκε ήδη προηγουμένως, το Βέλγιο χαρακτηρίζεται από μια ομοσπονδιακή δομή, που χωρίζει την εξουσία της κυβέρνησης σε ομοσπονδιακό, περιφερειακό και κοινοτικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, ενώ κάθε περιφέρεια και κοινότητα έχει το δικαίωμα να νομοθετεί και να ασκεί τις εξουσίες της σε θέματα που αφορούν τους τομείς των αρμοδιοτήτων της, στόχος της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης είναι να διασφαλίσει τη συμμόρφωση των τομεακών

---

¹³⁷ Informatie Vlaanderen, n.d.-a

¹³⁸ MAGDA 2.0, 2014

¹³⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018β

πολιτικών και πρακτικών και να δημιουργήσει ένα γενικό πλαίσιο για τη συνεπή εκπλήρωση των εθνικών στρατηγικών¹⁴⁰.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί πως δεδομένου του παραπάνω, τρόπον τινά, κατακερματισμού των εξουσιών και της συνακόλουθης συνύπαρξης αρκετών διαφορετικών στρατηγικών και νομοθετικών πλαισίων σε επίπεδο περιφερειών, εντούτοις, εξακολουθεί να υφίσταται η ανάγκη για ένα ενοποιημένο όραμα ψηφιακής στρατηγικής και προτεραιοτήτων που διαμορφώνονται σε εθνικό, ομοσπονδιακό επίπεδο, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέργεια, τόσο των περιφερειακών, όσο και των ομοσπονδιακών κυβερνήσεων¹⁴¹.

Προσέτι, διαθέτοντας σχετική ανεξαρτησία όσον αφορά στον τρόπο διάδοσης της ψηφιοποίησης, η δημόσια διοίκηση των Περιφερειών ίδρυσε περιφερειακούς φορείς αρμόδιους για την υλοποίηση πρωτοβουλιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα, η Υπηρεσία Πληροφοριών της Φλάνδρας, η Μονάδα Ηλεκτρονικής Διαχείρισης και Απλούστευσης στη Βαλλονία και το Περιφερειακό Κέντρο Πληροφορικής των Βρυξελλών στις Βρυξέλλες υποστηρίζουν την εθνική στρατηγική και συνεργάζονται στενά με τα όργανα και τις Αρχές της δημόσιας διοίκησης σε τοπικό επίπεδο για την υλοποίηση των προτεινόμενων λύσεων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης¹⁴².

Παράλληλα, η σχετική ελευθερία αναφορικά με τον τρόπο συμμόρφωσης με τις στρατηγικές της Κυβέρνησης και τα εθνικά και ευρωπαϊκά ρυθμιστικά πλαίσια ενδέχεται να δημιουργήσει κάποιες αποκλίσεις όσον αφορά τα αποτελέσματα συγκεκριμένων πρωτοβουλιών, αλλά και τις διαφορετικές μεθόδους που εφαρμόζονται για την εφαρμογή τους. Στην περίπτωση αυτή, η πολιτική βούληση του αρμόδιου οργάνου είναι αρκετά πιθανό να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην πρόοδο των εν λόγω διεργασιών. Για παράδειγμα, η περιφέρεια της Φλάνδρας επέδειξε αρκετά μεγαλύτερο ζήλο για την ανάπτυξη λύσεων σε σχέση με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, με αποτέλεσμα η Περιφέρεια να αναπτύξει και να αναδείξει τις δικές της πρωτοβουλίες εφαρμογής της OOP, με ορισμένες εξ αυτών μάλιστα να

---

¹⁴⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018β

¹⁴¹ Βλ. σχετικά πρόγραμμα ISA2, 2018

¹⁴² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018β

λαμβάνουν πολύ θετικές αξιολογήσεις και να υιοθετούνται από όργανα της δημόσιας διοίκησης και σε άλλες περιφέρειες¹⁴³.

Περαιτέρω, η πολυπλοκότητα της διοικητικής δομής στο Βέλγιο συντηρείται μέσω ενός πολύπλοκου δικτύου οργανισμών, που τελούν υπό τον συντονισμό του Γραφείου Ψηφιακού Μετασχηματισμού. Προσέτι, το Ομοσπονδιακό Κυβερνητικό Τμήμα Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (Fedict), ένα από τα εσωτερικά τμήματα της ΓΔ Ψηφιακού Μετασχηματισμού, αναλαμβάνει το ρόλο του συντονισμού των εθνικών μητρώων δεδομένων¹⁴⁴, ήτοι έναν εξαιρετικά κρίσιμο ρόλο στη διαχείριση των προσπαθειών εφαρμογής της OOP στη χώρα.

Σίγουρα δε, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί ο κομβικός ρόλος που διαδραματίζει η Fedict. Συγκεκριμένα, μετά την εξασφάλιση της δυνατότητας επαναχρησιμοποίησης των τηρούμενων στα δημόσια μητρώα δεδομένων, ήτοι μετά την ψήφιση σχετικού νομοσχεδίου το 2014¹⁴⁵, η Fedict ήταν υπεύθυνη για τον συντονισμό των διαδικασιών ενσωμάτωσης των ηλεκτρονικώς τηρούμενων δεδομένων και τη διασφάλιση του διαλόγου ανάμεσα στους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς.

Συγκεκριμένα, στους βασικούς στόχους της Fedict περιλαμβάνονται η μείωση του φόρτου εργασίας των διαφόρων διοικητικών υπηρεσιών σε εθνικό, αλλά και τοπικό επίπεδο, αλλά και η δημιουργία ενός ασφαλούς και αξιόπιστου περιβάλλοντος, άλλως πως, ενός κύκλου εμπιστοσύνης μεταξύ τους. Ομοίως, αξιοσημείωτη είναι και η συμβολή της στη δημιουργία μηχανισμών παρακολούθησης των έγκυρων πηγών δεδομένων που είναι απαραίτητες για τους φορείς παροχής ενοποιημένων υπηρεσιών¹⁴⁶.

Επιπλέον, οι προσπάθειες του Γραφείου Ψηφιακού Μετασχηματισμού της ΓΔ για την καθιέρωση μιας προσέγγισης, σύμφωνης με τα πρότυπα της OOP, υποστηρίζεται περαιτέρω από τα αντίστοιχα υπουργεία και τους αρμόδιους φορείς και όργανα της δημόσιας διοίκησης. Συγκεκριμένα, ορίζοντας το Υπουργείο Εσωτερικών και Οικονομικών, τα Ομοσπονδιακά Υπουργεία Κινητικότητας και Μεταφορών, Οικονομίας και Κοινωνικής Ασφάλισης αντίστοιχα υπεύθυνα για τη

---

¹⁴³ Βλ. σχετικά Cave et al., 2015

¹⁴⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019d

¹⁴⁵ Loi 2014-04-19/52, 2014

¹⁴⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019d

διαχείριση διαφορετικών μητρώων βάσης, το Γραφείο Ψηφιακού Μετασχηματισμού υποχρέωσε ουσιαστικά τους αντίστοιχους φορείς να συμμορφωθούν με τις επιταγές της OOP.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, ότι η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία για την Απλοποίηση της Διοίκησης, η οποία έχει ως στόχο να συνδράμει στις προσπάθειες απλοποίησης των εσωτερικών και εξωτερικών διοικητικών διαδικασιών, ανέλαβε μια πρωτοβουλία που στοχεύει ακριβώς στην ενίσχυση και υποστήριξη της αλληλεπίδρασης μεταξύ αφενός της εθνικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης, αφετέρου των πολιτών και των επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, εκπαιδύοντας τους τελικούς χρήστες σε σχέση με τα πλεονεκτήματα της OOP και τους ειδικούς κανονισμούς που διέπουν την εφαρμογή της, ενθαρρύνεται η συμμετοχή τους στη διαδικασία συνδημιουργίας και τους δίνεται η ευκαιρία να μοιραστούν τις προτάσεις τους απευθείας με την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση¹⁴⁷.

Σε επίπεδο εθνικής νομοθεσίας, η οδηγία για την επαναχρησιμοποίηση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2003 και ρύθμισε την ανάγκη ενθάρρυνσης της επαναχρησιμοποίησης δημόσιων δεδομένων από τα κράτη μέλη της ΕΕ¹⁴⁸. Επιδιώκοντας να ευθυγραμμίσει την εθνική νομοθεσία με το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο, το Βέλγιο εξέδωσε διάταγμα σχετικά με τις διαδικασίες και τα χρονικά όρια που ισχύουν στα πλαίσια χειρισμού αιτημάτων επαναχρησιμοποίησης πληροφοριών του δημόσιου τομέα το 2007¹⁴⁹.

Εφαρμόζοντας τις παραπάνω επιταγές στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών σε αρκετούς διαφορετικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων αυτών των οικονομικών, των μεταφορών, της απασχόλησης κ.λπ., η εθνική κυβέρνηση έδωσε επίσημο χαρακτήρα στις διαδικασίες επαναχρησιμοποίησης των δημόσιων πληροφοριών, ενώ επέβαλε την θέσπιση παρόμοιων κανονισμών και στις κυβερνήσεις περιφερειών και κοινοτήτων¹⁵⁰.

Ταυτόχρονα σχεδόν με το ως άνω διάταγμα, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση εξέδωσε νομοσχέδιο σχετικά με τις αρχές που διέπουν την επαναχρησιμοποίηση των

---

¹⁴⁷ kafka.be, n.d.

¹⁴⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2003

¹⁴⁹ Loi 2007-10-29/31, 2007

¹⁵⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019d

πληροφοριών στο δημόσιο τομέα, εξετάζοντας μετά ταύτα το ζήτημα υπό το πρίσμα του απορρήτου και της ευαισθησίας των δεδομένων¹⁵¹. Στη συνέχεια, το παραπάνω πλαίσιο αντικαταστάθηκε από εθνικό νόμο που ψηφίστηκε για τη ρύθμιση του ζητήματος της επαναχρησιμοποίησης τηρούμενων από το δημόσιο δεδομένων το 2016.

Με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο διαμορφώθηκε ένα γενικό ρυθμιστικό πλαίσιο για την επαναλαμβανόμενη χρήση πληροφοριών που έχουν συλλέξει και τηρούν οι δημόσιες αρχές και τα όργανα της δημόσιας διοίκησης. Στο εν λόγω νομοσχέδιο μετά ταύτα καθορίστηκαν οι βασικές αρχές που διέπουν την οργάνωση, την αποθήκευση και την πρόσβαση στα ως άνω δεδομένα, ενώ προσδιορίστηκαν οι πηγές τους, αλλά και οι διαδικασίες διαχείρισης και πρόσβασης σε αυτά¹⁵².

Ακολούθως, η εθνική στρατηγική «Ανοικτών Δεδομένων» που εγκρίθηκε το 2015, οδήγησε σε περαιτέρω ενθάρρυνση της καθιέρωσης ενός ψηφιακού οικοσυστήματος στο Βέλγιο, υποχρεώνοντας τις επιχειρήσεις να καταστήσουν προσβάσιμα σύνολα δεδομένων, ακόμη δε και εταιρικά έγγραφα.¹⁵³ Προωθώντας ουσιαστικά την εφαρμογή της αρχής «open by default», η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της χώρας καθιέρωσε, επίσης, την υποχρέωση χορήγησης των δεδομένων σε μηχανικά αναγνώσιμη μορφή, προκειμένου να μειώσει την εξάρτηση από την ανθρώπινη αλληλεπίδραση και να βελτιώσει τη σημασιολογική συνοχή εντός των συνόλων και των πηγών δεδομένων.

Παράλληλα, οι κυβερνητικές προσπάθειες για μεγαλύτερη ενσωμάτωση των επιχειρηματικών δεδομένων συνοδεύτηκαν από την ψήφιση του ειδικού νόμου για την εφαρμογή της OOP στη χώρα το 2014¹⁵⁴. Συγκεκριμένα, ανάγοντας την επαναχρησιμοποίηση δεδομένων σε μία από τις πλέον θεμελιώδεις αρχές του βελγικού συστήματος ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ο νέος νόμος ενέταξε στο ρυθμιστικό του πεδίο πολλούς δημόσιους τομείς, καθιστώντας την επαναχρησιμοποίηση δεδομένων τον νέο βασικότερο κανόνα στα πλαίσια παροχής δημόσιων υπηρεσιών.

---

¹⁵¹ Loi 2007-03-07/36, 2007

¹⁵² Loi 2016 -05-04/17, 2016

¹⁵³ De Croo, 2015

¹⁵⁴ Loi 2014-05-05/06, 2014

Βέβαια, ο μετασχηματισμός στον τομέα της διαχείρισης δεδομένων από τη δημόσια διοίκηση κατέστη εφικτός χάρη στην προηγούμενη ανάπτυξη εθνικών συστημάτων ταυτοποίησης και τη δημιουργία κεντρικών μητρώων και βάσεων δεδομένων που συνολικά επέτρεψαν την ανάκτηση των απαραίτητων πληροφοριών και τον συντονισμό της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ διαφόρων οργάνων και Αρχών της δημόσιας Διοίκησης και διαφορετικών συνδεδεμένων μητρώων¹⁵⁵.

Εν κατακλείδι, ενώ το προαναφερόμενο νομοθετικό πλαίσιο ανέδειξε τις βασικές αρχές και τα πρότυπα της OOP και τη σημασία τους για τις βελγικές δημόσιες υπηρεσίες, ο νόμος για την ηλεκτρονική ταυτοποίηση που ψηφίστηκε το 2017 ανταποκρινόμενος στον Κανονισμό eIDAS της Ε.Ε. υπήρξε εξίσου σημαντικός στην προσπάθεια εφαρμογής της υπό κρίση αρχής και μάλιστα σε διασυνοριακό επίπεδο, καθώς καταρχήν υποστήριξε την ανάγκη διασφάλισης της διασυνοριακής λειτουργικότητας των εθνικών μέσων ηλεκτρονικής ταυτοποίησης eID¹⁵⁶.

Συγκεκριμένα, βάσει του νέου Κανονισμού, η ΓΔ Ψηφιακού Μετασχηματισμού θα έπρεπε να αναπτύξει ένα ελάχιστο σύνολο δεδομένων ταυτοποίησης, προκειμένου να καταστεί εφικτή η ανταλλαγή δεδομένων και ταυτοποίηση των φορέων τους-χρηστών σε διασυνοριακό επίπεδο. Όπως καθίσταται, λοιπόν σαφές η εξασφάλιση της δυνατότητας αναγνώρισης αλλοδαπών πολιτών και επιχειρήσεων σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ αναμφίβολα συμβάλλει στην ευρύτερη διάδοση της OOP, επιτρέποντας την επαναχρησιμοποίηση δεδομένων όχι μόνο εντός των εθνικών συνόρων αλλά και στα πλαίσια παροχής ενοποιημένων διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών¹⁵⁷.

---

¹⁵⁵ Toots, M., McBride, K., Kalvet, T. and Krimmer, R., 2017, May. Open data as enabler of public service co-creation: Exploring the drivers and barriers. In 2017 Conference for E-Democracy and Open Government (CeDEM) (pp. 102-112). IEEE.

¹⁵⁶ Loi 2017-07-18/09, 2017

¹⁵⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019d

Κεφάλαιο 5^ο : Η αρχή «μόνο άπαξ» στην Ελλάδα

5.1 Η σύνδεση της ΟΟΡ με τις αρχές του διοικητικού δικαίου

Ως γνωστόν, η θεμελιώδης για το διοικητικό δίκαιο αρχή της νομιμότητας θεμελιώνεται στο Σύνταγμα ως έκφανση της αρχής της διάκρισης των λειτουργιών (άρθρο 26 Σ), αποτελώντας πυλώνα της εφαρμογής των αρχών του κράτους δικαίου (άρθρο 25 §1 Σ). Ειδικότερα, από την αρχή της νομιμότητας απορρέει η υποχρέωση της δημόσιας διοίκησης να σέβεται τις επιταγές, απαγορεύσεις και ρυθμίσεις που θεσπίζει ο νομοθέτης.

Συγκεκριμένα, η τήρηση της αρχής της νομιμότητας επιβάλλει στα όργανα της δημόσιας διοίκησης την υποχρέωση να ενεργούν εντός των πλαισίων του νόμου, χωρίς ταυτόχρονα να περιορίζονται τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των πολιτών, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που τούτο γίνεται υπό την επιφύλαξη του νόμου. Με την υπαγωγή της δημόσιας διοίκησης στους κανόνες δικαίου που ψηφίζει η Βουλή, επιτυγχάνεται εμμέσως η υποταγή των οργάνων της δημόσιας διοίκησης στη βούληση του εκλογικού σώματος, ήτοι στου πολίτες εν στενή εννοία, ως φορέα της λαϊκής κυριαρχίας¹⁵⁸.

Προσέτι, σύμφωνα με μία άλλη θεμελιώδη αρχή για το Διοικητικό Δίκαιο και δη την αρχή της χρηστής διοίκησης, τα όργανα της Δημόσιας Διοίκησης είναι υποχρεωμένα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους, σύμφωνα με το περί δικαίου αίσθημα, την αρχή της αναλογικότητας, με επιείκεια, αλλά και στα πλαίσια που τάσει η αρχή της νομιμότητας, προκειμένου αποφεύγεται η εφαρμογή άδικων για τους διοικούμενους λύσεων.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την εν λόγω θεμελιώδη αρχή, τα όργανα της δημόσιας διοίκησης οφείλουν να διευκολύνουν τους διοικούμενους όσον αφορά στην προστασία των συμφερόντων τους και την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Υπό το πρίσμα και το καθεστώς της αρχής της χρηστής διοίκησης μετά ταύτα, η Δημόσια Διοίκηση οφείλει να ασκεί εγκαίρως και αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές

---

¹⁵⁸Γέροντας, Α. and Δικαίου, Ε.Γ.Δ., 2014. εκδ.

της, να λειτουργεί διαφανώς, να ενημερώνει τους διοικούμενους για τα δικαιώματά τους και να διασφαλίζει την απόλαυση ποιοτικών υπηρεσιών από τους πολίτες¹⁵⁹.

Τούτων λεχθέντων και δεδομένη της υποχρέωσης των Οργάνων της Διοίκησης να ενεργούν κατά τρόπο διαφανή, στο διοικητικό Δίκαιο θεμελιώδης θεωρείται και η αρχή της διαφάνειας, άλλως πως της φανεράς δράσης των οργάνων της δημόσιας διοίκησης, η οποία θεμελιώνεται στο άρθρο 5Α Σ, όπου κατοχυρώνεται το δικαίωμα των διοικούμενων στην πληροφόρηση. Συγκεκριμένα, η διαφάνεια και η δημοσιότητα λογίζονται ως βασικές εκφάνσεις της δημοκρατικής αρχής, καθώς συμβάλλουν σημαντικά στην διευκόλυνση του ελέγχου της δράσης των κρατικών οργάνων και αρχών από τους πολίτες.

Ειδικότερα, οι φανερές δράσεις και η διαφάνεια στις ενέργειες της Δημόσιας Διοίκησης συμβάλλουν δραστικά στις προσπάθειες καταπολέμησης της διαφθοράς και φαινομένων διαπλοκής στη δημόσια διοίκηση, ενώ αποτελεί εγγύηση του ελέγχου, ενισχύει την αποτελεσματικότητα στη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης, αλλά και την προστασία των δικαιωμάτων των διοικουμένων. Για παράδειγμα μέσω του προγράμματος Δι@ύγεια που θεσπίστηκε με τον Ν. 3861/2010) κατέστη υποχρεωτική η δημοσίευση όλων των αποφάσεων των διοικητικών οργάνων και αρχών που έχουν οικονομικό αντικείμενο, ώστε να έχουν πρόσβαση σε αυτές οι ίδιοι οι διοικούμενοι.

Η σύνδεση ανάμεσα στις ως άνω θεμελιώδεις αρχές του Διοικητικού Δικαίου και την αρχή «μόνον άπαξ» καθίσταται ήδη σαφής από την ενσωμάτωση της υποχρέωσης τήρησης της αρχής στην ελληνική έννομη τάξη και δη από την πρόβλεψη στο Ν. 4727/2020. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 3 παρ. 1 του εν λόγω νομοθετήματος προβλέπονται οι γενικές αρχές της ψηφιακής διακυβέρνησης, μεταξύ των οποίων φυσικά περιλαμβάνονται, τόσο οι ως άνω γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, όσο και η ΟΟΡ.

Προσέτι, μέσω της σαφούς αναφορά στην ΟΟΡ στο κείμενο του παραπάνω νόμου θεσπίζεται σαφώς η υποχρέωση της Δημόσιας Διοίκησης να την εφαρμόζει, σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας και να απέχει στο εξής ή σε κάθε περίπτωση να

---

¹⁵⁹Ευστρατίου, Π.Μ., 2014. Δημοκρατική αρχή και Διοικητικό Δίκαιο. Εκδόσεις Σάκκουλα ΑΕ.

περιορίσει τις καταχρηστικές πρακτικές της επανειλημμένης επανα- συλλογής των ίδιων πληροφοριών και στοιχείων από τους πολίτες στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Η υιοθέτηση της OOP αποτελεί φυσικά και έκφανση της αρχής της χρηστής δημόσιας διοίκησης, καθώς υιοθετώντας την εν λόγω αρχή η Διοίκηση θα μπορεί, τουλάχιστο στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, να δρα αποτελεσματικά, να εξυπηρετεί τους πολίτες όσον αφορά στην άσκηση των δικαιωμάτων τους και να τους παρέχει ποιοτικές υπηρεσίες χάρις στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν τα σύγχρονα διαλειτουργικά συστήματα πληροφορικής κατά τα πρότυπα της OOP.

Τέλος, προφανής είναι και η σύνδεση της OOP με την αρχή της διαφάνειας. Η εν λόγω σύνδεση άλλωστε κατέστη σαφής ήδη από το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση για το χρονικό διάστημα 2016–2020. Ειδικότερα, ο συνδυασμός της προσέγγισης της OOP με την αρχή της διαφάνειας είναι κομβικής σημασίας για την επίτευξη αποτελεσματικής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, καθώς μέσω της οργάνωσης των συστημάτων παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, σύμφωνα με τα πρότυπα των ανωτέρω αρχών και δη με τρόπο απλό, εύκολο και κυρίως διαφανή, οι πολίτες-χρήστες θα είναι σε θέση να γνωρίζουν τι πραγματικά συμβαίνει με τη συλλογή και το διαμοιρασμό των δεδομένων τους.

5.2 Η OOP και η αρχή της αναλογικότητας (ελαχιστοποίησης των δεδομένων) του ΓΚΠΔ

Βέβαια, παρά την προφανή σύνδεση ανάμεσα στην OOP και τις ως άνω θεμελιώδεις αρχές του Διοικητικού Δικαίου, η αρχή εκείνη στην οποία θα λέγαμε, ότι προδήλως βρίσκεται εγγύτερα η OOP σε επίπεδο περιεχομένου και σκοπού δεν είναι άλλη από την αρχή της αναλογικότητας- ελαχιστοποίησης των δεδομένων που προβλέπεται ως βασική αρχή της επεξεργασία δεδομένων στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την παραπάνω αρχή η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει:

- να περιορίζεται στο αναγκαίο μέτρο για την εκπλήρωση νόμιμου σκοπού.
- να πραγματοποιείται, μόνο όταν ο σκοπός της επεξεργασίας δεν μπορεί να επιτευχθεί με άλλα μέσα.

- ο δεν θα πρέπει να επεμβαίνει δυσανάλογα στα συμφέροντα, στα δικαιώματα και στις ελευθερίες των ατόμων.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ως άνω αρχή σε επεξεργασία θα πρέπει να υποβάλλονται, μόνο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι «κατάλληλα, συναφή και δεν είναι δυσανάλογα σε σχέση με τον σκοπό για τον οποίο συλλέγονται και/ή υφίστανται περαιτέρω επεξεργασία»¹⁶⁰. Ως εκ τούτου, τα προσωπικά δεδομένα που συλλέγονται και υποβάλλονται σε επεξεργασία θα πρέπει να είναι αναγκαία για την επίτευξη του δηλωθέντος σκοπού της πραγματοποιούμενης επεξεργασίας, ενώ αντίστοιχα οι Υπεύθυνοι Επεξεργασίας θα πρέπει να περιορίζουν κατά τρόπο αυστηρό τη συλλογή προσωπικών, μόνο σε όσα είναι άμεσα συναφή με τον επιδιωκόμενο με την επεξεργασία σκοπό.

Ταυτόχρονα, και στην πρόβλεψη του άρθρου 5 παράγραφος 1 της Εκσυγχρονισμένης Σύμβασης 108 περιέχεται απαίτηση σχετικά με την αναλογικότητα κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε σχέση με τον επιδιωκόμενο της. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η διατήρηση εύλογης ισορροπίας ανάμεσα σε όλα τα διακυβευόμενα συμφέροντα σε όλα τα στάδια της επεξεργασίας. Τούτο σημαίνει, ότι : «[δ]εδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι κατάλληλα και συναφή, αλλά συνεπάγονται δυσανάλογη επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες που διακυβεύονται θα πρέπει να θεωρούνται υπερβολικά»¹⁶¹.

Η σύνδεση μεταξύ των δύο αρχών είναι κάτι παραπάνω από προφανής. Ειδικότερα, μπορεί το περιεχόμενό τους να μην είναι ακριβώς το ίδιο, καθώς η OOP αφορά συγκεκριμένα στο ζήτημα της συλλογής στοιχείων των πολιτών από τις δημόσιες αρχές, ενώ το πεδίο εφαρμογής της αρχής της ελαχιστοποίησης του ΓΚΠΔ αφορά εν γένει στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εντούτοις οι δύο αρχές κατατείνουν στο ίδιο αποτέλεσμα επιδιώκοντας παρόμοιους σκοπούς και δη την αποφυγή της αχρείαστης συλλογής και επανα- συλλογής (στην περίπτωση της OOP) δεδομένων από τους πολίτες.

---

¹⁶⁰ Εκσυγχρονισμένη Σύμβαση 108, άρθρο 5 παράγραφος 4 στοιχείο γ). Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο γ).

¹⁶¹ Αιτιολογική Έκθεση της Εκσυγχρονισμένης Σύμβασης 108, σημείο 52. Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, άρθρο 5 παράγραφος 1 στοιχείο γ).

5.3 Παράδειγμα εφαρμογής στην Ελλάδα: δήλωση γέννησης

Η νέα διαδικασία για την ψηφιακή δήλωση γέννησης θεσπίστηκε με την ψήφιση του Νόμου Ν. 4659/2020 και ετέθη στη διάθεση των πολιτών μετά τη δημιουργία σχετικής εφαρμογής στο Πληροφοριακό Σύστημα του Μητρώου Πολιτών του Υπουργείου Εσωτερικών. Χάρης στη νέα αυτή διαδικασία κατέστη εφικτή η διασύνδεση μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων του Μητρώου Πολιτών του Υπουργείου Εσωτερικών, του Ε.Φ.Κ.Α., του Μητρώου Α.Μ.Κ.Α., του Ο.Π.Ε.Κ.Α., της Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ. και της Α.Α.Δ.Ε. με την Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε. για την ψηφιακή δήλωση των γεννήσεων.

Συγκεκριμένα, χάρις στην εν λόγω πρωτοβουλία που τυγχάνει καθολικής εφαρμογής από την 11-5-2020 για όσα παιδιά γεννιούνται σε μαιευτήριο, δημόσιο ή ιδιωτικό ή και σε μαιευτικές κλινικές/τμήματα νοσοκομείων, μία σειρά από διαφορετικές διαδικασίες μπορεί να ολοκληρωθεί μέσω ενός μοναδικού σημείου επαφής. Συγκεκριμένα ολοκληρώνονται οι κάτωθι διαδικασίες:

- Δήλωση νεογέννητου
- Έκδοση ληξιαρχικής πράξης γέννησης
- Απόδοση ΑΜΚΑ
- Εγγραφή σε δημοτολογική – οικογενειακή μερίδα
- Εγγραφή σε ασφαλιστικό φορέα
- Καταχώρηση αίτησης λήψης επιδόματος γέννησης 2.000€ για κάθε τέκνο.

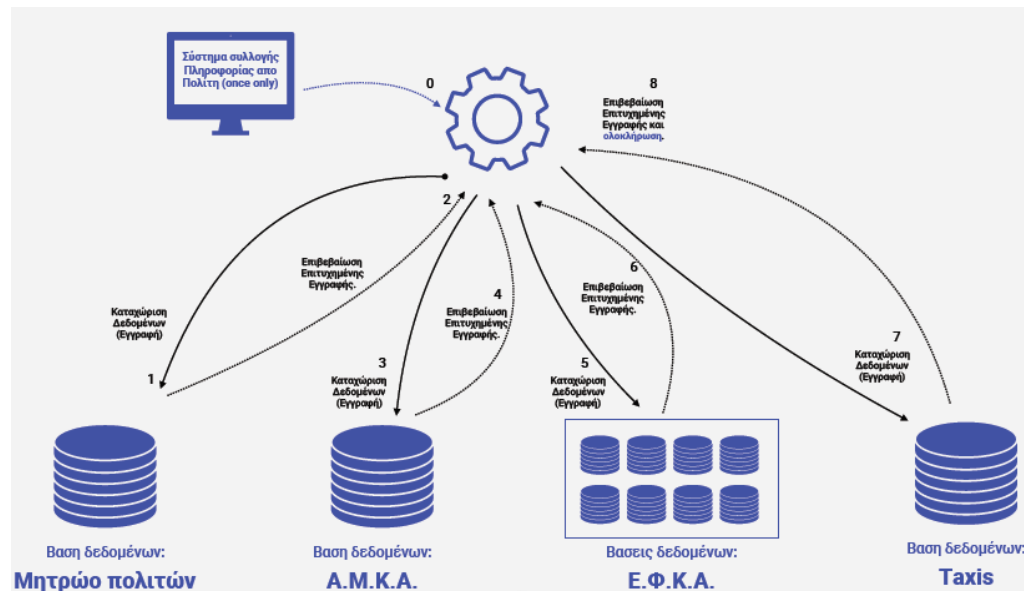
Ειδικότερα, όσον αφορά στη νέα ψηφιακή διαδικασία, οι πολίτες, ήτοι εν προκειμένω οι γονείς- ασκούντες τη γονική μέριμνα προσκομίζουν στον υπάλληλο του γραφείου κινήσεως του μαιευτηρίου μόνον τα απαραίτητα ταυτοποιητικά έγγραφα τους, όπως αυτά προβλέπονται στις ισχύουσες διατάξεις. Στη συνέχεια ο εκάστοτε εξουσιοδοτημένος υπάλληλος των μαιευτηρίων θα προβεί στην κατάρτιση της ψηφιακής δηλώσεως γέννησης κάνοντας χρήση του υποσυστήματος δήλωσης γέννησης που περιλαμβάνεται στο Μητρώο Πολιτών του Υπουργείου Εσωτερικών και των εγγράφων ταυτοποίησης που έχουν προσκομίσει οι γονείς.

Ακολούθως, ο ως άνω υπάλληλος προβαίνει σε αναζήτηση μέσω του Μητρώου Πολιτών και της βάσης δεδομένων του, των απαραίτητων στοιχείων για την δήλωση γέννησης, συμπληρώνοντας στη διαθέσιμη φόρμα το ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο,

μητρώνυμο και την ημερομηνία γέννησης. Ειδικότερα, σε περίπτωση ανεύρεσης στη βάση δεδομένων του Μητρώου Πολιτών εγγραφής αντιστοιχούσας στα συμπληρωθέντα στοιχεία, προβαίνει σε άντλησή τους από το σύστημα και συμπληρώνει τα τυχόντα κενά.

Σε περίπτωση δε, αδυναμίας εύρεσης αντίστοιχης εγγραφής στην ως άνω βάση δεδομένων του Μητρώου Πολιτών, η συμπλήρωση των απαραίτητων πεδίων γίνεται από τον εν λόγω εξουσιοδοτημένο υπάλληλο, ενώ σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο γίνεται έλεγχος της ορθότητας των δηλωθέντων στοιχείων σε δεύτερη φάση, από το οικείο Ληξιαρχείο.

Στα πλαίσια της παραπάνω διαδικασίας, θα ζητηθεί από τους πολίτες και δη εν προκειμένων από τους γονείς να χορηγήσουν τη συγκατάθεσή τους για την λήψη φορολογικών, ασφαλιστικών και άλλων δεδομένων τους, τηρούμενων σε μητρώα του δημοσίου, να επιβεβαιώσουν την ορθότητα των δηλωθέντων στοιχείων και τυχόν προσκομισθέντων δικαιολογητικών, αλλά και να υποβάλουν στοιχεία επικοινωνίας τους. Καθίσταται σαφές, ότι υπό τη νέα ψηφιακή διαδικασία εφαρμόζεται σε σημαντικό βαθμό η προσέγγιση της αρχής OOP αντικαθιστώντας μάλιστα μία σημαντικά επιβαρυνμένη γραφειοκρατική διαδικασία που ίσχυε στο παρελθόν.

Πηγή: Απλούστευση και Ψηφιοποίηση στην πράξη: drivers-vehicles.services.gov.gr
 Α. Παναγόπουλος Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Μ. Καλαϊτζάκης Ινστιτούτο Πληροφορικής

Κεφάλαιο 6ο : Επίλογος

6.1 Ο αντίκτυπος της εφαρμογής της αρχής «μόνο άπαξ» σε εθνικό επίπεδο

Αφού ολοκληρώθηκε η ανάλυση της μελέτης περιπτώσεων των τεσσάρων επιλεγμένων χωρών, στο παρόν κεφάλαιο θα επιχειρήσουμε να καταγράψουμε ορισμένα συμπεράσματα που αφορούν στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που εμφανίζει η εφαρμογή της OOP σε εθνικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, οι χώρες που αναλύθηκαν επιδεικνύουν διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής στην εφαρμογή της OOP, με αποτέλεσμα να είναι υπεύθυνες για διαφορετικό αριθμό πρωτοβουλιών και λύσεων εφαρμογής της OOP, ορισμένες εκ των οποίων, όπως σημειώθηκε αποτέλεσαν και παραδείγματα καλών πρακτικών.

Ειδικότερα, η Αυστρία, το Βέλγιο και η Γαλλία επέδειξαν παρόμοιο επίπεδο εθνικής συμμετοχής σε πρωτοβουλίες εφαρμογής της OOP, εισφέροντας 11, 10 και 9 λύσεις αντίστοιχα. Παρόλο τον κατά τα φαινόμενα και με πρώτη ανάγνωση παρόμοιο αριθμό εισφερόμενων πρακτικών, κάθε μία από τις παραπάνω χώρες εμφανίζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην προσπάθεια υλοποίησης της OOP, όπως για παράδειγμα η ευέλικτη προσέγγιση σε σχέση με τη στρατηγική ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στην Αυστρία ή οι εκπαιδευτικές πολιτικές στη Γαλλία.

Ακολούθως, παρά το γεγονός ότι είναι ένα κράτος με ομοσπονδιακό σύστημα, η Αυστρία επιδεικνύει μία μάλλον αρκετά συγκεντρωτική προσέγγιση κατά την ανάπτυξη πρωτοβουλιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και κατά τις διαδικασίες χάραξης πολιτικής. Προσέτι, ορίζοντας μια κεντρική εθνική υπηρεσία αρμόδια για την ψηφιοποίηση, η χώρα διατηρεί την ευθύνη και τη χάραξη στρατηγικής σε επίπεδο ομοσπονδιακής κυβέρνησης, συντομεύοντας έτσι τον χρόνο διαπραγμάτευσης και υλοποίησης ενός συγκεκριμένου έργου.

Ομοίως, η Γαλλία διόρισε έναν συγκεκριμένο Υπουργό της κυβέρνησης υπεύθυνο για τη διεκπεραίωση και το συντονισμό των διαδικασιών της κρατικής ψηφιοποίησης. Αναθέτοντας, καταρχήν, σε ένα κεντρικό όργανο την ευθύνη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της OOP, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ίδρυσε δύο συμπληρωματικές κρατικές οντότητες, που υποστηρίζουν τη διαδικασία υλοποίησης της OOP από πάνω προς τα κάτω.

Εκτός της παραπάνω κεντρικής προσέγγισης για την εφαρμογή της OOP σε εθνικό επίπεδο, η στρατηγική της Γαλλίας στο εν λόγω ζήτημα θα λέγαμε πως από τα ερευνώμενα κράτη παρουσιάζει σημαντικότερες ομοιότητες με την αντίστοιχη στρατηγική της Αυστρίας. Συγκεκριμένα, ψηφίζοντας ένα αρκετά λεπτομερές και εξαντλητικό ρυθμιστικό πλαίσιο για την OOP, ενισχύοντας τη συμμετοχή πολλών ενδιαφερόμενων μερών στις σχετικές συζητήσεις χάραξης πολιτικών και καλλιεργώντας την κουλτούρα της εμπιστοσύνης, η Γαλλία κατέφυγε σε ένα σχετικά ολοκληρωμένο σύνολο πρωτοβουλιών για την προώθηση της εφαρμογής της OOP.

Υπό το πρίσμα της βιβλιογραφίας, η παραπάνω παρατήρηση εξηγείται με βάση την σχετικά καθυστερημένη υιοθέτηση της σχετικής νομοθεσίας για την OOP. Όπως αναλύθηκε στη σχετική ενότητα, δηλαδή, παρόλο που η Αυστρία υιοθέτησε τη μία στρατηγική υλοποίησης της OOP με νομικά δεσμευτικό τρόπο, η εν λόγω επιλογή ήρθε μετά από μια μάλλον μακρά περίοδο δοκιμών και λαθών που οδήγησαν τη χώρα στην υφιστάμενη κατάσταση προόδου σε σχέση με την εφαρμογή της OOP.

Από την άλλη, η Γαλλία, παρά το εμφανώς συγκρίσιμο σύνολο πρακτικών εφαρμογής της OOP που μπορεί να παρουσιάσει, μόλις σχετικά πρόσφατα άρχισε να διερευνά τις δυνατότητες υλοποίησης της OOP, με τις επιχειρήσεις να γίνονται η πρώτη ομάδα στόχος το 2015. Τούτων λεχθέντων, είναι ως ένα βαθμό αρκετά προφανείς οι ομοιότητες μεταξύ της αυστριακής και της γαλλικής προσέγγισης και κυρίως του τρόπου και της διαδρομής που οδήγησαν στις εν λόγω στρατηγικές.

Ακόμη, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός, ότι η εθνική προσέγγιση της Γαλλίας στο υπό κρίση ζήτημα της εφαρμογής της OOP μοιάζει να διαθέτει έναν ισχυρό προσανατολισμό προς την οικοδόμηση μιας κοινότητας εμπιστοσύνης μεταξύ των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, με την ψήφιση μιας σειράς από νομοθετήματα, η γαλλική κυβέρνηση στοχεύει στην ενίσχυση της υποστήριξης του προγράμματος ψηφιοποίησης της χώρας.

Επιδιώκοντας να υλοποιήσει τον παραπάνω στόχο με διαφορετικούς τρόπους, η κυβέρνηση ενθαρρύνει τη συμμετοχή στις διαδικασίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μέσω της εκπαίδευσης των πολιτών και των επιχειρήσεων σχετικά με τα οφέλη των προγραμμάτων ψηφιοποίησης, αλλά και δια της εισαγωγής ψηφιακού προγράμματος

σπουδών στα σχολεία, επιδιώκοντας να καλλιεργήσει μια γενιά πολιτών με τεχνολογικές γνώσεις και υπόβαθρο.

Βέβαια, δεδομένου ότι οι παραπάνω στρατηγικές και η στόχευση στην εκπαίδευση είναι σχετικά πρόσφατες, δεν είναι τόσο εύκολη η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για τον αντίκτυπό τους μακροπρόθεσμα. Παρά ταύτα, μπορούν να γίνουν κάποιες σχετικά ασφαλείς προβλέψεις. Ειδικότερα, μέσω της μείωσης του ψηφιακού χάσματος και της διατήρησης της κουλτούρας εμπιστοσύνης, αναμένεται ο αριθμός των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης να αυξηθεί σημαντικά, περιορίζοντας αντίστοιχα τον κοινωνικό σκεπτικισμό προς τα προγράμματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Ακολούθως, η βελγική κυβέρνηση, διοικώντας μια χώρα με αρκετά καλές επιδόσεις στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης γενικώς, προσέγγισε την εφαρμογή της ΟΟΡ με έναν μάλλον διαφορετικό τρόπο σε σχέση με την Αυστρία ή η Γαλλία. Συγκεκριμένα, έχοντας κατά νου τη διοικητική πολυπλοκότητα της βελγικής ομοσπονδιακής δομής, η κυβέρνηση προτίμησε να διαμοιράσει τις εξουσίες σε μία ομάδα οργάνων υπεύθυνων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Για να υποστηρίξει και να συντονίσει το έργο των παραπάνω οργάνων, ιδρύθηκε η ΓΔ Ψηφιακού Μετασχηματισμού, ως οριζόντιο όργανο που φροντίζει για τη στρατηγική ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αλλά και ζητήματα συμμόρφωσης με το ρυθμιστικό πλαίσιο και διαμοιρασμού των δεδομένων.

Το 2014, ήτοι, περίπου την ίδια εποχή με την Αυστρία, η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση του Βελγίου προέβη στην ψήφιση ενός δεσμευτικού ρυθμιστικού πλαισίου για την ΟΟΡ, εισάγοντας την αρχή της επαναχρησιμοποίησης δεδομένων που είχαν υποβληθεί προηγουμένως στις δημόσιες Αρχές και τα όργανα της δημόσιας διοίκησης από πολίτες και επιχειρήσεις.

Ακόμη, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός, ότι οι βελγικές περιφερειακές κυβερνήσεις της Φλάνδρας και της Βαλονίας έλαβαν με βάση το προαναφερόμενο σύστημα διαχείρισης του υπό κρίση ζητήματος, αλλά και τη δεδομένη κυβερνητική δομή της χώρας, σημαντική αυτονομία στην ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, οι οποίες δημιούργησαν, όπως είδαμε στη σχετική

ενότητα, ένα ανομοιομορφο περιβάλλον σε σχέση με ψηφιακή πρόοδο, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της ΟΟΡ.

Βέβαια η παραπάνω ανομοιομορφία σε περιφερειακό επίπεδο είχε αναμφίβολα και θετική επίδραση στις προσπάθειες της χώρας στο υπό κρίση ζήτημα συνολικά. Ειδικότερα, πολλές από τις λύσεις που αναπτύχθηκαν σε περιφερειακό επίπεδο κέρδισαν, όπως ήδη σημειώθηκε, αναγνώριση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο και παρουσιάστηκαν ως ενδεδειγμένες από την ευρωπαϊκή κοινότητα «Joinup», ενώ έδωσαν κίνητρο στις υπόλοιπες περιφερειακές κυβερνήσεις να προσαρμόσουν την ψηφιακή στρατηγική τους, για να γίνει πιο ανταγωνιστικές στο εν λόγω πεδίο.

Στη Γερμανία τέλος, παρόλο που η διοικητική δομή της, υπό το ομοσπονδιακό σύστημα, προσιδιάζει με τα επίπεδα αποκέντρωσης που απαντώνται και στο Βέλγιο, έχει, ωστόσο, ακολουθήσει μια διαφορετική στρατηγική ψηφιακού μετασχηματισμού. Συγκεκριμένα, δεδομένου του υψηλού επιπέδου αποκέντρωσης και της αυτονομίας των ομοσπονδιακών πολιτειών, η γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση αντιμετώπισε φυσικά δυσκολίες στην προσπάθεια σχεδιασμού, αλλά και ενιαίας υιοθέτησης και εφαρμογής μιας συγκεκριμένης στρατηγικής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Σε συνδυασμό δε με την εκδήλωση σοβαρών ανησυχιών από τους πολίτες σχετικά με την ασφάλεια των προσωπικών τους δεδομένων που συλλέγονται από τις δημόσιες Αρχές και τα όργανα της δημόσιας Διοίκησης, η γερμανική κυβέρνηση αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις και εμπόδια στην προσπάθεια δημιουργίας μιας ενιαίας πλατφόρμας ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ των δημόσιων αρχών, κατά τα πρότυπα της ΟΟΡ.

Προσέτι, σημειώνεται, ότι δεν έχει ψηφιστεί στη γερμανική έννομη τάξη κάποιο ειδικό νομοθέτημα για το υπό κρίση ζήτημα, με τη γερμανική κυβέρνηση να τηρεί μάλλον στάση αναμονής, περιμένοντας τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου ρυθμιστικού πλαισίου σε επίπεδο Ε.Ε., πριν προχωρήσει σε προσαρμογή του εθνικού της δικαίου. Περιέργως δε, παρά την απουσία σχετικής ειδικής νομοθεσίας, η Γερμανία σημειώνει αξιοπρεπείς επιδόσεις σε σχέση με την εφαρμογή της ΟΟΡ, σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ. Επιπλέον, αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός, ότι ορισμένα γερμανικά ομοσπονδιακά κρατίδια έχουν αναλάβει διασυνοριακές πρωτοβουλίες με γειτονικές

χώρες, οι οποίες επιτρέπουν την ανταλλαγή δεδομένων στο πλαίσιο των παρεχόμενων υπηρεσιών ως μέρος διμερούς συμφωνίας.

Βέβαια, η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου κανονιστικού πλαισίου αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη μιας απρόσκοπτης τεχνολογικής λύσης στο υπό κρίση ζήτημα. Η Γερμανία, που στερείται, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, ενός ειδικού ενοποιημένου νομοθετικού περιβάλλοντος, που να προσδιορίζει τις διαδικασίες επαναχρησιμοποίησης δεδομένων σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης, μοιάζει ως εκ τούτου, να έχει υιοθετήσει μία μάλλον ευκαιριακή, άλλως πως περιστασιακή προσέγγιση για την εφαρμογή της υπό κρίση αρχής, επιτρέποντας, όπου κρίνει απαραίτητο, το διαμοιρασμό δεδομένων και πληροφοριών μεταξύ οργάνων και Αρχών της δημόσιας διοίκησης.

Βέβαια, παρά τις επί μέρους διαφορές στις ακολουθούμενες πρακτικές εφαρμογής της OOP σε συγκεκριμένες χώρες, δεν θα λέγαμε, ότι παρατηρούνται αγεφύρωτες διαφορές και χάσμα στις γενικότερες προσεγγίσεις των κρατών για την εφαρμογή της αρχής. Υπό το παραπάνω λοιπόν, είναι αναμενόμενο ότι η Γερμανία θα ακολουθούσε παρόμοια βήματα όσον αφορά το εν λόγω ζήτημα.

Συνοψίζοντας, χώρες, όπως η Αυστρία και το Βέλγιο, οι οποίες ήταν οι πρώτες μεταξύ των ερευνώμενων στην παρούσα χωρών που ψήφισαν σχετική ειδική εθνική νομοθεσία στις έννομες τάξεις τους και ανέπτυξαν κεντρικά διασυνδεδεμένα μητρώα δεδομένων, είναι απολύτως λογικό να παρουσιάζουν σχετικά υψηλές επιδόσεις σε σχέση με την εφαρμογή της OOP και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση γενικά.

Από την άλλη, η Γαλλία, παρά το γεγονός ότι προέβη στην ψήφιση ειδικού νομοθετικού πλαισίου αργότερα σε σχέση με τις παραπάνω χώρες, εν πολλοίς ωστόσο, εφαρμόζει παρόμοιες πρωτοβουλίες με στόχο την εφαρμογή της OOP. Παρόλο, δε, που δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να συνηγορούν υπέρ της αποτελεσματικότητας των μέτρων που υιοθέτησε και εφαρμόζει η γαλλική κυβέρνηση, εντούτοις σε πρώτη ανάγνωση τουλάχιστον, η κεντρική τους στόχευση δε φαίνεται να διαφέρει από τις προσεγγίσεις εφαρμογής της OOP που ακολουθούν η Αυστρία και το Βέλγιο. Τέλος, αν και είναι αδύνατο να διεκδικήσουμε την ομοιομορφία σε σχέση με τα εθνικά κανονιστικά πλαίσια κάθε χώρας, θα ήταν ωστόσο εύλογο να αναμένουμε από τη Γερμανία σταδιακά να προσαρμόσει ακόμη

περισσότερο τις πολιτικές και τα μέτρα που υιοθετεί με στόχο την εξασφάλιση της εφαρμογής της OOP στο έδαφός της.

6.2 Όρια και περιορισμοί της έρευνας

Η συνεχιζόμενη πορεία προς το όραμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης έχει επηρεάσει σημαντικά τον αναπτυξιακό προσανατολισμό του ευρωπαϊκού ψηφιακού χώρου. Αντιμετωπίζοντας την ανάγκη βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε επίπεδο δημόσιας διοίκησης, αλλά και μείωσης του γραφειοκρατικού φόρτου για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, τα κράτη μέλη της Ε.Ε. όλο και περισσότερο έρχονται αντιμέτωπα με την πρόκληση της παροχής διασυνοριακών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας.

Παράλληλα, με την εμφάνιση της παραπάνω ανάγκης για διασφάλισης της απρόσκοπτης διασυνοριακής λειτουργίας των διοικητικών υπηρεσιών, οι χώρες κλήθηκαν να αναπτύξουν ένα ενιαίο περιβάλλον, άλλως πως ένα σύστημα εντός και δια του οποίου θα εξασφαλίζεται η εύρυθμη και ασφαλής παροχή δημόσιων διοικητικών υπηρεσιών σε διασυνοριακό επίπεδο. Ως εκ τούτου, η διευκόλυνση της διασυνοριακής ανταλλαγής δεδομένων κυριαρχεί στην ατζέντα της ΕΕ.

Ειδικότερα, η έννοια της «μόνον άπαξ» συλλογής δεδομένων προσδιορίστηκε ως πολιτική προτεραιότητα σε ολόκληρη την Ε.Ε. μόνο μετά την έγκριση της Διακήρυξης του Ταλίν για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση το 2017. Με την επικύρωση της παραπάνω συμφωνίας μετά ταύτα, σημειώθηκαν πολλές προσπάθειες για την επίτευξη μεγαλύτερης διαλειτουργικότητας και εξασφάλισης του απρόσκοπτου διαμοιρασμού δεδομένων και πληροφοριών σε διασυνοριακό επίπεδο, ενώ η καθιέρωση των προτύπων της OOP έλαβε την πλέον επίσημη μορφή, ήτοι αυτή του νομοθετικού κανόνα.

Βέβαια, παρά τα αρκετά σημαντικά, σε ορισμένες περιπτώσεις, βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί και τις προσπάθειες που έγιναν σε εθνικό, αλλά και ενωσιακό επίπεδο, η διαδικασία εφαρμογής της OOP, ειδικά ως μιας πανευρωπαϊκής εμβέλειας λύσης, εξακολουθεί να βρίσκεται σε αρκετά πρώιμο στάδιο. Τούτο δε σημαίνει, ότι υπάρχει το περιθώριο για περαιτέρω έρευνα και διερεύνηση των βέλτιστων πρακτικών εφαρμογής της αρχής στην ευρωπαϊκή επικράτεια.

Υπό το παραπάνω πρίσμα και με στόχο την επισκόπηση των βημάτων που έχουν πραγματοποιηθεί για την υλοποίηση της OOP από τις χώρες της E.E., η παρούσα εργασία επιχείρησε να αναλύσει τις πρακτικές που εφαρμόζουν για την εφαρμογή της μια σειρά από επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες. Συγκεκριμένα, για την επισκόπηση των διαφορετικών προσεγγίσεων που ακολουθούνται στην ΕΕ, επιλέχθηκαν τέσσερις χώρες και δη το Βέλγιο, η Αυστρία, η Γερμανία και η Γαλλία.

Η επιλογή των παραπάνω κρατών, ως ενδεδειγμένων περιπτώσεων μελέτης βασίστηκε στις ομοιότητές τους σε τεχνικό και οικονομικό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο υποδομών. Παράλληλα, σημαντικός παράγοντας υπέρ της επιλογής των συγκεκριμένων κρατών αναμφίβολα υπήρξε και το γεγονός, ότι εμφάνιζαν σχετικά διαφορετικά επιτεύγματα στο πεδίο της εφαρμογής της OOP, αλλά και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης γενικώς. Οι εθνικές προσεγγίσεις για την υλοποίηση της OOP αναλύθηκαν κατά βάση υπό το πρίσμα του έργου TOOP, το οποίο θεωρείται ένα από τα ορόσημα στον καθορισμό και την εφαρμογή της υπό κρίση αρχής.

Παρά το ενδιαφέρον της παραπάνω μελέτης, αξίζει να σημειωθεί, ότι αντιμετώπισε και ορισμένους περιορισμούς, οι οποίοι πρέπει να ληφθούν υπόψη. Αρχικά, όπως αναφέρθηκε ευθύς ανωτέρω, η OOP και δη η πορεία εφαρμογής της βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο και ως εκ τούτου είναι εξαιρετικά περιορισμένος ο αριθμός επιστημονικών μελετών που έχουν εκπονηθεί για το εν λόγω ζήτημα στη διεθνή βιβλιογραφία.

Ως εκ τούτου, εντοπίζονται αρκετά και σημαντικά ερευνητικά κενά, τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν, προκειμένου να μπορεί να διαμορφωθεί μία ολοκληρωμένη εικόνα και να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για το υπό εξέταση ζήτημα. Παράλληλα, η εκπόνηση περισσότερων μελετών σε εθνικό επίπεδο ενδεχομένως μπορεί να αποκαλύψει πρόσθετους περιορισμούς ως προς τη δυνατότητα μεταφοράς πρακτικών εφαρμογής της αρχής σε άλλες έννομες τάξεις.

Προσέτι, όπως σημειώθηκε ήδη, η επιλογή των ερευνώμενων χωρών βασίστηκε αρκετά και στις ομοιότητές τους σε τομείς, όπως η οικονομική τους κατάσταση και η τεχνολογική πρόοδος. Στα πλαίσια αυτά διαχωρίστηκαν στα πλαίσια της έρευνας οι εφαρμοζόμενες εθνικές πρακτικές και οι προτεινόμενες λύσεις που υιοθετήθηκαν σε επίπεδο κρατών, ανάλογα με το αν μπορούν να αξιοποιηθούν αποτελεσματικά σε

ευρύτερο επίπεδο ή αν εμφανίζουν μεγάλη εξάρτησή από το πλαίσιο της χώρας προέλευσής τους αντίστοιχα.

Μετά ταύτα, κατόπιν διεξοδικής επισκόπησης των εθνικών ρυθμιστικών πλαισίων των κρατών που εξετάστηκαν, η παρούσα μελέτη επιχείρησε να διακρίνει πρακτικές που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά, ανεξάρτητα από το περιβάλλον στο οποίο αναπτύχθηκαν και τις συνθήκες που επικρατούν σε αυτό. Ωστόσο, στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί, ότι δεδομένου πως η έρευνα διεξήχθη στο πλαίσιο μάλλον προηγμένων τεχνολογικά και οικονομικά κρατών, εύλογα αναμένεται περιορισμένο περιθώριο εφαρμογής των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στα ερευνώμενα κράτη σε άλλες χώρες με διαφορετικό και δη χαμηλότερο επίπεδο τεχνοοικονομικής υποδομής.

6.3 Μελλοντικές Επεκτάσεις

Συνοψίζοντας τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας και καθώς, όπως σημειώθηκε ήδη στο παρόν κεφάλαιο, η Once Only Principle βρίσκεται στο αρχικό στάδιο ανάπτυξης και εξερεύνησης των δυνατοτήτων εφαρμογής της, καταλείπεται σαφώς σημαντικό περιθώριο για την εκπόνηση νέων μελετών στο μέλλον. Ειδικότερα, πεδία ενδιαφέροντος στα οποία θα μπορούσαν να εστιάσουν μελλοντικές μελέτες του ζητήματος είναι μεταξύ άλλων η διερεύνηση της δυνατότητας διασύνδεσής της με άλλες πρωτοβουλίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η αξιολόγηση της επιρροής της στη δημόσια διοίκηση.

Μετά ταύτα, η παρούσα εργασία επιχείρησε να εξετάσει τις πρακτικές εφαρμογές της OOP σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο τεσσάρων ευρωπαϊκών χωρών, καταλείποντας σημαντικό περιθώριο για περαιτέρω έρευνα. Εστιάζοντας σε περιπτώσεις κρατών με σχετικά παρόμοιο εθνικό πλαίσιο και περιβάλλον, η παρούσα επέτυχε, πέραν της ανάλυσης των βασικών αρχών και κανόνων της υπό κρίση αρχής, να καταγράψει και μία σειρά από καλές πρακτικές εφαρμογής της εντός ορισμένων εννόμων τάξεων.

Ωστόσο, η παρούσα έρευνα μπορεί να επεκταθεί περαιτέρω εξετάζοντας προσεγγίσεις άλλων ευρωπαϊκών χωρών με καλές επιδόσεις, με στόχο να καταλήξει και να υπογραμμίσει μια συνεπή θεωρητικά και ορθολογική στρατηγική ανάπτυξης της εφαρμογής της OOP, δυνάμενη να προσαρμοστεί περαιτέρω και στα εθνικά πλαίσια άλλων χωρών. Ομοίως, η περαιτέρω έρευνα σχετικά με τις εθνικές

προσεγγίσεις εφαρμογής της OOP θα επιτρέψει την έγκριση ή την απόρριψη των πρακτικών που προκύπτουν από το αποτέλεσμα αυτής της ανάλυσης.

Εν κατακλείδι, η παρούσα μελέτη επιχείρησε να καταγράψει την ιστορική πορεία προώθησης και ανάπτυξης της εφαρμογής της OOP στα ερευνώμενα κράτη. Δεδομένου, ωστόσο, ότι οι ερευνώμενες χώρες βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια εξέλιξης, όσον αφορά στο υπό κρίση ζήτημα της εφαρμογής της OOP, κατέστη δυνατή η συλλογή διαφορετικών χαρακτηριστικών και στοιχείων από την εκάστοτε μελέτη περίπτωσης, τα οποία μπορούν ενδεχομένως αργότερα να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία ενός ενιαίου πλαισίου εφαρμογής της OOP σε πανευρωπαϊκό κατά προτίμηση επίπεδο.

Βιβλιογραφία

Akkaya, C. and Krcmar, H., 2018, September. Towards the implementation of the EU-wide once-only principle”: perceptions of citizens in the DACH-region. In International Conference on Electronic Government (pp. 155-166). Springer, Cham.

Axelsson, K., Melin, U. & Lindgren, I. (2009). Developing public e-services for several stakeholders – A multifaceted view of the needs for an e-service. In Newell S, Whitley E, Pouloudi, N, Wareham J, Mathiassen L (Eds.), Proceeding of the 17th European Conference on Information Systems (ECIS2009), Verona, Italy, 8-10 June 2009, pp. 2804-2815.

Beldad, A., De Jong, M. and Steehouder, M., 2010. How shall I trust the faceless and the intangible? A literature review on the antecedents of online trust. *Computers in human behavior*, 26(5), pp.857-869.

Bovalis, K., Peristeras, V., Abecasis, M., Abril-Jimenez, R.M., Rodriguez, M.A., Gattegno, C., Karalopoulos, A., Sagias, I., Szekacs, S. and Wigard, S., 2014. Promoting Interoperability in Europe's E-government. *Computer*, 47(10), pp.25-33.

Bryson, J. (2004) What to do when stakeholders matter. Stakeholder identification and analysis techniques. *Public Management Review*, 6 (1), 21-53.

Dembecka, D. and Mamrot, S., 2018. The Implementation of the Once-Only Principle in a Maritime Domain. *Logistics and Transport*, 40.

Flak, L.S., & Rose, J. (2005). Stakeholder Governance: Adapting Stakeholder Theory to E-Government. *Communications of the Association for Information Systems*, 16(1), 642-664.

Freeman, R. E., Harrison, J., Wicks, A., Parmar, B., & De Colle, S. (2010). Stakeholder Theory. The State of the Art. Cambridge UP. 92 I. Lindgren / Stakeholder Involvement in Public e-Service Development.

Freeman,E.(1984).StrategicManagement:ASTakeholderApproach.Pitman,Boston.

Gallo, C., Giove, M., Millard, J., Thaarup, R., Valvik, K.: Study on eGovernment and the Reduction of administrative Burden: final report (2014).

Kalvet, T., Toots, M. and Krimmer, R., 2018, May. Contributing to a digital single market for Europe: barriers and drivers of an EU-wide once-only principle. In Proceedings of the 19th Annual International Conference on Digital Government Research: Governance in the Data Age (pp. 1-8).

Krimmer, R., Kalvet, T., Toots, M., Cepilovs, A. and Tambouris, E., 2017, June. Exploring and demonstrating the once-only principle: a European perspective. In Proceedings of the 18th annual international conference on digital government research (pp. 546-551).

Kubicek, H. and Wind, M., 2005. Integrated E--Government in a Federal State Structure? Challenges on the Way to Effective Administrative Procedures. German Journal of Urban Studies. https://www.researchgate.net/publication/26416852_Integrated_EGovernment_in_a_Federal_State_Structure_Challenges_on_the_Way_to_Effective_Administrative_Procedures.

Lindgren, I (2013). Public e-service stakeholders. A study on who matters for public e-service development and implementation. PhD Thesis. Linköping Studies in Arts and Science, No. 580. Linköping: Linköpings universitet.

McBride, K., Toots, M., Kalvet, T. and Krimmer, R., 2018, September. Open government data driven co-creation: Moving towards citizen-government collaboration. In International Conference on Electronic Government (pp. 184-195). Springer, Cham, σ. 72.

Mergel, I., Edelmann, N. and Haug, N., 2019. Defining digital transformation: Results from expert interviews. *Government information quarterly*, 36(4), p.101385.

Nixon, P.G., 2006. Ctrl, Alt, Delete: Re-booting the European Union via E-government. In *E-government in Europe* (pp. 47-60). Routledge.

Otjacques, B., Hitzelberger, P. and Feltz, F., 2007. Interoperability of e-government information systems: Issues of identification and data sharing. *Journal of management information systems*, 23(4), pp.29-51.

Pereira, G.V., Charalabidis, Y., Alexopoulos, C., Mureddu, F., Parycek, P., Ronzhyn, A., Sarantis, D., Flak, L. and Wimmer, M.A., 2018, May. Scientific foundations training and entrepreneurship activities in the domain of ICT-enabled governance. In Proceedings of the 19th Annual International Conference on Digital Government Research: Governance in the Data Age (pp. 1-2).

Romme, G., 2017. Management as a science-based profession: A grand societal challenge. *Management Research Review*.

Sæbø, Ø., Flak, L. & Sein (2011). Understanding the dynamics in e-Participation initiatives: Looking through the genre and stakeholder lenses. *Government Information Quarterly*, 28, 416-425.

Scholl, J. (2004) Involving salient stakeholders. Beyond the technocratic view on change. *Action Research*, 2(3), 277-304.

Teo, T.S., Srivastava, S.C. and Jiang, L.I., 2008. Trust and electronic government success: An empirical study. *Journal of management information systems*, 25(3), pp.99-132.

Tepandi, J., Grandry, E., Fieten, S., Rotuna, C., Sellitto, G.P., Zeginis, D., Draheim, D., Piho, G., Tambouris, E. and Tarabanis, K., 2019, November. Towards a cross-border reference architecture for the once-only principle in Europe: an enterprise modelling approach. In *IFIP Working Conference on The Practice of Enterprise Modeling* (pp. 103-117). Springer, Cham.

Toots, M., McBride, K., Kalvet, T. and Krimmer, R., 2017, May. Open data as enabler of public service co-creation: Exploring the drivers and barriers. In *2017 Conference for E-Democracy and Open Government (CeDEM)* (pp. 102-112). IEEE.

Welch, E.W., Hinnant, C.C. and Moon, M.J., 2005. Linking citizen satisfaction with e-government and trust in government. *Journal of public administration research and theory*, 15(3), pp.371-391.

Heeks, R. (2006). *Implementing and Managing Government. An international text*. London: Sage.